

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

DERLEME SÖZLÜĞÜ'NDE MİKTAR ZARFLARI

NEDİM KOTCİOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. ERGÜN ACAR

SİNOP – 2024

TEZ KABUL

NEDİM KOTCİOĞLU tarafından hazırlanan “**DERLEME SÖZLÜĞÜ’NDE MİKTAR ZARFLARI**” başlıklı bu çalışma, 01.02.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Doç. Dr. Muharrem ÖZDEN
Trakya Üniversitesi / Eğitim Fakültesi

İmza

**Üye
(Danışman)**

Doç. Dr. Ergün ACAR
Sinop Üniversitesi / Fen Edebiyat Fakültesi

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Işıl AYDIN ÖZKAN
Sinop Üniversitesi / Fen Edebiyat Fakültesi

İmza

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Fadime DİRİK

İmza

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Nedim KOTCIOĞLU

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DERLEME SÖZLÜĞÜ'NDE MİKTAR ZARFLARI

NEDİM KOTCIOĞLU

SİNOP ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
DANIŞMAN: DOÇ. DR. ERGÜN ACAR

Kültür, bir milletin geçmişten günümüze meydana getirdiği, kuşaktan kuşağa devrettiği maddi ve manevi değerlerin bütünüdür. Dil ise kültürü aksettiren ayna olup kültür için ayrılmaz bir unsurdur. Kültür ve dil ilişkisini gösteren bizlere sayısız malzeme sunan kaynak da Anadolu ağızlarıdır. Anadolu ağızları üzerine hazırlanmış en ayrıntılı inceleme ise *Derleme Sözlüğü*'dür. Bu çalışmada Anadolu ağızlarının kelime hazinesini düzenli bir şekilde bir arada bulunduran *Derleme Sözlüğü*'nde miktar zarflarına dair kelimelerin tespit edilmesi üzerinde durulmuştur. *Derleme Sözlüğü*'ndeki miktar zarflarına dair madde başları taranarak kullanım yöreleri gösterilmiştir. Çalışmanın giriş bölümünde çalışmanın kapsamı ve amacından bahsedilmiş ve takip edilen metod belirtilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde *ağız* terimi için çeşitli dilbilimcilerin ele aldığı tanımlamalar aktarılmıştır. Anadolu ağızlarının oluşumu, *Derleme Sözlüğü*'nün teşekkülü ve Anadolu ağızları üzerine yapılan sınıflandırmalar belirtilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde çeşitli dilbilimcilerin *zarf* kavramı hakkında tanımlamaları aktarılmıştır. Ardından zarfların özellikleri ve sınıflandırılmasına dair bilgiler verilmiştir. Bu sınıflandırmalardan sonra miktar zarflarının kullanım özellikleri belirtilerek dilbilimcilerin miktar zarflarına yaklaşımları tespit edilmiştir. Miktar zarfları mana ve fonksiyon açısından eşitlik, üstünlük, en üstünlük ve aşırılık bildiren miktar zarfları olmak üzere dört başlıkta incelenmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde *Derleme Sözlüğü*'nde konumuzla ilgili tespit edilen miktar zarfı adlandırmalarının sözcük sırasını, sözcüğü, sözcüğün verilen anlam ya da anlamlarını ve derlendiği yöre ve merkezleri gösteren tablolar verilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde ise elde edilen çıkarımlar ve veriler paylaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Ağız; Miktar Zarfı; Derleme Sözlüğü.

Şubat 2024, 122 Sayfa

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

ADVERBS OF QUANTITY IN DERLEME SÖZLÜĞÜ

NEDİM KOTCIOĞLU

**SINOP UNIVERSITY INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES
DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE
THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. DR ERGÜN ACAR**

Culture is the collection of material and spiritual values that a nation has created from past to present and transferred from generation to generation. Language is the mirror that reflects culture and is an integral element for culture. The source that provides us with countless materials showing the relationship between culture and language is Anatolian dialects. The most detailed study prepared on Anatolian dialects is DerlemeSözlüğü. In this study, we focused on identifying words related to adverbs of quantity in DerlemeSözlüğü, which includes the vocabulary of Anatolian dialects in an orderly manner. The lexical entry of the quantity adverbs in the DerlemeSözlüğü were scanned and their usage areas were shown. In the introduction part of the study, the scope and purpose of the study were mentioned and the method followed was stated. In the second part of the study, the definitions of dialect by various linguists were given. The formation of Anatolian dialects as well as the formation of the DerlemeSözlüğü and the classifications made on Anatolian dialects were stated. In the third part of the study, definitions of various linguists about the concept of adverb and information about the properties and classification of adverbs were given. After these classifications, the usage characteristics of adverbs of quantity were specified and the approaches of linguists to adverbs of quantity were determined. Adverbs of quantity were examined under four headings in terms of meaning and function: adverbs of quantity expressing equality, comparative, superlative and excessiveness. In the fourth part of the study, tables showing quantity adverb nomenclatures related to our subject determined in DerlemeSözlüğü were given. In the conclusion section of the study, the obtained data and inferences made based on the data were shared.

KEYWORDS: Dialect; Adverbs of Quantity; DerlemeSözlüğü.

February 2024, 122 Pages

TEŐEKKÖR

Tez konumun belirlenmesinde ve çalışmamın her aşamasında bilgi, deneyimi ve yardımseverliğini esirgemeyen, nezaketi ve ilgisi ile şahsıma daima rehberlik eden saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Ergün ACAR’a ve her fırsatta yanımda olup desteklerini eksik etmeyen kıymetli eşime teőekkör ederim.

Nedim KOTCİÖĞLU

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2. BÖLÜM	3
2.1. Ağız	3
2.2. Anadolu Ağızlarının Oluşumu	3
2.3. Anadolu Ağızları ve Derleme Sözlüğü.....	7
2.4. Anadolu Ağızlarıyla İlgili Yapılan Tasnifler	9
3. BÖLÜM	14
3.1. Zarf Kavramı	14
3.2. Zarfların Özellikleri.....	15
3.3. Zarfların Sınıflandırılması	17
3.4. Miktar Zarfları.....	20
3.4.1. Miktar (Ölçü) Zarflarının Kullanım Özellikleri	21
3.4.2. Dilbilimcilerin Miktar Zarflarına Yaklaşımları.....	22
4. BÖLÜM	26
4.1. Derleme Sözlüğü'nde Miktar Zarfları İle İlgili Kelimeler	27
5. SONUÇ	106
KAYNAKÇA	109
ÖZGEÇMİŞ.....	112

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 4. 1. 1. Derleme Sözlüğü'nde Miktar Zarfları İle İlgili Kelimeler.....	27
--	----

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

[â]	: a - e arası yarı kalın, geniş ünlü
[á]	: ince a (a ile e arası) ünlüsü
[ā]	: uzun /a/ ünlüsü
[è]	: kapalı e ünlüsü
[é]	: çok kapalı e
[ē]	: uzun /e/ ünlüsü
[ğ]	: arka damağa yakın, kalın g
[ħ]	: sızcı, ötümsüz, art damak ünsüzü
[î]	: uzun i
[í]	: i-i arası ünlü
[ı]	: patlayıcı, ötümsüz, art damak ünsüzü
[k]	: katı, yarı-sızcı, tonsuz, ön damak ünsüzü
[K]	: süreksiz, yarı ötümlü /k/ ile /ğ/ arası art damak ünsüzü
[ñ]	: akıcı, patlayıcı, ötümlü genizsi /n/ ünsüzü
[ō]	: uzun o ünlüsü
[õ]	: uzun /ö/ ünlüsü
[ū]	: uzun /u/ ünlüsü
[ú]	: u-ü arası ünlü

Kısaltmalar

Ada.	: Adana	Ezc.	: Erzincan
Adı.	: Adıyaman	Ezm.	: Erzurum
Af.	: Afyonkarahisar	Es.	: Eskişehir
Ağ.	: Ağrı	Gaz.	: Gaziantep
Ama.	: Amasya	Gr.	: Giresun
Ank.	: Ankara	Gm.	: Gümüşhane
Ant.	: Antalya	Hak.	: Hakkâri
Ar.	: Artvin	Hat.	: Hatay
Ay.	: Aydın	Isp.	: Isparta
Ba.	: Balıkesir	İç.	: İçel
Bil.	: Bilecik	İst.	: İstanbul
Bn.	: Bingöl	İz.	: İzmir
Bt.	: Bitlis	Kr.	: Kars
Bo.	: Bolu	Ks.	: Kastamonu
Brd.	: Burdur	Ky.	: Kayseri
Brs.	: Bursa	Krk.	: Kırklareli
Çkl.	: Çanakkale	Krş.	: Kırşehir
Çkr.	: Çankırı	Kc.	: Kocaeli
Çr.	: Çorum	Kn.	: Konya
Dz.	: Denizli	Kü.	: Kütahya
Dy.	: Diyarbakır	Ml.	: Malatya
Ed.	: Edirne	Mn.	: Manisa
El.	: Elâzığ	Mr.	: Maraş

Md. : Mardin
Mğ. : Muğla
Mş. : Muş
Nş. : Nevşehir
Nğ. : Niğde
Or. : Ordu
Rz. : Rize
Sk. : Sakarya
Sm. : Samsun
Sr. : Siirt
Sn. : Sinop
Sv. : Sivas
Tk. : Tekirdağ

To. : Tokat
Tr. : Trabzon
Tn. : Tunceli
Ur. : Urfa
Uş. : Uşak
Vn. : Van
Yz. : Yozgat
Zn. : Zonguldak
DS : *Derleme Sözlüğü*
TDK : *Türk Dil Kurumu*
Vb. : Ve Benzeri
C : Cilt
s : Sayfa

1. GİRİŞ

Varlıkların isimlendirilmesinde kullanılan kelimeler, geçmişten bugüne insanoğlunun kültür ve yaşamının simgeleridir. Bununla birlikte kelimeler, sürekli bir değişim içerisinde. Geçmişten günümüze değişen ve gelişen Türkçe, köklü ve kadim bir dildir. Bu dilin ilk teşekkül safhasından itibaren biriktirdiği zengin kelime hazinesinin incelenmesi son derece önem arz etmektedir. Anadolu ağızlarının söz dağarcığı asırlar boyunca oluşturduğumuz zengin kültürel birikimi aktarır. Ağız hususiyetlerinin muhafaza edilmesi ve bir sonraki nesillere aktarılması kültür ve dil tarihimiz açısından büyük öneme sahiptir.

Çalışmanın konusunu, *Derleme Sözlüğü*'nde geçen miktar zarfları ile ilgili her adlandırmanın sözcük sırasını, sözcüğü, sözcüğün verilen mana ya da manalarını son olarak da derlendiği yöre ve merkezleri belirten inceleme oluşturmaktadır. Çalışmamızda, *Derleme Sözlüğü*'nün, *Türk Dil Kurumu* tarafından 2019 yılında yapılan baskısı esas alınmıştır. Bu çalışmada, miktar zarfları ile ilgili tüm isimlendirmeler taranarak bulunmuş ve fişlenmiştir. Fişleme yapılırken derlenmiş kaynak, kelimesi kelimesine taranarak konuyla ilgili veriler fişlere geçirilmiştir. Bu verilerin künyesini belirlerken il kısaltması, sayfa numarası şeklinde bir usul takip ettik.

Çalışmanın gayesi, *Derleme Sözlüğü*'nde var olan miktar zarfları ile ilgili kelimeleri belirterek kullanım yörelerini göstermektir. *Derleme Sözlüğü*'nün bu gaye ile çok dikkatli ve birçok defa taranması neticesinde Anadolu ağızları üzerine yeni yaklaşımlar getirmek ve Türkçenin zenginliğini ortaya koymaktır. Anadolu ağızlarının söz hazinesi, türkoloji çalışmaları için zengin bilgiler sunar. Bu çalışma ile dilimizdeki sözcük hazinesini gözler önüne sermek amaçlanmıştır. Tetkik ettiğimiz kelimeler geçmişten bugüne korunan kültürümüzü, zengin kelime hazinemizi ve ağızların ehemmiyetini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte toplumun kavramları nasıl idrak ettiği ve şekillendirdiği üzerine bir çalışma ve değerlendirme yapmaktır.

Zarflarla ilgili yapılmış çalışmalardan bir kısmı zarfı ad, bir kısmı da ayrı bir kelime türü olarak kabul etmiştir. Bir kelimenin zarf olup olmadığı cümle içerisindeki kullanılışına, kazandığı anlam ve nitelediği kelimenin türüne göre belirlenir. Çünkü Türkçede sözcüklerin ad, sıfat yahut zarflık halleri ayrı ayrı belirtilmemiştir. Bunların hangi işlevde kullanıldıkları bağlamdan anlaşılır. Dil biliminde bir sözcüğün önünde veya ardında bulunan sözcük, sözcük kümesi yahut cümlenin tesiriyle bir bütün

içerisinde elde ettiği manalara *bağlam* ismi verilmektedir. Miktar zarfları, bir eylemi, bir eylemsiyi, bir sıfatı, yahut bir zarfı nicelik (miktar) yönünden niteleyen kelimelerdir. Miktar zarfları cümlede kazandıkları anlamların yanı sıra kendi anlam özellikleri de dikkate alınarak kullanılır. Miktar zarfları, bir eylemin, sıfatın yahut başka bir zarfın ölçüsünü gösterirler. Kendi manaları bu kelimeleri miktar zarfı yapmıştır. Miktar zarflarının hangi kelimeler olduğu hususunda gramerciler farklı yorumlarda bulunmuşlardır. Muharrem Ergin “Azlık-çokluk belirten, miktar, derece ifade eden kelimeler miktar belirteçidir.” şeklinde tanımlamaktadır (Ergin, 2009, s. 262). Tahsin Banguoğlu ise miktar zarflarını “ne kadar?” yahut “ne derece?” suallerinin cevabı olan kelimelerdir, diye belirtmektedir (Banguoğlu, 2011, s. 372). Ve miktar zarflarının belirttiği kelimelere temas etmeden umumi olarak oluş, kılış ve bir vasfın derecesini gösteren bütün kelimeleri miktar zarfı olarak kabul etmektedir. Bu tarama ve fişleme yapılırken cümle içerisindeki kullanımına, kazandığı mana ve nitelediği kelimenin türüne göre azlık-çokluk belirten, miktar, derece ifade eden ve “ne kadar?” yahut “ne derece?”suallerinin cevabı olan bütün kelimeler miktar zarfı sayılmıştır. Örneğin, Anadolu ve Rumeli ağızlarında *Tekerrür Edatı* olarak kullanılan *daha*, *kez* gibi vb. kelimeler miktar zarfı olarak kabul edilmiştir. Daha sonra ise tespit edilen sözcükler alfabetik düzene göre tablolar halinde listelenmiştir. Tablolarda kelimeler gösterilirken *Derleme Sözlüğü*’nde kelimenin hangi mana veya manaları miktar zarfları ile ilgili ise o mana tablolarda belirtilmiştir. Birden çok manaya gelen miktar zarfı olan kelimeler değişik numaralarla ifade edilmiştir. Miktar zarfı olan kelimeler yapısal, kavramsal ve köken bakımından ele alınmamıştır. Çalışmamız 5 bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde çalışmanın usulü ve içeriğinden bahsedilmiştir. 2. bölümde ağız kavramı, Anadolu ağızlarının oluşumu ve tasnifi, Anadolu ağızları ve *Derleme Sözlüğü* incelenmiştir. 3. bölümde *zarf* kavramı, özellikleri, tasnifi ve miktar zarfları incelenmiştir. 4. bölümde *Derleme Sözlüğü*’nde geçen miktar zarfları verilmiştir. Sonuç bölümünde ise elde edilen çıkarımlar ve veriler paylaşılmıştır.

Derleme Sözlüğü’nün son cildinde konuşma dilindeki sözcükler, daha sonra sözlüğe eklenmiştir. Bu söz varlığı, daha evvel derlenen sözcüklerden başka ise alfabe sırasına göre uygun gelecek biçimde manasıyla bir arada incelemenin içine eklenmiştir. Tarama yaptığımız çalışmalarda transkripsiyon işaretleri için *Türk Dil Kurumu* tarafından önerilen *Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Fonetik Transkripsiyon Alfabeti*’ndeki işaretler kıstas alınmıştır.

2. BÖLÜM

2. 1. Ağız

Ağız kavramıyla ilgili olarak konunun araştırmacıları tarafından çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Bu tanımlamalar şu şekildedir:

Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü'ne göre: Sözcükleri, telaffuz ayrımları nedeniyle bir ana dil etrafında teşekkül eden küçük dil birlikleridir. Farklı bir ifadeyle, benzer dili kullanan / konuşan bir memleketin farklı yöre ve şehirlerinde, çokluk yörenin nitelikleri, gelenek ve göreneklerin yol göstermesiyle konuşma dilinde ortaya çıkan ifade ayrımları, kendine mahsus bir ifade şekli (Karataş, 2004, s. 23).

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük'e göre: Bir dilin hudutları dâhilinde, yörelere ve sınıflara göre farklılık gösteren konuşma dili (TDK, 2005, s. 34).

Zeynep Korkmaz şu şekilde tanımlar: Bir dilin yahut bir lehçenin daha sınırlı yerleşim yörelerinde ölçünlü dile nispeten birbirinden az çok değişiklik gösteren konuşma unsurları. Türkiye Türkçesinin İstanbul ağzı, Balıkesir ağzı, Karaman ağzı, Nevşehir ağzı, Anadolu ve Rumeli ağzları, Taşra ağzı gibi (Korkmaz, 1992, s. 4).

Muharrem Ergin şu şekilde tanımlar: Ağız, bir dilin bir şive kapsamında var olan ve telaffuz farklılıklarına dayanan küçük kısımlara, bir ülkenin muhtelif yöre ve illerinin sözcükleri telaffuz bakımından birbirinden farklı olan ifadelerine verdiğimiz isimdir (Ergin, 2009, s. 10).

Vecihe Hatiboğlu şu şekilde tanımlar: Tarihsel gelişim ve bölge tesiriyle, bir anadilin lehçesi dâhilinde ses ve yapı açısından görülen küçük farklılıklardır. İstanbul ağzı, Gaziantep ağzı, Taşra ağzı, Anadolu ve Rumeli ağzları gibi (Hatiboğlu, 1972, s. 12).

Mehmet Hengirmen şu şekilde tanımlar: *Ağız*, ana dilin sahası kapsamında ses ve telaffuz yönünden görülen küçük farklılık. Ağızlarda kelimeler müşterek dile göre değişik ifadeler taşımakla beraber, birtakım nesne ve kavramlar için başka kelimeler de kullanıldığı görülür (Hengirmen, 1999, s. 18).

2. 2. Anadolu Ağızlarının Oluşumu

Yapısı bakımından eklemeli köken bakımından *Altay* dillerine bağlı olan Türk dili, günümüzde dünyanın değişik coğrafyalarında yaşamakta olan Türklerin konuştuğu

dildir. Yazı ve konuşma dili olarak ilerleme gösteren Türkçe, eski devirlerden itibaren Türklerin yapmış olduğu göçlerle birlikte farklı coğrafyalarda konuşulmuştur. Değişik kültürlerle karşılıklı olarak etkileşime girerek devamlı bir değişim ve gelişim içerisinde bulunmuştur. Türkçenin bu süreci araştırmacılar tarafından çeşitli sınıflandırma ve dönemlere ayrılmasına konu olmuştur.

Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu, Türkçenin yazılı olmayan devirlerini de göz önünde bulundurarak tarihsel gelişim devrelerini şöyle belirtmiştir: Altay devresi=Türk-Moğol dil birliği, En Eski Türkçe devresi=Proto dil birliği, İlk Türkçe dönemi, Eski Türkçe dönemi, Orta Türkçe dönemi, Yeni Türkçe dönemi, Modern Türkçe dönemi (Caferoğlu, 1984, s. 51).

Altay devri belgelerle takip edilemeyen sınırlı ve net olmayan bilgiler dâhilindedir. Türk Dili tarihinde en eski dönemdir. *En Eski Türkçe* devri de Türkçenin meçhul bir devresidir. *İlk Türkçe* devrine ait bulgular da net değildir. Kısıtlı ve kayıt dışı bilgiler şeklindedir. Konunun uzmanları *Eski Türkçe* devrini Türk yazı dilinin başlangıcı olarak belirtirler. *Eski Türkçe* devri, sistemli ve birçok metnin mevcut olduğu bir devredir, Türk dilinin tafsilatı ile tespit edilebildiği ilk dönemdir.

Zeynep Korkmaz *Eski Türkçe* devrini: *Köktürk devri* (VI-VIII. asırlar), *Uygur devri* (VIII-XIII. asırlar), *Karahanlı devri* (X.-XIII. asırlar) olmak üzere üçe ayırır (Korkmaz vd., 2007, s. 41).

Türkçeyi yazı lisanı olarak kullanan Köktürkler, Türk dilinin en kadim yazılı metinlerinin sahibidirler. *Köktürk Yazıtlarında* Türk dilinin ses, şekil ve söz varlığı açısından gelişmiş bir edebi dil olduğunu görürüz.

Köktürk Bengü Taşları, Uygur Bitigleri, Yenisey Yazıtları, Moğolistan'daki öteki kitabeler, Dağlık Altay Cumhuriyeti'ndeki kitabeler, Kırgızistan'daki kitabeler, Türkistan'daki öteki kitabeler, Kuzey Kafkasya kitabeleri, Balkanlar, Kırım ve Macaristan'da mevcut olan kitabeler ve Sekel Yazısı, Köktürkçenin dil özelliklerini belirlememiz için önemlidir (Ercilasun, 2014, s. 128-145).

Uygur Türkçesi yazı dili olarak *Köktürkçeyi* takip etmektedir. Uygurlar, Mani dininin tesiriyle astronomi, din, sağlık bilgisi, resmi ve ticari mektuplar, hukuk belgeleri gibi manzum ve mensur metin örnekleri vermişlerdir. Uygurlardan kalan *Manici kesime ilişkin metinler, Burkancı kesime ilişkin metinler, Hristiyan kesime ilişkin metinler, Müslüman kesime ilişkin metinler* bu dönem Türk dilinin ses ve biçim özelliği,

sözvarlığı hakkında bilgi verir. *Sekiz Yükmek*, *AltunYaruk*, *Kalyanamkara* ve *Papamkara Öyküsü*, *İrk Bitig* bu dönemin önemli metinleridir (Ercilasun, 2014, s. 226-272).

Günümüze ulaşan metinleri XI. ve XII. asırlara ait bulunan *Karahanlı Türkçesi*, *Uygur Türkçesi*yle muasırdır. Kaşgar ve Balasagun gibi Müslüman Türk yurtlarında kullanılan *Karahanlı Türkçesi*, Köktürk ve Eski Uygur Türkçesi ile birlikte tek bir yazı dilini oluşturur. *Kutadgu Bilig*, *Dîvânu Lugâti't-Türk*, *Atabetü'lHakayık*, *Kur'an Tercümeleri*, *Divân-ı Hikmet* ses, biçim ve söz varlığı açısından *Karahanlı Türkçesinin* özelliklerini belirleyebileceğimiz bu dönemim önemli eserleridir (Ercilasun, 2014, s. 293-332).

Ahmet Caferoğlu *Türk Dili Tarihi* adlı kitabında, X. - XVI. asırları kapsayan *Orta Türkçe* devresini şu şekilde özetler: Orta -Asya Türk topluluklarının konuştuğu dil için «*Müşterek Orta-Asya Türkçesi*» ismini verdiği Türkçe ile Selçukluların ve Osmanlıların egemenlik tesis ettiği alanlardaki «*Müşterek Anadolu ve Azerbaycan Türkçesi*» olarak tanımladığı Türkçe oluşturmaktadır (Caferoğlu, 1974, s. 44).

*Orta Türkçe*devrini; *Oğuzca*, *Kıpçakça* ve *Çağatayca* olmak üzere üç ayrı yazı dili teşkil etmektedir. Bununla birlikte *Karahanlı ve Harezm Türkçesi*, *Eski Türkçe*'den *Orta Türkçe*'ye geçiş sürecinde köprü vazifesi görür (Akar, 2012, s. 134).

HarezmTürkçesi, XII. asırda tezahür ederek, bilhassa XIII. ve XIV. asırlarda, Hazar Denizi ile Aral Gölü arasında ve Aral'ın güneyindeki Amuderya havzası merkezi konum olmakla birlikte Batı Türkistan'da oluşup ilerlemiş olan yazı lisanına verilen isimdir. Bu yazı dili, yazınsal anane itibariyle doğusundaki *Karahanlı Türkçesine* dayanmıştır. Kerderli Mahmut'un kaleme aldığı *Nehcü'l-Ferâdîs* dönemin önemli eseridir. Harezm dolaylarında oluşmuş *Harezm Türkçesi*, XIII. asra dek birbirinin devamı şeklinde ilerleyen Türk yazı dilinin *Çağatay*, *Oğuz*, *Kıpçak* şeklinde yeni kollarına kaynaklık etmiştir (Korkmaz vd. , 2007, s. 44).

Çağatayca, XVI-XIX. yüzyıllarda, Orta Asya'daki tüm Türk boylarının yazı ve edebiyat lisanı olmuştur. *Sekkaki*, *Mevlana Lütfi*, *Ali Şir Nevai*, *Zahireddin Muhammed Babürşah* ve *Ebulgazi Bahadır Han*, *Çağatay Türkçesi* ile eser vermişlerdir. *Çağatay Türkçesi* ile yazılmış lügatlerde aynı zamanda önem arz etmektedir (Akar, 2012, s. 184-197).

Orta Türkçenin kuzey-batı kolunu oluşturan *Kıpçak Türkçesi*, Türk dilinin X. asırda lehçelere ayrılmasından sonra, Karadeniz'in kuzeyindeki Deşt-i Kıpçak denilen Kıpçak

bozkırları, Kırım, Tuna havzası, Balkanlar ve Mısır'da *Kıpçak Türkçesi* ile yazılan yapıtları ihtiva etmektedir. *Codex Cumanicus*, *Altınordu* ve *Memlük Kıpçakçasına ait sözlük, gramer, dini, askeri ve edebi kitaplar* ve *Ermeni Kıpçakçasına ait metinlerden* oluşur (Akar, 2012, s. 218-230).

Doğu'da, *Çağatayca*, kuzeyde tarihî *Kıpçakça* ile ifade edilen *Orta Türkçe* devri Türk lehçelerinin batıdaki temsilcisi *Oğuz Türkçesi*'dir (Akar, 2012, s. 51).

Oğuzlar en eski dönemlerden günümüze, göz alabildiğince geniş bir havzaya yayılmış olarak yaşayan ve türlü Türk lisanlarını konuşan Türk boyları arasında en kalabalık grubu oluşturmaktadırlar. Türk tarihinde önemli bir yer tutan Oğuzlar çok eski devirlerden itibaren tarih yapıcı özellikleriyle bilinir. Yapmış oldukları göçlerle Orta Asya'nın farklı bölgelerine yayılmışlardır. Takip eden devirlerde Maverâünnehir ve Anadolu'ya kadar ilerlemişlerdir. Anadolu sahası XI-XIII. evresindeki devamlı yerleşmelerle bir Oğuz yurdu merkezine dönüşmüştür. Anadolu bir Oğuz boyları sahasıdır. Fakat Türkiye topraklarına Oğuzlardan başka bir hayli Türk topluluğu da yerleşmiştir. Oğuzların kendi içerisinde ağız ayrımları, Oğuzlar ile farklı Türk boyları arasındaki ağız ve lehçe kavramlarının ayrımları ile yerleşme zamanındaki ayrımlar, Türkiye'deki ağız farklılıklarının ana nedeni olarak gösterilebilir.

Türkiye Türkçesi kavramı, yaygın ifadeyle Anadolu ve Rumeli havzasında oluşmuş olan ve XIII. asırdan bugüne gelen tarihi dönemleri kapsayan Türk yazı dilini; sınırlı ifadeyle, bugünkü Anadolu hudutları içinde telaffuz ve yazı dili şeklinde kullanılmakta olan Türkçeyi belirtir (Korkmaz vd., 2007, s. 51).

“*Türk Dili Tarihi*” adlı kitabında Ali Akar, Oğuz grubu lehçesini şu gelişim evrelerine ayırmıştır:

A. *Eski Anadolu Türkçesi*

1. *Selçuklu Devri Türkçesi* (XII. asır sonu XIII. asır)
2. *Beylikler Devri Türkçesi* (XIII-XV. asır)
3. *Osmanlı Türkçesine Geçiş Devri* (XV. asrın ikinci yarısı)

B. *Klâsik Osmanlı Türkçesi* (XVI-XIX. asırlar)

C. *Türkiye Türkçesi* (1911'den sonra) (Akar, 2012, s. 281).

Eski Anadolu Türkçesi Batı Türkçesinin Anadolu'daki oluşum aşaması olan, XII. - XV. asırlar arasında *Batı Türkçesi* ile Anadolu ve Azerbaycan sahasında vücuda getirilen

edebî yapıtların dilidir. Bu lisanı XV. asırdan sonra *Klâsik Osmanlı Türkçesi* takip etmektedir (Akar, 2012, s. 231).

Resmi dil olarak Farsça'nın kullanıldığı Anadolu Selçukluları'nda yazışma ve ilim dili olarak Arapça kullanılmıştır. Türkçe ise dini ve ahlaki mahiyetli yapıtların dilini teşkil etmektedir(Korkmaz vd., 2007, s. 51).

Beylikler Dönemi Türkçesi Oğuzcanın bütün yönleriyle yazı dili olarak ortaya çıktığı devirdir (Korkmaz vd., 2007, s. 51).

Osmanlı Türkçesi XV. asır sonlarından XX. asır başlarına kadar Kırım, Anadolu, Adalar, Suriye, Irak, Rumeli ve Kuzey Afrika'da yer alan Türk yazı dilidir (Korkmaz vd., 2007, s. 55).

Günümüz Türkiye Türkçesi, XX. asır Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi lisanı olan Türk yazı dilini ifade eder. Suriye, Irak, Batı Trakya, Kıbrıs, Bulgaristan ve Yugoslavya'da bulunan Türklerle, Avrupa'ya, Arap ülkelerine, Amerika ve Avustralya'ya yerleşmiş olan Türkler de bu yazı lisanını kullanmaktadır (Korkmaz vd., 2007, s. 55).

2. 3. Anadolu Ağızları ve Derleme Sözlüğü

Ağız çalışmaları Türk diline dair gerçekleştirilen incelemeler arasında ehemmiyetli bir yer teşkil eder. Anadolu ağızları hakkında gerçekleştirilen çalışmalar 19. asrın ortalarında başlar. Bu araştırmaların umumiyetle yabancı türkologlar tarafından yapıldığını görürüz.

Anadolu ağızları hakkında yapılan ilk inceleme Maksimov'un 1867 senesinde neşredilen *Opitizledovaniytjurdkihdialektov v Hudavendigare i Karamanii* (St. Petersburg 1867) isimli yapıttır. Maksimov'un bu incelemesinden sonra Ignác Kúnos İlk kez 1896'da Anadolu ağızlarını tanzim etmiştir. *J. Thury, J. Deny I. Kunos, T. Kovvalski M. Hartmann, Balkanoğlu, Balhassanoğlu, L. Bonelli, F. Giese, F. Vincze ve M. Rasanen* gibi araştırma yapanların çalışmaları da bulunmaktadır. 1867 yılından 1940'a kadar ekseriyetle yabancı incelemeciler ağızlar üzerine çalışmıştır. Anadolu ağızlarına dair yapılan çalışmaların üretken olan dönemi ise 1940 yılından itibaren başlar. Bu dönemden sonra yerli araştırmacıların ilgi ve yoğunluğu artmıştır (Buran, 2011, s. 42).

Finli Türkolog *Marti Räsänen* 1925 senesinde Karadeniz, 1933-1942 seneleri arasında da Orta Anadolu'da "dil örnekleri" derlemeleriyle bu sahada ilk mühim faaliyetleri başlatmıştır (Eren, 1998, s. 279).

Caferoğlu (1946 ve 1959), Banguoğlu (1990), Karahan (1996) gibi araştırmacılar umumi ve Ercilasun (1985), Zeynep Korkmaz (1992) gibi araştırmacılar ise yöresel sınıflandırma yapmışlardır. Bazı araştırmacılar da yalnız bir şehrin ağız üstüne inceleme yapmışlardır: Erzurum (Gemalmaz, 1978), Rize (Günay, 1978), Kars (Ercilasun, 1983), Kütahya (Gülensoy, 1988), Malatya (Gülseren, 2000), Ordu (Demir, 2001).

Ağızlarla alakalı muhtelif bibliyografya incelemeleri de yapılmıştır. Saadettin Buluç'un *Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası*, Kayahan Erimer'in *Anadolu ve Rumeli Ağızları Üzerinde Bir Bibliyografya Denemesi* ve Tuncer Gülensoy ile Ercan Alkaya'nın *Türkiye Türkçesi Bibliyografyası* isimli incelemeleri örnek gösterilebilir.

Karşılaştırmalı ağız incelemeleri de araştırmacıların alakadar olduğu mühim sahalardan biridir. Anadolu ağızları ve *Derleme Sözlüğü* üzerine çalışılmış yüksek lisans, doktora tezleri de konu üzerine yapılan araştırmalar için önem arz etmektedir.

Dünya üzerindeki toplumların çoğu, devletleşmeye giderken milliyetçilik unsurlarını tanımlamak istemişlerdir. Bu milliyetçilik öğeleri, yalnız siyasi bir düzen içerisinde değil, dile ve kültüre dayalı her sahada da varlığını sürdürdüğü için bu millî unsurlar farklı faaliyetler ile ön plana çıkarılmıştır. Buna istinaden, 12 Temmuz 1932 yılında *Türk Dili Tetkik Cemiyeti*'nin teşekkülüyle beraber Türk dili ile alakalı faydalı ve mühim incelemeler başlamış, dil sorunları gündeme alınmıştır. Türk diline uzak olan faktörlerin atılarak tamamen Türkçeye dayalı yeni bir yazı dilinin meydana getirilmesi ve bu şekilde yazı dili ile konuşma dili arasındaki ayrımın sonlandırılması amaçlanmıştır. Yabancı faktörlerin çıkarılmasıyla oluşacak boşluğun yerini ise halk ağızlarından ve tarihi kaynaklardan derlenecek olan Türkçe sözcüklerin tamamlaması gaye edinilmiştir.

Türk Dil Kurumunun temel amacı, Türkçeyi bilim ve kültür dili yapmaktır. Bundan dolayı, halk ağızlarının araştırılmasına ve tasnifine yönelilmiş ve kapsamlı bir derleme faaliyetine gidilmiştir. İlk derleme çalışması 1932-1934 seneleri aralığında gerçekleştirilmiştir. Derlenen 150 binden aşkın sözcük *Türkiye'de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi*'nde 1939-1949 seneleri arasında neşrolundu. İkinci derleme uygulaması 1952 yılında başlamış 450 bin kadar fiş derlenmiş bir evvelki materyalle birleştirilerek *Derleme Sözlüğü*'nün esası oluşturuldu. Tüm bölümlerin tekrar tertiplenmesi 1982 senesine kadar sürdü ve Türkiye Türkçesi ağızlarının kelime varlığını kapsayan en geniş ihtivalı başvuru eseri olan *Derleme Sözlüğü* tamamlanmış

oldu. Öte yandan 1940'lı senelerde Ahmet Caferoğlu'nun Anadolu'nun neredeyse bütün vilayetlerini dolaşarak yaptığı derleme incelemelerinin de Türkiye'deki uzmanların ağızlarla ilgili yaptığı çalışmaların başlangıcı olduğu söylenebilir (Akar, 2006, s. 37-39).

K. Edip Kürkçüoğlu'nun *Urfa Ağzı* (1945), Ömer Asım Aksoy'un *Gaziantep Ağzı* (3 cilt) (1945-1946), Şevket Beysanoğlu'nun *Diyarbakır Ağzı* (1966) isimli çalışmaları, 1956 senesinde çıkan Zeynep Korkmaz'ın *Güneybatı Anadolu Ağızları: Sesbilgisi* ve 1963 senesinde yayımlanan *Nevşehir ve Yöresi Ağızları*, Efrasiyap Gemalmaz'ın 1973 yılında üç cilt şeklinde *Erzurum İli Ağızları*, Ahmet B. Ercilasun'un 1971'de *Kars İli Ağızları*, Turgut Acar'ın 1972'de hazırlamış olduğu *Artvin ve Yöresi Ağızları*, 1988'de Tuncer Gülensoy'un hazırladığı *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, Ensar Aslan ve Ahmet B. Ercilasun'un 1998 yılında hazırladığı *Arpaçay Köylerinden Derlemeler*, 2003 yılında Ahmet Buran'ın hazırladığı *Elazığ İli Ağızları* önem arz etmektedir. (Akar, 2006, s. 39-41).

Bu çalışmalardan ayrı olarak ağızlarla ilgili ses ve yapı unsurlarını göz önünde bulundurarak çeşitli tasnifler yapılmıştır. Tahsin Banguoğlu'nun *Türk Ansiklopedisi*'nde uyguladığı sınıflandırma, Tooru Hayashi'nin *Anadolu Ağızlarının Coğrafi Dağılımı Üzerine Bir Deneme Çalışması* adlı tebliği, Piet Kral'ın ses ve yapı unsurlarına göre çizdiği sınıflama, bu sahada öncelikle belirtilmesi gereken çalışmalardır. Anadolu ağızlarına dair son tasnif çalışması, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması* (Ankara 1996) isimli eserinde Leyla Karahan tarafından yapılmıştır.

Ağız çalışmaları içerisinde yer alan *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü* bu sahada çalışılmış en teferruatlı incelemelerin başında gelmektedir. Ağızlarda bulunan faktörlerin yitirilmeden kayıt altına alınmasında ve bunların bir sonraki nesillere iletilmesinde *Derleme Sözlüğü* ayrı bir değer teşkil etmektedir. *Türk Dil Kurumunun* gerçekleştirdiği bu çalışma Türk dili için çok mühim ve kıymetli bir hizmettir.

2. 4. Anadolu Ağızlarıyla İlgili Yapılan Tasnifler

Türkiye'deki ağız tasnifleri yapı ve ses özellikleri göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Bu tasnifler yabancı ve Türk bilim adamları tarafından yapılmıştır. Anadolu ağızlarıyla ilgili olarak yapılan tasniflerden belli başlıları şu şekildedir: (Buran, 2011, s. 41-46)

2. 4. 1. Ignác Kúnos Tasnifi (1896)¹

1. İzmir ile Bursa arasında Zeybekçe
2. Kastamonu ağzı
3. Karadeniz'in doğu kıyılarına doğru Lazca
4. Harputça
5. Güneydoğu Anadolu'da Mersin ile Konya arasında Karamanlıca
6. Kızılırmak havzasında Ankara ağzı
7. Anadolu'da dağınık olarak yaşayan Yörük ve Türkmenler

2. 4. 2. Ahmet Caferoğlu Tasnifi (1946)²

1. Doğu illeri ağızları (Kars, Elâzığ, Van ve civarı, Malatya) bölgesi
2. Erzurum, Trabzon, kısmen Rize ağızları bölgesi
3. Sivas, kısmen Tokat illeri ağızları bölgesi
4. Amasya, Çorum, Ankara, kısmen Yozgat ağızları bölgesi
5. Orta Anadolu (Kayseri başta olmak üzere) ağızları bölgesi
6. Gaziantep (ve kuzey sınır ağızları) bölgesi
7. Batı illeri ağızları (Eskişehir, Balıkesir, Manisa, İzmir, kısmen Afyon, Aydın ve Antalya'ya kadar) bölgesi
8. Konya ağız bölgesi
9. Kastamonu ağız bölgesi

2. 4. 3. Ahmet Caferoğlu Tasnifi (1959)³

1. Güneybatı ağızları (Bandırma'dan Antalya civarlarına kadar)
2. Orta Anadolu ağızları (Afyon'dan Elazığ ve Erzurum'a kadar)
3. Doğu ağızları (Elazığ ve Erzurum'dan doğu sınırına kadar)
4. Kuzeydoğu ağızları (Samsun'dan Rize'ye kadar)
5. Güneydoğu ağızları (Gaziantep, Adana, Antalya ve civarı)
6. Kastamonu

Caferoğlu'nun her iki sınıflandırmasında da Kúnos'ta olduğu gibi Rumeli ağızları yer almamıştır.

2. 4. 4. Tahsin Banguoğlu Tasnifi (1977)⁴

1. Deliorman ağzı

¹Tadeusz Kowalski, T.: 1931 "Osmanisch-Türkisch Dialekte", Enzyklopädie des Islām, IV: 991-1011.

² Ahmet Caferoğlu, Anadolu Dialektolojisine Dair Bir Deneme, Türk Dili-Belleten, 1946, 67, s. 565.

³ Ahmet Caferoğlu, Die Anatolicshen und Rumelischen Dialekte, Fundamenta, C.1., 1959, s. 239.

⁴ Tahsin Banguoğlu, Anadolu (ve Rumeli) ağızları, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi C-1, Dergah Yay., İstanbul, 1977, s. 132-134.

2. Makedonya ağzı
3. İstanbul ağzı
4. Aydın ağzı
5. Karaman ağzı
6. Ankara ağzı
7. Kastamonu ağzı
8. Harput ağzı
9. Erzurum ağzı
10. Karadeniz ağzı

2. 4. 5. Tahsin Banguoğlu Tasnifi (1986)⁵

1. Güney Batı ağızları
2. Orta Anadolu ağızları
3. Doğu ağızları
4. Kuzey Doğu Karadeniz ağızları
5. Rumeli ağızları
6. Güney Doğu ağızları
7. Kastamonu'ya, Karamanlı ve başka boylara mahsus ağızlar.

2. 4. 6. Piet Kral Tasnifi (1980)⁶

1. Rumeli Grubu: Edirne
2. Marmara (hipotetik)
3. Batı Grubu: Afyon, Antalya, Aydın, Balıkesir, Burdur, Denizli, Eskişehir, Isparta, İzmir, Manisa, Muğla, Uşak
4. Merkez Grubu: Ankara, İçel, Kayseri, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde, Yozgat
 - a. Konya ve Niğde'de sapma
 - b. Kayseri, Kırşehir ve Yozgat'ta sapma
5. Amasya, Çankırı ve Çorum
 - a. Çankırı'da sapma
6. Sivas ve Tokat
7. Elâzığ, Malatya ve Tunceli
 - a. Malatya'da sapma
8. Gaziantep, Hatay ve Kahramanmaraş
9. Doğu Grubu: Bitlis, Diyarbakır, Muş, Erzurum, Kars, Urfa ve Van

⁵ Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, TDK Yayınları, Ankara, 1990, s. 17.

⁶ Piet Kral, *De in Turkije gesproken Turkse dialecten met een overzicht van de verwantschapstermen in Turkije*, M. A. thesis, Leiden University, 1980.

- a. Diyarbakır ve Urfa'da sapma
- b. Erzurum'da sapma
- c. Kars'ta sapma
- 10. Erzincan
- 11. Batı Karadeniz Grubu: Bolu, Kastamonu ve Zonguldak
 - a. Bolu'da sapma
 - b. Zonguldak'ta sapma
- 12. Orta Karadeniz Grubu: Giresun, Ordu ve Samsun
 - a. Ordu'da sapma
 - b. Samsun'da sapma
- 13. Rize ve Trabzon
 - a. Rize'de sapma
- 14. Artvin

2. 4. 7. Leylâ Karahan Tasnifi (1996)⁷

1. Doğu Grubu ağızları: Ağrı, Artvin merkez ile Şavşat, Ardanuç ve Yusufeli, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkâri, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Tunceli, Urfa (Birecik ve Halfeti hariç), Van ağızları.

Alt Gruplar

I. Grup: Ağrı, Van, Muş, Bitlis, Bingöl, Siirt, Diyarbakır, Mardin, Hakkâri, Urfa (Birecik ve Halfeti hariç), Palu, Karakoçan (Elâzığ) ağızları

II. Grup: Kars (Ardahan, Posof hariç), Erzurum merkez, Aşkale, Ovacık, Narman, Pasinler, Horasan, Hınıs, Tekman, Karayazı, Erzincan Merkez, Tercan, Çayırılı, Kemah, Refahiye, Gümüşhane ağızları.

III. Grup: Ardahan, Posof (Kars), Artvin Merkez, Şavşat, Yusufeli, Ardanuç (Artvin), Oltu, Tortum, Olur, Şenkaya, İspir (Erzurum) ağızları.

IV. Grup: Kemaliye, İliç (Erzincan), Elâzığ Merkez, Keban, Baskil, Ağın, Harput (Elâzığ) Tunceli ağızları.

2. Kuzeydoğu Grubu ağızları: Hopa, Borçka, Arhavi (Artvin), Rize ve Trabzon ağızları.

Alt gruplar

I. Grup: Trabzon, Rize merkez, Kalkandere, İkizdere, Gündoğdu, Büyükköy ağızları

II. Grup: Çayeli, Çamlıhemşin, Pazar, Ardeşen, Fındıklı (Rize) ağızları.

III. Grup: Arhavi, Hopa, Borçka, Kemalpaşa, Muratlı, Ortacalar, Göktaş, Camili, Meydancık, Ortaköy (Artvin) ağızları.

3. Batı Grubu ağızları: Adana, Adıyaman, Afyon, Amasya, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bilecik, Bolu, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hatay, Isparta, İçel, İzmir, İzmit, Kahramanmaraş,

⁷ Leylâ Karahan, Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, Akçağ Yay., Ankara, 1996, s. 9-17.

Kastamonu, Kayseri, Kırşehir, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tokat, Uşak, Yozgat, Zonguldak ağızları.

Alt Gruplar

I. Grup: Afyon, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Burdur, Bursa, Çanakkale, Denizli, Eskişehir, Isparta, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Uşak ve Nallıhan (Ankara) ağızları.

II. Grup: İzmit ve Sakarya ağızları

III. Grup: Bolu (Göynük, Mudurnu, Seben, Kırısçık hariç), Zonguldak, Bartın, Kastamonu (Tosya hariç), Ovacık, Eskipazar (Çankırı) ağızları.

IV. Grup: Beypazarı, Çamlıdere, Kızılcahamam, Güdül, Ayaş (Ankara), Göynük, Mudurnu, Seben, Kırısçık (Bolu), Çankırı (Ovacık, Eskipazar ve Kızılırmak hariç)

V. Grup: Sinop (Boyabat hariç), Samsun (Havza, Lâdik hariç), Ordu (Mesudiye hariç), Giresun (Alucra ve Şebinkarahisar hariç), Şalpazarı (Trabzon) ağızları.

VI. Grup: Havza, Lâdik (Samsun), Amasya, Tokat, Sivas (Şarkışla ve Gemerek hariç), Mesudiye (Ordu), Şebinkarahisar, Alucra (Giresun), Malatya Merkez, Hekimhan, Arapkir ağızları.

VII. Grup: Tarsus (İçel), Ereğli, Konya Merkez ilçesinin bazı yöreleri, Adana, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Adıyaman, Darende, Akçadağ, Doğanşehir (Malatya), Birecik, Halfeti (Urfa) ağızları.

VIII. Grup: Ankara Merkez, Haymana, Balâ, Şereflikoçhisar, Çubuk, Kırıkkale, Keskin, Kalecik, Kızılırmak (Çankırı), Çorum Merkez ilçesi ile güneyindeki ilçeler, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Kayseri, Şarkışla, Gemerek (Sivas), Yozgat ağızları.

IX. Grup: Konya (Merkez ilçenin bazı yöreleri ve Ereğli hariç), İçel (Tarsus hariç) ağızları.

3. BÖLÜM

3. 1. Zarf Kavramı

Arapça menşeli *zarf* sözcüğü gramerde bir dil kavramını karşılar. Zarflar, hem Türk dili hem de Türk edebiyatı için büyük ehemmiyet teşkil etmektedir. Türkiye Türkçesi'ndeki zarflar fonksiyon ve yapı itibariyle farklılık göstermektedir. Daima bir araştırma alanı olan zarflar hakkında dilbilimciler farklı tanımlamalar yapmıştır. Bu tanımlamalar şu şekildedir:

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük'te zarf: Bir eylemin bir sıfatın yahut bir başka belirtecin manasını zaman, yer, ölçü, nitelik, soru gibi çeşitli yönlerden etkileyen sözcük (TDK, 1988, s. 1664).

Dilbilim Sözlüğü'nde zarf (adverbe): Mukayese ve en üstünlük dereceleri olan, fonksiyon olarak çoğunlukla fiilin ifade ettiği, iş, oluş ve durumun tarzını belirleyen kelime çeşidi olarak açıklanır. Zarflar niteleyicilerin, fiillerin ve fonksiyonca kendine benzeyen farklı zarfların manalarını etkileyen, pekiştiren veya kısıtlayan kelimelerdir (İmer vd., 2013, s. 48).

Dil Bilimi Terimi Sözlüğü'nde zarf iki şekilde tanımlanır:

1. Sözlükte zarf: Kelimelerin söz dizimsel veya dil bilgisel fonksiyonlarına göre tasnifinde, fiillerin özelliklerini ve niceliklerini ifade eden sözlerdir (Karaağaç, 2013, s. 883).
2. Söz diziminde zarf: Fiillerin niteliklerine isim olan her çeşit ifade, söz öbeği veya tümce (zarf fiil), zarf olarak kullanılabilir (Karaağaç, 2013, s. 883).

Leyla Karahan, *Türkçede Söz Dizimi* isimli eserinde zarfı şöyle tanımlar: Zaman, miktar, tarz, sebep, vasıta, yön ve şart bildirerek yüklemi tamamlayan tümce unsuru, belirteçtir (Karahan, 2008, s. 32).

İbrahim Delice, *Sözcük Türleri* adlı eserinde zarfı şu şekilde açıklar: Zarf şeklinde açıklanan kelimeler eylem, eylemsi, sıfat, isim ve bazı zaman kendi türünden bir kelimenin (belirteç) manasını sebep, zaman, yer, yön, araç, tarz, ölçü, durum gibi muhtelif açılardan kısıtlayan kelimelerdir (Delice, 2012, s. 59).

Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri* kitabında zarfı şu şekilde ifade eder: Eylemlerin ve sıfatların önünde yer alarak ifade ettikleri kılış, oluş yahut vasıfları bildiren veya değiştiren sözcüklere zarf (adverbe) denir (Banguoğlu, 2011, s. 371).

Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Şekil Bilgisi* isimli kitabında zarfı şöyle açıklar: Zarflar; eylemlerin, sıfatların, ortaçların ve belirteç vasfındaki sözlerin önünde yer alarak onları yer, yön, zaman, nitelik, durum, azlık-çokluk bildirme, pekiştirme ve sorma gibi farklı yönlerden etkileyip değişikliğe uğratarak manalarını daha açık hâle getiren kelimelerdir (Korkmaz, 2022, s. 427).

Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* isimli eserinde zarfın tanımını şöyle ifade eder: Zarflar; yer, zaman, hal ve miktar adlarıdır. Yalnız başına sıfat olmadığı gibi tek başına zarf da yoktur. Zarflar sözcük kümelerinde sıfatın, fiilin ya da başka bir belirtecin anlamını değiştiren adlara verilen isimdir (Ergin, 2009, s. 258).

Hacı Ömer Karpuz, *Türkçede Zarflar* adlı çalışmasında zarfın tanımını şu şekilde yapar: Dilbilgisiaçısındanzarflar, eylemin gerçekleşmesi ile ilgili nitelikleri belirtmek için kullanılan dil birlikleridir(Karpuz, 2013, s. 15).

3. 2. Zarfların Özellikleri

Zarflar hem asıl hem de uydu (öteki kelime türlerine tabi) şeklinde kullanılabilen kelime çeşitleridir. Eylem ya da eylemsiyi sınırladığında asıl; ad, sıfat ve kendi türünden farklı belirteçleri sınırlandırdığı zaman ise gerek yapıca gerekse manaca uydu bir kelimedir. Uydu şeklinde kullanılan zarflar öteki kelime türleri ile zarf öbeğini meydana getirirler ve onların önünde bulunurlar. Asıl olan zarflar da yapıca bağımsız olduğu için sınırlandırdığı eylem ya da eylemsinin önünde ve sonunda yer alabilir (Delice, 2012, s. 59).

İsim soyundan kelime yahut kelime grupları, ulaç yahut ulaç grupları, edatlar yahut edat grupları cümlede zarf işlevinde kullanılabilir. Buna ek olarak miktarları az olsa da asıl zarf şeklinde ifade edilebilecek kelimeler de vardır; bunlar sadece zarf şeklinde kullanılabilirler: *en* (gür ses), - *erken* (kalk) - *geç* (gel) - *elbette* (buluşacağız) vb. Dilimizde bazı eylem gruplarında zarf diyebileceğimiz kelimeler kullanılmadığı halde, o grupların kapalı birer zarf taşıdıkları anlaşılır: Ahmet bu işi yapar mı yapar (Mutlaka yapar.) (Ediskun, 2007, s. 273).

Zarf işlevi yapan sözcük ve sözcük öbekleri yüklemi miktar, zaman, sebep, tarz, yön, şart ve vasıta bildirerek tamamlar. Adlar eksiz ya da eşitlik, yön, vasıta hâli ve öteki kimi durum ekleriyle; eylemler de bağ-fiil ekleriyle tümcede belirteç görevi yaparlar (Karahan, 2008, s. 32-36).

Bir tümcede benzer ve farklı cinsten birden çok *zarf* bulunabilir. Kimi zarflar, kendilerinden evvelki öteki zarfların açıklayıcısı olabilmektedir. Miktar, zaman, sebep, tarz, yön, vasıta ve şart belirten tüm sözcük grupları tümcede zarf işlevi görebilir. Peş peşe sıralanan cümlelerde *zarf* ortak olabilir (Karahan, 2008, s. 32-36).

Türkçenin Grameri adlı eserinde Tahsin Banguoğlu zarflar için yalnızca sıfat ve eylemleri açıklayan bir sözcük sınıfıdır diyerek diğer gramercilerden ayrılır. Zarflardan birçoğunun farklı sözcük gruplarından alınıp kullanıldığı için onları genellikle bir belirteç öbeği içinde tanıyabileceğimizi ifade eder. Zarflar sıfat ve eylem şeklinde zarf (belirteç) öbeklerine de gelip manalarında değişiklik yaptıkları gibi zarfı daha yakından belirtirler (Banguoğlu, 2011, s. 371).

Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi* kitabında Türkiye Türkçesinde zarf olan sözcük sayısının çok az olduğunu ifade eder. Zarflar çoğunlukla isim, sıfat, adıl gibi diğer sözcük türlerinden alınan sözlerle kurulmuştur. Bu açıdan zarflar yalın halleriyle birer isimdir. Zarfları isimlerden ayırt etmek mümkün değildir. Bir isme bir sıfata zarf (belirteç) fonksiyonu veren onların anlatımdaki kullanılış şekilleri ve kazandıkları işlevlerdir (Korkmaz, 2022, s. 427).

Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi* kitabında bir ismin belirteç sayılabilmesi için yer, yön, zaman göstermesi, azlık-çokluk, pekiştirme, durum, soru gibi özellikler taşıması gerektiğini belirtir. Ayrıca belirteçler isim kökenli kelimeler olduğu halde, belirteç olarak iyelik ve çokluk takıları, isim çekimi almazlar, isim çekimine girmezler. Öncesinde yer aldıkları sözcüklere yalın halde eklenirler. Soyut ve özel isimler çoğunlukla zarf (belirteç) şeklinde kullanılmazlar. Bunlar yalnızca ilgeçlerle bir araya gelerek bir ilgeç öbeği meydana getirerek ya da belirteç yapan bir ek alarak zarf görevi görürler (Korkmaz, 2022, s. 427).

Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* adlı eserinde, zarfların tek başına ad olduğunu belirtir. Zarfların da sıfatlar gibi adın sözcük öbeklerindeki fonksiyonlarına göre aldığı isim olduğunu söyler. Sözcük gruplarında *zarf* işlevinde kullanılan isimlerin zaman, yer, hal ve miktar adları olduğunu belirtir. Sıfatların, eylemlerin yahut farklı belirteçlerin başına

gelerek onların manasını değiştiren adlar bu isimlerdir. Bundan dolayı bu isimleri ad türünden sözcükler içinde belirleyip bunlara *zarf* ismini verir. Zarfların doğal olan öğeler olarak Türkçede eklendikleri sözcüklerden önce geldiğini söyler. Aynı zamanda sıfatların yahut farklı belirteçlerin anlamını değiştirmekle birlikte temel kullanılış alanları eylemlerdir. Bundan dolayı zarfları eylemlerin sıfatları şeklinde olarak belirtir (Ergin, 2009, s. 258).

Hacı Ömer Karpuz, *Türkçede Zarflar* üzerine adlı çalışmasında zarfı bir sözcük türü olarak incelemenin yanlış olduğunu zarfların söz dizimsel durumda belirttiğini ifade eder. Zarflar cümlede yüklem-fiilin tamlayıcıları olarak görevlendirilirken eksiltili yapılarda bir belirtecin, bir sıfatın veya bir eylemin önünde de yer alabilirler. Türkçe’de belirteçler çok geniş bir şekilde kullanılmaktadır. Bir dil biriminin belirteçliğinden söz edebilmek için onun bir zarf öbeğinde, bir kısaltma öbeğinde bir birleşik eylemde veya bir cümlede belirteçlik işleviyle kullanılmış olması gerekir (Karpuz, 2013, s. 15-19).

Fikret Turan, *Türkçede Zarflar* isimli makalesinde zarfların sıfatları, öteki zarfları, eylemleri, eylemsileri ve cümleleri tanımlayan, açıklayan, onların manalarını daraltan yahut genişleten sözcük ya da sözcük öbekleri olduğunu ifade eder. Zarfların belirttiğı sözcük gruplarına yer- yön, sebep-sonuç, azlık/çokluk, zaman, şart, tarz, benzerlik, amaç, derece, cevap, ret- tasvip itibarıyla mana belirginliği kazandırdığını söyler. Belirteçler Türkçenin manaya dayalı çok mühim bir sınıfıdır. Zarfların ad dışında tüm cümle öğelerini açıklıyor olması yani çok geniş bir işleve sahip bulunması bu işlevlere sahip birçok gramer yapısını bir anda belirteç sınıfına sokar. Aslında zarf bir mana sınıfıdır. Türkçe’de zarfın tek bir yapısı yoktur. Sıfatlar, çekim ekleri, tekrar öbekleri, ilgeçler, son çekim edatları, bağ-fiiller ve sıfat-fiiller cümlede zarf (belirteç) olarak görev alabilirler (Turan, 1998, s. 301-305).

3. 3. Zarfların Sınıflandırılması

Tahsin Banguoğlu, getirdikleri değişiklik yapıcı anlatım açısından zafları altı şekilde tasnif eder. Doğrudan doğruya sıfatın varlığı-yokluğu, fiilin olup bitmesi ile ilgili zarflara *gerçekleşme zarfları* denir. Bir kılış ve oluşun veya bir vasfın miktarını, derecesini belirtmeye yarayan zarflara *miktar zarfları* adını veririz. Fiillerde oluş ve kılışın, sıfattan vasfın bir niteliğini belirtmeye yarayan zarflara *nitelik zarfları* denir. Bir oluş veya kılışın mekân içinde yerini ve yönünü belirten zarflara *yer yön zarfları* denir. Bir oluş ve kılışın zaman içinde yerini göstermeye yarayan zarflara *zaman zarfları*

denir. Bir oluş veya kılışın oluşma biçimini belirtmeye yarayan zarflara *tarz zarfları* denir (Banguoğlu, 2011, s. 372- 374).

Sıfatlarda olduğu gibi belirteçlerde de karşılaştırma, berkitme ve küçültme biçimlerinin olduğunu söyleyen yazar, yapıları bakımından belirteçleri beş küme şeklinde ifade eder: Kök olan zarflar, farklı sözcük gruplarından zarflar, addan türeme zarflar, eylemden türeme zarflar, birleşik zarflar (Banguoğlu, 2011, s. 375-385).

İbrahim Delice, *Sözcük Türleri* adlı çalışmasında zarf (belirteç) olarak kullanılan kelimelerin de yapı ve köken bakımında adla benzer kriterler kullanılarak incelendiğini belirtir. Tür başlığı altında zarfları ise yer-yön, azlık-çokluk, zaman, durum ve soru tasniflerinden biri içerisinde ele alır(Delice, 2012, s. 59-60).

Zarflarla alakalı en geniş tasniflerden biri de zarfları kökenleri, yapıları ve işlevleri itibarıyla 3 şekilde tasnif eden Zeynep Korkmaz’a aittir. Köken bakımından zarfları “ahlak, rütbe, devlet, evlat, taksim” gibi Arapça kökenli, “aferin, asude, baht, bahar” gibi Farsça kökenli, “afetzedede, ameliyathane, çardak, şaheser,her fırsatta” gibi Arapça-Farsça, Farsça-Arapça karma zarflar ile Arapça ve Farsçadan geçmiş kelimelerin Türkçe sözcük ve eklerle genişletilmesinden kurulmuş karışık yabancı menşeli zarflar ve Türkçe menşeli zarflarolarak kendi içerisinde sınıflandırır (Korkmaz, 2022, s. 429).

Zeynep Korkmaz, yapıları bakımından zarfları, basit zarflar, türemiş zarflar, sözcük öbeği şeklindeki zarflar, tümce yapısındaki zarflar, birleşik sözcük yapısındaki zarflar şeklinde tasnif etmektedir. Basit zarflar gerek Türkçe gerekse yabancı menşeli olsun, kök yahut gövde şeklinde tek sözcükten meydana gelmektedir. Bu sözcüklerin bir bölümü asıl zarflardır. Bir bölümü ise farklı sözcük gruplarından alınan ve zarf şeklinde de kullanılan sözlerdir. Türkçede zarf türeten eklerin miktarı çok azdır. Türemiş zarflar eylemden ve isimden türemiş zarflar olmak üzere iki ana grup şeklindedir. Zarfların bir bölümü de yapıca sözcük gruplarına dayanır. Zarfı meydana getiren sözcük grupları yineleme, isim ve sıfat tamlaması, ilgeç ve bağlaç grubu, yönelme, bulunma ve ayrılma grubu, isnat ve bağ fiil sınıfı şekillerindedir. Zaman zaman tümce formatındaki belli kısa ifadelerin de tek başına yargı bildirme hususiyetlerini kaybederek zarf (belirteç) haline geldikleri görülmektedir. Zarfların bir bölümü de yapıca birleşik sözcük mahiyetindedir. Bunlar çoğunlukla iki farklı sözcükten meydana gelen ve manaca bir tek mefhuma denk gelen ifadelerdir (Korkmaz, 2022, s. 429-460).

Zeynep Korkmaz, fonksiyonları açısından zarfları ise yer-yön, azlık-çokluk, zaman, tarz, soru zarfları olmak üzere başlıca beş sınıfa ayırmaktadır. Zarfların çoğunluğunu tarz zarfları oluşturmaktadır. Tarz zarfları bir oluş ve kılışın mahiyetini, niçin yapıldığını, hangi hâl olduğunu belirten zarflardır. Yazar, tarz zarflarını nitelik ve durum bildirme zarfları şeklinde iki sınıfa ayırır. Nitelik bildiren zarflar bir eylemin oluşma şeklini ve mahiyetini belirten zarflardır. Niteleme bildiren bir ifade bir ismi belirtiyorsa sıfat, bir sıfat yahut eylemi belirtiyorsa zarf işlevindedir. Durum zarfları ise eylemdeki oluş ve kılışın mahiyetini niteleyen zarflardır. Durum zarfları için mukayese, anımsatma, kesinlik, durumda benzerlik, birliktelik, dilek, pekiştirme, ön görü, tekrarlama, neden, sınırlama, şüphe bildirme, süreklilik gösterme, yanıt verme gibi çeşitli fonksiyonlar üstlenmiştir (Korkmaz, 2022, s. 460-466).

Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* adlı kitabında zarfların temel olarak çekimsiz ögeler olduğunu ad olduğu vakit çekim eklerini alabildiğini ancak zarf halinde kullanıldıklarında yer ve hal belirten çekim ekleri haricindeki çekim eklerini alamadıklarını belirtir. Zarfların sözcük gruplarının ve tümcenin çekimsiz ögelerinden olduğunu ifade eder. Zarfların bağlı olan ögeler olarak Türkçede bağlandıkları sözcüklerden önce geldiğini açıklar (Ergin, 2009, s. 258).

Zarflar; azlık-çokluk, nasıllık-nicelik, yer, zaman zarfları olmak üzere dört sınıfa ayrılır. Adların içinde yer, zaman, nasıllık-nicelik, miktar belirten isimler zarf olmakta fakat bunlar eklendikleri eylemlerin, sıfatların, zarfların anlamlarında farklılık meydana getirebilmektedir. Yer zarfları eylemin yönünü gösterir. Miktarları az olan yer belirteçleri çekimsiz kullanıldıklarında zarf olurlar. *İleri, geri, aşağı, yukarı, içeri, dışarı* başlıca yer zarflarıdır. *Dün, yarın, demin, gece, gündüz, şimdilik, akşamleyin, artık, sonra, eskiden, çoktan, evvela, daima, şimdi, evvel, mütemadiyen* başlıca zaman zarflarıdır. Nasıllık-nicelik zarfları miktar olarak fazladır. Durum ve vaziyet fonksiyonu gösterirler. Genel olarak tüm sıfatlar, özellikle niteleme sıfatları hal zarfları olarak kullanılırlar. Azlık çokluk zarflarının miktarı fazla değildir. Öteki zarflardan ayrılan yönü yalnız olarak bir şey ifade etmez ve ad şeklinde kullanılmaz. Bu fonksiyonu ile ilgeç gibidir. Sıfatların ve zarfların önünde yer alabilir. Eylemlerin zarfı olmaz. *En, daha, pek, seyrek, biraz, sık* belli başlı zarflardır (Ergin, 2009, s. 259 -283).

H. Ömer Karpuz, *Türkçede Zarflar* adlı kitabında zarfların bir dilin en mühim bölümünü oluşturan dil birlikleri olduğunu ifade eder. Fiilin (eylemin) meydana gelmesiyle ilgili zaman, yer, nitelik, nicelik, sebep, benzetme, doğrulama, kesinlik vb.

fonksiyonları ifade etmek için kullanılırlar. Bir dil ögesinin zarflığından söz edebilmemiz için onun zarf grubunda, bir kısaltma grubunda, bir birleşik fiilde veya tümcede zarflık işleviyle kullanılmış olması gerektiğinden bahseder. Zarfı bir sözcük türü olarak incelemenin yanlış olduğunu, zarfların sözdizimsel nitelikte belirlediğini söyler (Karpuz, 2013, s. 5-6).

H. Ömer Karpuz, zarfları yapıları ve işlevleri bakımından iki şekilde inceler. Yapıları bakımından zarfları tekli ve birleşik zarflar olmak üzere ikiye ayırmıştır. İşlevleri açısından zarfları tek fonksiyonlu ve çok fonksiyonlu zarflar olmak üzere iki bölüme ayırır. Tek fonksiyonlu zarflar; yer-yönelme, zaman, niteleme, neden, nicelik, sıralama, benzetme, karşılıklılık, birliktelik, tekrar, karşıtlık, vasıta, karşılaştırma, doğrulama, görelilik, sınırlandırma, ihtimal, kesinlik, gösterme, yeterlik, şart, ekleme olmak üzere tasnif eder. Çok işlevli zarfları ise yer-niteleme, zaman-niteleme, zaman-yer zarfları olmak üzere sınıflandırır (Karpuz, 2013, s. 7-11).

3. 4. Miktar Zarfları

Gramerciler ölçü belirteçlerini çeşitli şekilde tanımlamıştır:

Miktar zarflarını, *azlık-çokluk zarfları* başlığı altında inceleyen İbrahim Delice şu şekilde tanımlamıştır: Sınırlandırıcısı olduğu kelimelere azlık-çokluk, ölçü ve miktar manası veren belirteçlerdir (Delice, 2012, s. 60).

Miktar zarflarını, *miktar zarfları* başlığı altında inceleyen Tahsin Banguoğlu; başlığı “karşılaştırma, berkitme ve küçültme” şeklinde genişleterek şu şekilde tanımlamıştır: Bir oluş ve kılışın yahut bir niteliğin derecesini, miktarını ifade eden zarflara (belirteçlere) miktar zarfları adını veririz. Bu belirteçler ne derece, ne kadar suallerini karşılarlar (Banguoğlu, 2011, s. 372).

Miktar zarflarını, *azlık-çokluk belirteçleri* başlığı altında inceleyen Tahir Nejat Gencan şu şekilde tanımlamıştır: Sıfatları, fiilleri yahut kendi cinsinden olanları nicelik- azlık-çokluk açısından kısan veya berkiten kelimeleri esasen iki kısma ayırır : ölçümleme zarfları ve aşırılık zarfları (Gencan , 1979, s. 439).

Miktar zarflarını, *nicelik zarfları* başlığı altında inceleyen Haydar Ediskun şu şekilde tanımlamıştır: Bir eylem yahut eylemsinin bir sıfatın veya bir başka zarfın manasını azlık- çokluk açısından belirten kısip sınırlayan zarflardır (Ediskun , 1999, s. 280).

Miktar zarflarını, *miktar zarfları* başlığı altında inceleyen Kaya Bilgegil, bu zarfların kullanım sahalarının geniş olduğunu söyler. Eylem, eylemsi, sıfat ve zarfla ilgisi olabilir. Az, fazla, çok, ziyade, külli, eksik, gayet gibi kelimelerle, bir miktar, büsbütün, ne kadar gibi kelime öbeği ve bileşik sözlerden oluşur (Bilgegil, 2014, s. 198).

Miktar zarflarını, *azlık-çokluk zarfları* başlığı altında inceleyen Zeynep Korkmaz şu şekilde tanımlamıştır: Bir sıfatın bir zarfın ya da eylemdeki oluş ve kılışın ölçüsünü ve derecesini, miktarını belirleyen belirteçlerdir (Korkmaz, 2022, s. 478).

Miktar zarflarını, azlık-çokluk zarfları başlığı altında inceleyen Muharrem Ergin şu şekilde tanımlamıştır: azlık-çokluk anlatan, derece, miktar bildiren zarflardır (Ergin, 2009, s. 262).

3. 4. 1. Miktar (ölçü) zarflarının kullanım özellikleri

Miktar zarfları; eylemi, eylemsiyi, sıfatı ve bir başka zarfı ölçü, nicelik, miktar açısından belirten kelimelerdir. Miktarları çok olmamasına karşın yoğun kullanılırlar. Kendi manaları bu kelimeleri miktar zarfı yapmıştır. Miktar zarflarını tespit etmek için eyleme, eylemsiye, sıfata yahut zarfa “ne kadar, ne derece” suallerini sormak gerekir.

Miktar zarfları hususiyetle niceliksel özellikleri belirtmek için kullanılmaktadır.

Miktar zarfları kelimelerin manalarına göre farklı işlevlere sahiptir. Her miktar zarfı ifade ettiği bu işleve göre tasnif edilmiştir.

Miktar zarfları, gösterdikleri kelimeleri farklı manalarla derecelendirir.

Miktar (ölçü, azlık-çokluk) zarfları; eylemlerin, sıfatların yahut bir başka zarfın ölçüsünü belirtirler. Belirttiği bu ölçünün kapsamında sayı, derece, azlık, çokluk, karşılaştırma gibi manalar vardır.

Miktar zarfı eylemlerin manalarının yanında niteleme sıfatları ve farklı zarfların da manalarını kuvvetlendirir yahut azaltırlar.

Miktar zarfı olan kimi kelimeler de yer-yön ve zaman zarflarındaki gibi daima zarf şeklinde kullanılmazlar.

Az, azıcık, biraz, çok gibi miktar zarfları, bir ismi nitelediklerinde sıfat vazifesi görürler.

Miktar zarflarından *pek, çok, pek çok, en, daha* kelimeleri sıfatlarda, mukayesede kullanılır.

Miktar zarfları semantik bakımından incelendiğinde eşitlik, üstünlük, en üstünlük, aşırılık manaları taşımaktadır.

Eski Türkçe’de ve Anadolu Türkçesi’nde de miktar (azlık-çokluk) zarflarına denk gelinmektedir: (*çendân*: o kadar, *köp*: çok, bol, fazla, *gey*: çok, pek çok vs.)

Fevkalâde, hârikulâde, fazla, gayet vb. ölçü bildiren kelimeler menşe itibariyle yabancı kökenlidir.

Yapıca basit ve türetme kelimelerden meydana geldiği gibi, diğer zarf çeşitlerinde olduğu üzere, farklı sözcük öbeklerinden de teşekkül ederler: *aşırı, daha, aşağı yukarı, biraz, defalarca, en, epeyce, kadar, eksik, kısmen, kıt kıt, kıt, müthiş, pek, dar, tamamıyla, fazla, fazlasıyla, oldukça, son derece, az, çok, az çok, azıcık, ekseriya, fevkalâde, seyrek olarak, gayet, gayetle...*

3. 4. 2. Dilbilimcilerin miktar zarflarına yaklaşımları

“Ne kadar, ne derece” suallerine karşılık gelen azlık-çokluk belirteçleri yapıca basit ve türemiş kelimelerden meydana geldiği gibi farklı sözcük öbeklerinden de oluşur (Korkmaz, 2022, s. 478).

Zeynep Korkmaz, azlık-çokluk zarflarını (belirteçlerini) mukayeseye dayalı bir ölçü, miktar ve derece ifade ettikleri için mana ve fonksiyon açısından dört başlıkta inceler:

1. Eşitlik bildiren miktar belirteçleri
2. Üstünlük bildiren miktar belirteçleri
3. En üstünlük bildiren miktar belirteçleri
4. Aşırılık bildiren miktar belirteçleri (Korkmaz, 2022, s. 478)

“Eşitlik” bildiren miktar zarfları, sıfatlara, eylem ve eylemsilere eşitlik mana ve görevi veren zarflardır. *Gibi, denli, kadar* kelimeleri ve miktar ifade eden +cA eşitlik hâl ekini almış sözcüklerle ifade edilir. *Kadar* ve *denli* miktarda eşitlik, *gibi* ise nitelikte eşitlik belirtir (Korkmaz, 2022, s. 478).

“Üstünlük” bildiren miktar zarfları, sıfatlara, belirteçlere, eylemlere mukayesede üstünlük manası veren *daha* sözcüğü ile ifade edilir. *Daha* zarfı dâhil olduğu sözdeki üstünlük derecesini manaca daha açık ve bariz şekilde belirtir (Korkmaz, 2022, s. 479).

“En üstünlük” bildiren miktar belirteci sıfatlarda görüldüğü gibi belirteçlerde de *en* ibaresi ile karşılanır. Tek başına bir manası olmayan *en* belirteci bir eylemden önce de gelmez. Sadece sıfatların önünde bulunarak zarflar meydana getirir (Korkmaz, 2022, s. 480).

“Aşırılık” bildiren miktar zarfı eylemlere aşırılık manası katar. Bu zarflar yapıları açısından da tür olarak da çeşitlidir. Belli başlıları *bol bol, olağanüstü, fevkalade, ekseriya, azıcık, biraz, birazcık, çok, çok fazla, çok çok, çokça, uzun uzadıya, epeyce, epey* şeklindeki kelimelerden meydana gelir (Korkmaz, 2022, s. 480).

Miktar (azlık-çokluk)zarflarının miktarları fazla değildir. Yoğun olarak kullanılırlar. Miktar zarfı olan her kelime kendi manasınca kullanılır. Esas olarak kelimeleri miktar zarfı yapan kendi manalarıdır. En önemlileri şunlardır: *çok, az, en, pek, biraz, daha* (Ergin, 2009, s. 262).

En karakteristik bir zarftır. Ad gibi kullanılmaz. Öbür zarflardan ayrılan yönü, yalnız olarak bir manası yoktur. Bu durumu ile ilgeç özelliği gösterir. Fakat sıfatların ve zarfların önüne gelebilir. Eylemlerin zarfı olarak kullanılmaz. Aşırılık anlatır. Önüne geldiği sıfat ve belirteçlerin azlık-çokluk açısından en yüksek derecesini bildirir. *Daha* zarfı mukayese görevi görür. Eylemlerin öncesinde gelirse zaman zarfı, sıfat ve zarfların öncesinde gelirse miktar zarfı olarak kullanılır. *Eksik, seyrek, sık* gibi miktar anlatan sözcüklerin yanında *fazla, gayet, fevkalâde, hârikulâde* gibi Arapça menşeli sözcükler de çok kullanılan miktar (azlık-çokluk) zarflarıdır. *Eski Anadolu Türkçesinde* kullanılan *igen-iñen<< çok>>, köp<< çok >>,katı<< pek, çok >>, key<< çok >>, yavlağ<< çok >>, artuğ<< çok, fazla >>* gibi zarflar günümüzde hatırlanmamaktadır (Ergin, 2009, s. 262).

Tahsin Banguğlu, miktar (azlık-çokluk) zarflarınının vasıflandırdığı kelimelere temas etmeden bir çerçeve çizerek oluş, kılış ve bir vasfın düzeyini açıklayan bütün kelimeleri miktar zarfı olarak incelemektedir. Miktar zarflarını “ne kadar? Ne derece?” suallerinin yanıtı olan kelimelerdir, şeklinde tarif eder (Banguoğlu, 2011, s. 372 -373).

Tahsin Banguğlu,miktar (azlık-çokluk) zarflarını manaları bakımından şöyle tasnif eder: *Zarflarda Karşılaştırma*: Zarflar ve zarf halinde kullanılan sözcükler de niteledikleri mahiyetin yahut kılışın sıklığına göre üç aşama şeklinde dizilirler.

Koyu mavi, daha koyu mavi, en koyu mavi gibi.

Dereceleri de sıfatlarda görüldüğü üzere eşitlik, artıklık ve üstünlük derecesi sayılırlar.

Ali bir ceylan kadar hızlı koşar. (Eşitlik derecesi)

Ali bir ceylan gibi hızlı koşar. (Eşitlik derecesi)

Bu ondan daha açık yeşil. (Artıklık derecesi)

Ahmet koşuyu en önde bitirir, Ali en sonra. (Üstünlük derecesi)

Berkitme Zarfları: Öncesine geldiği sıfat ve eylemlerde niteliğin yahut kılışın sıklığını mutlak olarak arttıran belirteçlerdir. Sıfatlarda görüldüğü üzere zarflar da ikileme ile berkitilirler.

Basbayağı olmamış.

Besbelli yapmamış.

Dosdoğru gitsin.

Yavaş yavaş gidelim.

Tane tane anlatalım

Küçültme Zarfları: Öncesine geldiği sıfat ve eylemlerde niteliğin yahut kılışın sıklığını mutlak olarak azaltan belirteçlerdir. Bu zarflar da kelimelere *-ce*, *-rek*, *-cik*, *-cek* ekleri eklenerek oluşturulurlar. Bu küçültme biçimleri manaca da küçüğe doğru derecelenmişlerdir.

Kısaca özetlemişsin.

Kısacık kesmişsin.

İncecik kesmişsin.

Kısarık gelmiş.

Şimdicek (Banguoğlu, 2011, s. 372 -373).

Miktar (nicelik) zarfları ne kadar sorusunun cevabıdır. Nicelik işaret zarfları şunlardır: *bu(şu,o)kadar*. Bu ifadeler işaret zamirleri olan *bu*, *şu*, *o* kelimelerinin peşi sıra gelen *kadar* edatından yapılmıştır. Eski Osmanlıcada benzer manada *bunca*, *şunca*, *ol kadar* da denirdi. Bu zarflar sıfatlarla kullanılır. Miktar zarflarının öncesinde *bir* geldiği zaman *o miktar*, *bir daha* manası verir.

Örn. Bir okadardaha ekledim.

Bu zarflara küçültme eki olan *+CIK*'ta eklenebilir. Böylece *ufak bir miktar* anlamını kazanırlar.

Örn. Bu kadarcık küçük.

Bu kadar sözcüğü bir sayı isminin ardından geldiği zaman *aşağı yukarı*, *takriben*, *tahminen* manasını kazanır. *Yalnız*, *yalnızca* manasını kazanır. Eş anlamlısı *sadece* sözcüğüdür. *O kadar* sözcüğü olumsuz bir tümcede ara sıra *pek* manasını kazanır.

Örn. İnsanlar kışın buraya pek gelmez (Deny, 2012, s. 280).

Bu (şu, o)kadar belirteçleri bir şahıs belirten ismin öncesinde gelirse “*bu*, *şu*, *o yaşta*”manasını kazanır.

Örn.Şu kadar çocuk yalnız bırakılmaz.

Zarf şeklinde vazife gören *çok* sözcüğü sıfatlarda *pek* manasını, eylemlerde *uzun müddet, daha çok, ziyade, çok zaman, çoğunlukla* manalarını ve *fazla* manasını kazanır. *Zarf* (belirteç) şeklinde vazife gören *az* sözcüğü, *az* ve *seyrek* manasını kazanır. *Ziyade* sözcüğü ise *çok, artık, fazla* manalarını verir. *Fazla* sözcüğü de *ziyade* sözcüğünün eş anlamlısı şeklinde kullanılır. *Pek* sözcüğü sıfat şeklinde görev aldığı *sert, katı, sağlam* manalarını kazanır. *Zarf* şeklinde görev aldığı *çok, kuvvetli, kuvvetle, şiddetli, şiddetle* manalarını kazanır. Sıfatların öncesinde kullanılırsa *ziyade* ve *çok* sözcüklerinin eş anlamlısı olur (Deny, 2012, s. 281- 282).

H. Ömer Karpuz, *Türkçede Zarflar Üzerine* adlı çalışmasında miktar zarflarını *nicelik zarfları* başlığı altında inceler. Nicelik zarflarını işlevleri açısından belirteç başlığı altında tek işlevli belirteçler kategorisinde aşağıdaki şekilde olduğu gibi inceler:

Nicelik belirteçleri

I. Tekli miktar belirteçleri

a. Yalın miktar belirteçleri

a. 1. Sözcükten meydana gelen yalın miktar belirteçleri

a. 2. Sözcük grubundan meydana gelen yalın miktar belirteçleri

b. Türemiş miktar belirteçleri

b. 1. Sözcükten türemiş miktar belirteçleri

b. 2. Sözcük grubundan meydana gelen türemiş miktar belirteçleri

b. 3. Tümcecikten türemiş miktar belirteçleri

II. Birleşik belirli/siz miktar belirteçleri

a. Yalın + yalın yapılı birleşik miktar belirteçleri

b. Türemiş + türemiş yapılı birleşik miktar belirteçleri (Karpuz, 2013, s. 367-388).

Sözcükten meydana gelen yalın miktar belirteçleri: *az, aşırı, azıcık, bir, biraz, birazcık, bütün, çok, daha, deliksiz, en, fazla, gâyet, hayli, hep, hiç, kısa, kıt, nâdir, nasıl, ne, öyle, pek, sık, tamâmen, tekmil, yarı, ziyâde* (Karpuz, 2013, s. 367).

Sözcük grubundan meydana gelen yalın miktar belirteçleri: *adamakıllı, adım adım, (pek) az, az çok, az daha, bir, bin bir, binde bir, daha bir, ikide bir, şöyle bir, bir adım, bir derece, bir iki, bir karış, bir miktar, bol bol, büsbütün, bütün bütün, çanak çanak, en çok, daha çok, çok çok, bir çok defa, bir defa, birkaç defa, çok defa, kaç defa, kaç defalar, dirhem dirhem, en fazla, ne güzel, hemen hiç, kat kat, bin bir kere, birkaç kere, bir kere, kaç kere, daha bir kerre, bir kerecik, bir kez, kıl payı, kucak kucak, mızrak boyu, milyon milyon, (iki) misli, (pek) nâdir, birkaç sefer, bir sefer, çoğu sefer, sık sık, son derece, yer yer, yüz kerre, yüz yüz, (daha) ziyâde* (Karpuz, 2013, s. 372).

Sözcükten türemiş miktar belirteçleri: (/+(n/y)A/) böylesine, öylesine, (/+(n/y)A kadar/) nihâyetine kadar, (/-AsIyA/) çıldırasıya, (/+(n)CA/) bunca, dağlarca, dönümlerce, epeyce, iyice, nice, onca, (/-DIğIncA/) yaklaştığınca, (/ -DIğI/ gibi)

olduğu gibi, bu kadar, ne kadar, o kadar, (/+(y)lA/)bütünüyle, öyle, tamamiyle (Karpuz, 2013, s. 381).

Sözcük grubundan meydana gelen türemiş miktar belirteçleri: (/+(n/y)A/) *ağzı ağzına, yarı yarıya, (/+(n)DA/) ...derecede, korkunç derecede, farksız derecede, ... hâlde, fena halde, bir parça daha, birkaç misli daha, (/-DIğInA/) alabildiğine, (/-DIğI/ kadar) mümkün olduğu kadar, bir o kadar, canım kadar, mümkün olduğu kadar* (Karpuz, 2013, s. 384).

Tümceciğten türemiş miktar belirteçleri: (/-(y)An)+(y)A *kadar/*), (/-(y)AcAk/) *kadar*),((-dik)+*leyin*)(Karpuz, 2013, s. 386).

Yalın + yalın yapılı birleşik miktar belirteçleri: *bir iki, bir öyle*(Karpuz, 2013, s. 387).

Türemiş + türemiş yapılı birleşik miktar belirteçleri: (... /+(n)DAn/ ... /+(n/y)A/) *iyiden iyiye, (... kadar... kadar)ne kadar, (... /+(n)CA/ ... /+(n)CA/) binlerce yüzbinlerce* (Karpuz, 2013, s. 387).

Ediskun miktar (nicelik) zarflarının yapı ve türlerini şu şekilde izah eder:

Eşitlik zarfları: Sıfatlara, eylem veya eylemsilere miktarlarla alakalı eşitlik veya kıyaslama manası veren zarflardır:

Güneş kadar parlak (yüz), beş saat kadar (bekle), bıçak gibib keskin (demir)...

“O kadar... ki! ” ,“O derece...ki! ”şeklinde oluşmuş miktar (nicelik) zarfı, aşırılık manası verir:

O kara korktuk ki! O derece büyük ki!O kadar şirin ki!...

Üstünlük Zarfları: Bir özelliğin iki farklı varlıktan ikincisinde birincisinden daha üstün olduğunu ifade eden zarflardır.

Senden daha yorgun (kimse). Arslandan daha güçlü (adam)...

Üstünlük zarfları -den *daha* veya sadece -den ile yapılırlar.-den ile oluşturulanlarda da gizli bir *daha* zarfının olduğunu ifade etmek gerekir. *Daha* kelimesi *henüz* manası taşıyorsa zaman zarfı, *başka manası* taşıyorsa nicelik manası verir.

En üstünlük zarfları, varlıklar arasında bir vasfın en üstünlüğünü belirten zarflardır.

En büyük (çocuk) En doğru (söz) En yüce (görev)

Aşırılık zarfları: Eylem veya eylemsilere ölçü açısından aşırılık manası katan, bir özelliğin bir varlıkta aşırı ve sınırsız derecede bulunduğunu ifade eden zarflardır.

Çok büyük (alan). Çok az (konuş). Azıcık (bekle). Bir parçacık (koy)...

Nicelik zarflarının bir kısmı -ce, -cik küçültme ekleriye türetilmiş (*azıcık, çokça*); bir kısmı da öbekleşmiş şekildedir: *çok fazla, daha çok vb* (Ediskun, 1999, s. 281).

4. BÖLÜM

4. 1. Derleme Sözlüğü'nde Miktar Zarfları İle İlgili Kelimeler

Çalışmamızın temel kaynağı Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından derlenmiş ve basılmış olan *Derleme Sözlüğü*'dür. Çalışmamızın bu bölümü, sözlük kısmından oluşmaktadır. Bu bölüm içerisinde, *Derleme Sözlüğü*'nde yer alan miktar zarfları ile ilgili kavram alanlarına ait tespit ettiğimiz tüm kelimeler, tasnif ettiğimiz başlıklar altında olacak biçimde alfabetik sıralamayla tablo halinde listelenmiştir. Tablolarda yer alan kelimelerle ilgili metot şu yöntemle oluşturulmuştur: Her sözcük yapısı için sözcük sırasını, sözcüğü, sözcüğün verilen mana yahut manalarını ardından da derlendiği yöre ve merkezler gösterilmiştir. Tablolarda kelimeler gösterilirken *Derleme Sözlüğü*'nde kelimenin hangi mana veya manaları miktar zarfları ile ilgili ise o mana tablolarda belirtilmiştir. Aynı ayrı yerlerde farklı telaffuz şekilleri bulunan bir sözün bütün şekilleri madde başı olarak alınmıştır. Birbiriyle ilgili birkaç manası bulunan her miktar zarfının her anlamı aynı madde içinde 1., 2., 3., rakamlarıyla belirtilmiştir. *Derleme Sözlüğü*'ndeki usul aynen alınarak madde başı olan kelimelerin derlendiği yöreler yay araç içinde gösterilmiştir. Derleme yeri köy ise, başına hiçbir işaret konulmamış; ilçe merkezleri ise, başına *; il merkezleri ise – işareti konulmuştur. Şehir adları kısaltmalarla gösterilmiştir.

Tablo 4. 1. 2. Derleme sözlüğü'nde miktar zarfları ile ilgili kelimeler

Sıra no	Kaynak Eserin Cilt ve Sayfası	Kelime	Anlamı	Derlendiği Yöre ve Merkezler
1	C. 6, s. 4405	ablamagabalama	Tıka basa, pek çok.	(Dereçine * Sultandağı -Af.)
2	C. 1, s. 23	abiy	Çok, fazla.	(Giremez * Araç -Ks.)
3	C. 1, s. 27	abos	Parasız, bedava.	(* Mesudiye -Or.; * Şebinkarahisar, * Alucra -Gr.)
4	C. 1, s. 36	acak	Biraz, azıcık.	(* Kilis -Gaz.; Hacıhamzalı * Tarsus -İç.)

5	C. 1, s. 42	accacık	Biraz, azıcık, pek az.	(-Brd.)
6	C. 1, s. 41	accık	Biraz, azıcık, pek az.	(İshaklı * Bolvadin -Af.; Uluğbey, Yassıvıran * Senirkent, Hisarardı, Elbengi, Körküler * Yalvaç, Nudra, * Şarkikaraağaç, Çaltı, * Gelendost, Aydoğmuş * Keçiborlu, Gönen -Isp.; Pazaravdan, Devri, Ürkütlü, * Bucak, Karaatlı, Güney, Değirmen * Yeşilova, Söğüt * Tefenni, Anbarcık * Gölhisar, Çebiş, Kozluca -Brd.; Ovacık, Hırka, Kızılca * Tavas, Bulkaz * Çivril, Oğuz, Yeşilova, * Acıpayam, * Sarayköy köyleri, İsabey * Çal -Dz.; Eymir, Çulhan, * Bozdoğan -Ay.; Tepeköy * Torbalı, * Bergama -İz.; Kemaliye * Alaşehir, * Turgutlu, -Mn.; * Susurluk, * Gelibolu -Çkl.; Yenice * Emet -Kü.; Yakakayı -Es.; * Akyazı çevresi -Sk.; Baklalı * Çatalca -İst.; Cumayanı -Zn.; Giremez * Araç, -Ks.; * Merzifon ve köyleri

				-Ama.; Kalafka -Tr.; Pekün, İlâç, İskâh * Kelkit -Gm.; Bağlıca * Ardanuç -Ar.; Cinis * Aşkale -Ezm.; -Mş.; * Hozat -Tn.; * Besni -Adı.; -Gaz. Köyleri; * Afşin, * Elbistan -Mr.; Soğukpınar * Kangal -Sv.; -Krş.; -Nğ.; * Karaman -Kn.; * Silifke, Darısekisi, Gözne * Mersin -İç.; * Elmalı, Karadere * Gündoğmuş, Güzelsu * Akseki, * Kaş köyleri -Ant.; Genek * Yatağan, * Bodrum, *Fethiye köyleri, Yaşyer * Milâs, Yerkesik çevresi -Mğ.; -Ed.; * Lüleburgaz köyleri -Krk.)
7	C. 1, s. 41	accıcık	Biraz, azıcık, pek az.	(Aziziye -Brd.; Bulkaz, Homa * Çivril -Dz.; * Bozdoğan -Ay.; Yenice * Emet -Kü.; * Elmalı -Ant.; * Fethiye köyleri -Mğ.)
8	C. 1, s. 41	accıg	Biraz, azıcık, pek az.	(Salda * Yeşilova -Brd.)
9	C. 1, s. 43	accımuk	Biraz, azıcık, pek az.	(* Taşköprü -Ks.)
10	C. 1, s. 43	accucuğ	Biraz, azıcık, pek az.	(* Arapkir -Ml.)
11	C. 1, s. 43	accuk	Biraz, azıcık, pek	(* Devrek -Zn.;

			az.	* Taşköprü -Ks.; -Sm.; -Ez.köy ve ilçeleri)
12	C. 1, s. 43	acçık	Biraz, azıcık, pek az.	(İncesu, * Dinar -Af.)
13	C. 1, s. 44	acı	Biraz, azıcık, pek az.	(-Gaz.)
14	C. 1, s. 45	acıcıcık	Biraz, azıcık, pek az.	(-Ba.)
15	C. 1, s. 45	acıcıh	Biraz, azıcık, pek az.	(Bahçeli * Bor -Nğ.)
16	C. 1, s. 45	acıcık	Biraz, azıcık, pek az.	(* Sivaslı, -Uş. ve bazı köyleri; Hazarzrat * Keçiborlu, Sofular * Eğridir, * Senirkent, Hisarardı, Süçüllü * Yalvaç -Isp.; Moraca * Çal, Bulkaz * Çivril -Dz.; Hamzabali * Bozdoğan, Alanlı -Ay.; * Dikili -İz.; -Ba.; * Hasankale -Ezm.; -El.; -Gaz.; -Yz. köyleri; * Bünyan, Mahzemin -Ky.; * Bor -Nğ.; * Silifke, Aslanköy * Mersin -İç.)
17	C. 1, s. 45	acıcuk	Biraz, azıcık, pek az.	(-Sm.)
18	C. 1, s. 47	acıh	Biraz, azıcık, pek az.	(* Siverek, Sürüç, * Hilvan -Ur.; Karaözü * Gemerek -Sv.; Avşar aşireti * Pınarbaşı, Türkmen aşireti * Bünyan -Ky.)
19	C. 1, s. 48	acık	Biraz, azıcık, pek az.	(* Dinar köyleri -Af.; * Karahallı köyleri, * Sivaslı köyleri -Uş.; Sarıdris, Banus * Eğridir, İnesara

				* Uluborlu, İlyas * Keçiborlu, Yassıvıran * Senirkent, Gönen -Isp.; * Yeşilova köyleri, Çamköy * Gölhisar, Çerçin -Brd.; Kumulca, Acısu, Karakıran, Babadağ * Sarayköy, Bulkaz * Çivril, Ekse Çal, Tekkeköy -Dz.; Çulhan, Hamzabali * Bozdoğan -Ay.; * Akhisar köyleri, * Turgutlu -Mn.; * Susurluk, * Edremit, * Bandırma, Pelitköy * Burhaniye, * Bigadiç, -Ba.; Fili * Biga -Çkl.; -Brs.; Yenice, Hacikebir, * Emet, Beşkarış * Altıntaş, * Gediz -Kü.; Yakakayı, -Es.; * Kandıra -Kc.; Tepe * Seben, * Gerede -Bo.; * Akyazı çevresi -Sk.; Cumayanı -Zn.; * Tosya, Engiz * Bafra, -Sm.; * Merzifon -Ama.; Kızılköy -To.; - Or. köyleri; Hisarüstü * Keşap -Gr.; Harşit bucağı köyleri * Torul -Gm.; * Ardanuç, * Yusufeli, -Ar.; * Ardahan -Kr.; Ergân -Ezc.; -El.; Keferkâb * Halfeti, -Ur.; * Kilis -Gaz.; Eldelek, * Elbistan, * Afşin, Eoğlu, -Mr.;
--	--	--	--	---

				* Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri -Hat.; M. Hüyük * Şarkışla, Çepni * Gemerek -Sv.; * Sorgun, * Yerköy -Yz.; * Şereflikoçhisar -Ank.; Akkışla, * Bünyan, Şıhlı * Develi, Pazarören * Pınarbaşı, Kötüboynul, -Ky.; * Bor, -Nğ.; -Ada.; * Silifke, * Mersin -İç.; Yakabağ * Fethiye, Orhaniye * Marmaris -Mğ.; B. Evren * Keşan -Ed.)
20	C. 1, s. 48	ācık	Biraz, azıcık, pek az.	(Çöplü * Çivril -Dz.; Aydınlı * Gebze -Kc.; Karacaagaç -Bo.; * İnebolu -Ks.; * Ermenek -Kn.; Güzelsu * Akseki -Ant.; * Fethiye çevresi -Mğ.)
21	C. 1, s. 54	acıcık	Biraz, azıcık, pek az.	(* Çal -Dz.; -Kü.; -Çr.; -Yz.)
22	C. 1, s. 54	acık	Biraz, azıcık, pek az.	(İmranlı, * Gürün -Sv.)
23	C. 1, s. 55	âcucuḡ	Biraz, azıcık, pek az.	(Kızılca * Artova -To.; * Divriği -Sv.)
24	C. 1, s. 55	acucuk	Biraz, azıcık, pek az.	(Cenciğe -Ezc.)
25	C. 1, s. 55	acuḡ	Biraz, azıcık, pek az.	(-Ml.; * Divriği -Sv.; * Hacıbektaş -Nş.)
26	C. 1, s. 55	acuk	Biraz, azıcık, pek az.	(* Safranbolu -Zn.; * Cide -Ks.; -Sm.; * Ünye -Or.; Süle -Gm.; * Gürün -Sv.)
27	C. 1, s. 55	acük	Biraz, azıcık, pek az.	(* Safranbolu -Zn.)
28	C. 1, s. 57	açcık	Biraz, azıcık, pek	(İlâma * Eğridir,

			az.	* Senirkent, Yakaköy * Gelendost -Isp.; * Bucak -Brd.; Garipköy. * Tavas, Oğuz, Alâattin, Yukarıkaraçay, Dariveren, * Acıpayam, Ortaköy * Çal, Kırılan, Çıtak * Çivril, Kösten -Dz.; Hamzabali, Sürez * Bozdoğan -Ay.; Furunlu * Bayındır -İz.; Kışla * Elmalı - Ant.)
29	C. 1, s. 57	açcuḥ	Biraz, azıcık, pek az.	(* Ağın -El.)
30	C. 1, s. 57	açcuk	Biraz, azıcık, pek az.	(* Bartın -Zn.; -Nğ.)
31	C. 1, s. 58	aççık	Biraz, azıcık, pek az.	(İncesu * Dinar -Af.; Halıviran * Eşme -Uş.; Aliköy -Isp.; Kırılan * Çivril, Yukarıseyit * Çal -Dz.; Bademye * Ödemiş -İz.; -Nğ.; Şeref * Yatağan -Mğ.)
32	C. 1, s. 58	aççıkça	Biraz, azıcık, pek az.	(* Çivril köyleri -Dz.)
33	C. 1, s. 58	aççik	Biraz, azıcık, pek az.	(Hasanoğlu -Ank.)
34	C. 1, s. 58	açıcuk	Biraz, azıcık, pek az.	(-Yz.)
35	C. 1, s. 62	adakadak	Azar azar.	(* Ünye -Or.)
36	C. 1, s. 65	addabudda	Tektük, seyrek, orada burada.	(Bayburt * Sarıkamış -Kr.)
37	C. 1, s. 82	ağarınca	Ağırlığınca.	(-Sm.; * Zara -Sv.)
38	C. 1, s. 87	ağdık	Ağır, fazla.	(Gevgeli göçmenleri Kumbağ -Tk.)
39	C. 1, s. 89	ağgın	Çok, fazla.	(-Nğ.)
40	C. 1, s. 89	ağgun	Çok, fazla.	(Şihlar -Or.)

41	C. 1, s. 90	ağın	Daha fazla.	(* Düzce -Bo.)
42	C. 1, s. 119	ağzı liman	Ağzına kadar dolu.	(* Kavak -Sm.)
43	C. 1, s. 203	alay	Hep, bütün.	(Gâvurdağı -Gaz.; * Gürün -Sv.; * Bünyan ve köyleri - Ky.; * Bor -Nğ.)
44	C. 1, s. 205	alazbulaz	Seyrek, yer yer, tektük.	(Küçükboynul -Yz.)
45	C. 1, s. 207	alaz malaz	Seyrek, yer yer, tektük.	(Bahçeli * Bor -Nğ.)
46	C. 1, s. 207	alazulaz	Seyrek, yer yer, tektük.	(* Afşin, * Elbistan -Mr.)
47	C. 1, s. 211	aley	Hep, bütün.	(-Gaz.)
48	C. 1, s. 213	algın	Çok, fazla.	(Tahtacı aşireti -İsp.; Çiftepınar * Mersin -İç.)
49	C. 6, s. 4418	allı allına	Yüzde yüz, iki kat.	(Dereçine * Sultandağı -Af.)
50	C. 1, s. 228	alnı alnına	Yüzde yüz faizle.	(Oyaca * Haymana -Ank.)
51	C. 1, s. 238	ambugêder, ambunculuğ	İşte bu kadar anlamında, büyüklük, küçüklük tarifi.	(-Ezm.)
52	C. 1, s. 255	anca	Bu kadar, bu miktar.	(* Hozat -Tn.)
53	C. 6, s. 4420	anca	En çok.	(-Uş.)
54	C. 1, s. 256	anda bunda	Seyrek, tektük.	(* Safranbolu -Zn.; -Ks.)
55	C. 1, s. 285	apas	Avuç, avuç dolusu.	(Anbarcık * Gölhisar, Tefenni -Brd.; Aliköy -İsp.; Ekse * Çal, Beylerli -Dz.; Abana * İnebolu

				-Ks.; Gulâm -Sm.; * Kaş köyleri - Ant.; Yakabağ * Fethiye -Mğ.)
56	C. 1, s. 286	apatikli	Yeteri kadar, iyice.	(* Yatağan -Mğ.)
57	C. 1, s. 286	apaz	Avuç, avuç dolusu.	(Sandal * Kula, * Alaşehir -Mn.; -Sn. ve çevresi; * Merzifon, -Ama.; * Karaman -Kn.; Dont * Fethiye -Mğ.)
58	C. 1, s. 289	apilapil	Ağzına kadar, alabildiğine.	(Sazlı * Ayvacık -Çkl.)
59	C. 6, s. 4426	artı	Başka, fazla.	(Afşar, Pazarören * Pınarbaşı -Ky.)
60	C. 1, s. 334	artıh	Fazla.	(Çilehane * Reşadiye -To.; Koyundere * Ahıska -Kr.; Sarıhamzalı * Sorgun -Yz.)
61	C. 1, s. 334	artıklağa	Fazla.	(* Afşin, * Elbistan -Mr.; Çalık -Yz.)
62	C. 1, s. 334	artıklâ	Fazla.	(Yenice * Emet -Kü.)
63	C. 1, s. 335	artıklağı	Fazla.	(* Kilis -Gaz.; * Gemerek, * Şarkışla -Sv.; * Develi, -Ky.)
64	C. 1, s. 335	artıklavı	Fazla.	(-Kr.)
65	C. 1, s. 336	artokeysük	Az çok.	(-Bt.)
66	C. 1, s. 345	aslım	Sık, bereketli.	(* Merzifon -Ama.)
67	C. 1, s. 351	aşat	Fazla.	(Başlamış * Dört Yol -Hat.)
68	C. 1, s. 353	aşgun	Aşkın, çok fazla.	(-Sm.; Armutlu * Gököy -Or.)
69	C. 1, s. 370	atlak	Kadar.	(* Karaman -Kn.)
70	C. 1, s. 373	attaḥputtaḥ	Seyrek, tektük.	(* Iğdır ve köyleri -Kr.)
71	C. 1, s. 386	avkam	İnsanın iki eli ile	(İğneciler * Mudurnu

			hayvanın da ağızla alabildiği miktar.	-Bo.)
72	C. 1, s. 400	ayak	Çeyrek hisse.	(* Anamur -İç.)
73	C. 1, s. 410	aycık	Azıcık, biraz.	(İğneciler * Mudurnu -Bo.; Uğurlu, Görmel * Ermenek -Kn.)
74	C. 1, s. 410	aycuk	Azıcık, biraz.	(Kuzköy, Akkuş * Ünye -Or.)
75	C. 1, s. 413	aygın	Daha çok.	(Sinici * Düzce -Bo.)
76	C. 1, s. 416	ayıcık	Biraz, azıcık.	(Uluğbey * Senirkent -Isp.)
77	C. 1, s. 432	ayuk	Biraz, azıcık.	(* Ünye -Or.)
78	C. 1, s. 434	azacığ	Azıcık, biraz, birazcık.	(* Iğdır, -Kr.)
79	C. 1, s. 434	azacık	Azıcık, biraz, birazcık.	(-Tr. ilçe ve köyleri; -Gm.; Çepni * Şarkışla -Sv.)
80	C. 1, s. 434	azacuğ	Azıcık, biraz, birazcık.	(-To.; Uluşiran * Şiran -Gm.; Konk * Ardahan -Kr.)
81	C. 1, s. 434	azacuk	Azıcık, biraz, birazcık.	(Nefsiköseli, Eynesil * Görele -Tr.; Belekler -Kn.)
82	C. 1, s. 434	azağlak	Azıcık, biraz, birazcık.	(Eldirek * Fethiye -Mğ.)
83	C. 1, s. 434	azak	Azıcık, biraz, birazcık.	(Ortaköy * Çal -Dz.)
84	C. 1, s. 435	azanık	Azıcık, biraz, birazcık.	(-Ama.)
85	C. 1, s. 435	azarak	Azıcık, biraz, birazcık.	(* Susurluk -Ba.)
86	C. 1, s. 440	azırak	Azıcık, biraz, birazcık.	(Tanır * Afşin -Mr.; İncekum * Silifke -İç.)

87	C. 1, s. 434	azalak	Bol, çok.	(Çamköy * Gölhisar -Brd.)
88	C. 1, s. 436	azaylak	Bol, çok.	(Taşoluk * Göksun -Mr.)
89	C. 6, s. 4438	azaylak	Az, çok az.	(Dereçine * Sultandağı-Af.)
90	C. 1, s. 436	azbiraz	Az, azıcık.	(Büyükyenice *Osmaneli -Bil.; * Hozat -Tn.)
91	C. 1, s. 436	azboz	Az buçuk, biraz, azıcık, oldukça.	(-Tr. ve çevresi; * Bahçe -Ada.)
92	C. 6, s. 4438	az boz	Oldukça, bir parça.	(Dereçine*Sultandağı - Af.)
93	C. 1, s. 436	azbuç	Biraz, az çok.	(* Karaisalı -Ada.)
94	C. 1, s. 437	azdan az	1. Çok az. 2. En az.	1. (Ayvagediği -İç.) 2. (* Bor -Nğ.)
95	C. 6, s. 4438	azdan az	Çok az.	(Dereçine * Sultandağı -Af.)
96	C. 1, s. 439	azın buzun	Az çok, azar azar.	(-Ed.)
97	C. 1, s. 441	azikiç	Biraz, az çok.	(Akyoma -Gr.)
98	C. 1, s. 463	azucuk	Azıcık, az.	(Denizli, Beşikdüzü * Vakfıkebir -Tr.)
99	C. 1, s. 444	azzıcak	Azıcık, az	(İsabey * Çal -Dz.)
100	C. 1, s. 444	azzık	Azıcık, birazcık.	(-İsp.; * Ödemiş köyleri, * Kiraz köyleri, Hereke, Ula * Seferihisar -İz.)
101	C. 6, s. 4440	babey	Ne denli çok.	(-Ml. ve çevresi)
102	C. 1, s. 453	babsat	Arasıra, bazen, seyrek, tek tük.	(* Refahiye çevresi -Ezc.)
103	C. 1, s. 462	badal	1. İki dönüm büyüklüğünde bir tarlanın altıda bir parçası. 2. Ceviz içinin dörtte biri.	1. (* Çarşamba -Sm.) 2. (-Çr.; -Yz.; Turan -Ky.)

104	C. 1, s. 471	bafir	Çok, dolu, sayısız.	(Karamanlı, * Tefenni -Brd.)
105	C. 1, s. 491	bakı	Devamlı.	(-Rz.)
106	C. 1, s. 501	balderen	Bol bol.	(Kızılhisar -Dz.)
107	C. 1, s. 508	balkınçolkun	Bol bol, döke saça.	(İncirköy * Fethiye -Mğ.)
108	C. 1, s. 516	banak	Bir parça, biraz.	(Kösten -Dz.)
109	C. 6, s. 4445	banım	Bir lokmalık.	(Dereçine * Sultandağı -Af.)
110	C. 1, s. 532	barısı	Bütünü, tamamı, hepsi.	(Karaçay, Başhöyük * Kadınhanı -Kn.)
111	C. 1, s. 536	basa	Fazla, baskın, üstün.	(* Antakya çevresi -Hat.; * Kangal köyleri -Sv.; Sarılar * Avanos -Krş.; * Bünyan -Ky.; -Nş.; * Bor -Nğ.)
112	C. 6, s. 4447	basgın	Bol bol, yığın yığın.	(Dereçine * Sultandağı -Af.)
113	C. 1, s. 539	basgun	Pek çok, yığın yığın, bol	(-Gr.)
114	C. 1, s. 539	basık	Fevkalade, pekiyi.	(-Tr.; Kerkük)
115	C. 1, s. 540	basılı	Pek çok, yığın yığın, bol	(* Bor -Nğ.)
116	C. 1, s. 543	baskın	Pek çok, yığın yığın, bol.	(Aliköy * Çaycuma -Zn.; Saray * Kurşunlu -Çkr.)
117	C. 1, s. 545	bassat	Bazı bazı, tek tük.	(Honaz -Dz.)
118	C. 1, s. 545	bastaban	Eşit, denk.	(Akçaşar * Eğridir -Isp.; Zeyve * Çal -Dz.)
119	C. 1, s. 549	başaca	Sonuna kadar, mutluluğun derecesini, sonsuzluğunu anlatmak için kullanılır.	(-Ama.; -Gaz.; Taşoluk * Göksun -Mr.; Çepni, Gemerek, Tutmaç -Sv.)

120	C. 1, s. 549	başacak	Sonuna kadar, mutluluğun derecesini, sonsuzluğunu anlatmak için kullanılır.	(* Antakya -Hat.)
121	C. 1, s. 556	başdı	Tepeleme dolu, ağız ağıza dolu.	(Kızılçakçak * Arpaçay -Kr.)
122	C. 1, s. 562	başlı	1. Tepeleme dolu, ağız ağıza dolu. 2. Toptan, hepsi, tamamı.	1. (Tokat -Es.; * Taşova -To.; * Pasinler -Ezm.; * Refahiye -Ez C.; * Erciş -Vn.; * Ahlat -Bt.; Aşudu * Darende -Ml.; * Kilis -Gaz.; -Mr.; * Koyulhisar, * Kangal ve köyleri, -Sv.) 2. Taşköprü -Ks.; * Boyabat -Sn.)
123	C. 1, s. 566	baştanbaş	En iyi, ekstra.	(* Eğridir köyleri -Isp.; Koçoğlu * Erdek -Ba.; -Sm.)
124	C. 1, s. 572	batmanlık	Bir batman ağırlığında.	(* Bor -Nğ.)
125	C. 1, s. 569	batmon	Miktarı yer yer değişen eski bir ağırlık ölçüsü, batman.	(Kaptanpaşa köyleri * Çayeli -Rz.)
126	C. 1, s. 572	batsat	Arasına, bazen, seyrek, tek tük.	(Yassıvıran * Senirkent, * Eğridir köyleri, Atabey -Isp.; Akçaköy * Yeşilova, Ürkütlü, Devri, * Bucak, Karamanlı * Tefenni, Çerçin, -Brd.; * Çal, İğdir * Çivril -Dz.; -Kü.; * İskilip -Çr.; * Boyabat

				-Sn.; -Ama. ve çevresi; Uğurlu, Görmel, * Ermenek, Yukarıtuzlukçu-Kn.; Karadere * Gündoğmuş -Ant.; Kınık * Fethiye, * Bodrum -Mğ.)
127	C. 1, s. 572	battava	Bedava, parasız.	(Kerkük)
128	C. 1, s. 575	bayā	1. Epeyce, bir hayli, oldukça. 2. Fazla, çokça.	1. (Kozağaç * Gölhisar -Brd.; * Elmalı -Ant.) 2. (Demirkapı * Susurluk -Ba.)
129	C. 1, s. 575	bayaca	Epeyce, bir hayli, oldukça.	(Ovacık * Fethiye -Mğ.)
130	C. 1, s. 575	bayağı	Epeyce, bir hayli, oldukça.	(Nilüfer -Brs.)
131	C. 1, s. 577	bayakı	Epeyce, bir hayli, oldukça.	(-Ada.; İncekum * Silifke, Aslanköy * Mut köyleri, * Mersin -İç.)
132	C. 1, s. 577	bayakın	Oldukça, adamakıllı, iyice.	(İncekum * Silifke -İç.)
133	C. 1, s. 592	becenarı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Güney * Buldan -Dz.)
134	C. 1, s. 593	bed	Çok, pek.	(Kızılca * Tavas -Dz.)
135	C. 1, s. 594	bedafa	Bedava.	(-Dz.;İğneciler *Mudurnu -Bo.; Nefsiköseli * Görele -Gr.; Çukurbağ * Ermenek -Kn.)
136	C. 1, s. 595	bedihava	Bedava.	(Çayağzı * Şavşat -Ar.)
137	C. 1, s. 596	bedofa	Bedava.	(Karabörk * Bismil -Dy.)
138	C. 1, s. 601	bek	Fazla, çok, pek.	(Akalan * Acıpayam -Dz.; * Merzifon -Ama. ve çevresi; * Zile -To.; * Afşin -Mr.)
139	C. 1, s. 606	belanarı	Şöyle böyle, az	(Kavakıçı, Yenice

			çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	*Sürmene-Kü.;*Yatağan -Mğ. ve çevresi)
140	C. 1, s. 612	belenağrı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Garipköy * Tavas -Dz.; Hereke * Seferihisar -İz.; * Serik -Ant.; * Bodrum, Ula -Mğ.)
141	C. 1, s. 612	beleñarı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Işıklar -Af.; Oğuz * Acıpayam, Tekkeköy -Dz.; Fadıl * Orhaneli, * Mustafa Kemal Paşa -Brs.; Şaphane * Gediz, Günay * Emet, * Tavşanlı -Kü.; Bozan -Es.; * Fethiye köyleri, * Milas -Mğ. ve köyleri)
142	C. 1, s. 617	belibenzer	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(-Çr.; * Merzifon -Ama.; Kızılköy -To.)
143	C. 1, s. 618	belik	Çok, pek.	(Hacımahmut * Emet -Kü.)
144	C. 1, s. 621	bellem	Yarım, yarıya kadar.	(* Ereğli -Kn.)
145	C. 1, s. 622	belleme	Yarım, yarıya kadar.	(* Mut köyleri, Aslanköy -İç.; * Fethiye köyleri, Yerkesik -Mğ.)
146	C. 1, s. 625	benağrı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Mençek * Ermenek -Kn.)
147	C. 1, s. 625	benarî	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Çakıralan * Havza -Sm.)
148	C. 1, s. 627	benenağrı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Ekse * Çal -Dz.)
149	C. 1, s. 627	beñerarı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz,	(Kemaliye * Alaşehir -Mn.)

			üstünkörü.	
150	C. 1, s. 630	benzer	Biraz, azıcık.	(* Zile -To.)
151	C. 1, s. 630	beragari	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Bozarmut -Mğ.)
152	C. 1, s. 630	beranara	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(*Kirmastı -Brs.)
153	C. 1, s. 632	beranarı, bereñarı, beréñarı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(-Af.; * Eşme köyleri -Uş.; Sarıkeçili aşireti * Bucak -Brd.; Selen, Yukarıseyit * Çal, Karahisar * Tavas, Bulkaz * Çivril, Eziler * Buldan, * Acıpayam köyleri, * Sarayköy, Ovacık, -Dz.; Burhaniye * Nazilli, Sürez * Bozdoğan, * Söke, -Ay. ve çevresi; Tepeköy * Torbalı, Falaka * Bayındır, * Tire, * Ödemiş, * Menemen, * Bergama -İz.; * Turgutlu , * Kırkağaç, Büyükbelen, Uncuboz -Mn.; * Lapseki -Çkl.; Çeltikçi * İnegöl -Brs.; Domaniç, * Tavşanlı, Günay -Kü.; Pazarcık, Dodurga * Bozüyük -Bil.; İkipınar * Mihaliççık, Tokat, Aşağılıca -Es.; * Beypazarı -Ank.; -Nğ.; Uğurlu, * Ermenek -Kn.; Akçaalan * Bodrum, * Milas -Mğ.)
154	C. 1, s. 632	beregari	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz,	(Dere -Kn.)

			üstünkörü.	
155	C. 1, s. 632	beremere	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(* Tavşanlı -Kü.)
156	C. 1, s. 632	berenağrı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Bayat * Emirdağ, Çiftlik köyleri * Dinar -Af.; -Uş.; * Çivril -Dz.; Eymir, * Bozdoğan, Karahayıt -Ay.; Minnetler * İvrindi -Ba.; -Nğ.; Mesevle * Yatağan, * Milas ve köyleri, Yerkesik -Mğ.)
157	C. 1, s. 632	berenağrı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Eğridere * Kuyucak, Tepecik -Ay.)
158	C. 1, s. 632	berenaran	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(* Gemlik -Brs.)
159	C. 1, s. 631	berenarı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(* Sarayköy köyleri, * Çal -Dz. köyleri; * Bergama -İz.; Yenice, Eğrigöz * Emet, -Kü.; Bardakçı * Seyitgazi -Es.; -Nğ.; Çukurbağ, Uğurlu * Ermenek, Hatip -Kn.; Kavaklıdere, -Mğ.)
160	C. 1, s. 633	berenarın	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(* Seferihisar -İz.)
161	C. 1, s. 634	beribenzer	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(Banus * Eğridir -Isp.; -Brd.; * Buldan köyleri -Dz.; Zana, -Ama.; -Ur.; * Kilis -Gaz.; * Divriği köyleri, -Sv.; Bahçeli * Bor, -Nğ.; * Ermenek -Kn.)

162	C. 1, s. 638	beseğil	Biraz, azıcık.	(* Karaman -Kn.)
163	C. 1, s. 645	bet	Çok, pek.	(Anbanaz -Af.; Garipköy * Tavas -Dz.; * Fethiye köyleri, * Milas -Mğ.)
164	C. 1, s. 646	beter	Çok, pek.	(* Bolvadin -Af.; Hacıkebir, Çavdarhisar * Emet -Kü.; -Kr. köyleri)
165	C. 6, s. 4457	beter	Çok, fazla.	(Dereçine * Sultandağı-Af.)
166	C. 1, s. 647	beydefa	Bedava.	(* Mucur -Krş.)
167	C. 1, s. 654	bıcık	Dörtte bir parça, dilim.	(-Ezc.)
168	C. 1, s. 655	bıcık	Dörtte bir parça, dilim.	(Miçinkağ * Kemaliye -Ezc.)
169	C. 1, s. 654	bıcıkım	Bir parça, azıcık, biraz.	(Yakaköy * Gelendost -Isp.)
170	C. 1, s. 654	bıcılık	Bir parça, azıcık, biraz.	(Haşara, Günbatur * Kelkit -Gm.)
171	C. 1, s. 654	bıcımıcığ	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Brd.)
172	C. 1, s. 654	bıcımıcık	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Brd.)
173	C. 1, s. 654	bıcımığ	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Brd.)
174	C. 1, s. 654	bıcımık	Bir parça, azıcık, biraz.	(Navlu * Yeşilova -Brd.; * Elmalı -Ant.)
175	C. 6, s. 4458	bıcımık	Azıcık.	(Kozluca-Brd.)
176	C. 1, s. 657	bıçingı	Bir parça, azıcık, biraz.	(Uğurlu * Ermenek -Kn.)
177	C. 1, s. 657	bıçıngıcık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Ermenek -Kn.)
178	C. 1, s. 658	bıddık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Akseki -Ant.)
179	C. 1, s. 659	bıdıdık	Bir parça, azıcık,	(* Kaş -Ant.)

			biraz.	
180	C. 6, s. 4458	bıdık	Çok az, azıcık.	(* Güdül ve köyleri -Ank.)
181	C. 1, s. 659	bıdıkı	Bir parça, azıcık, biraz.	(Adiller * Ermenek -Kn.)
182	C. 1, s. 659	bıdıkım	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Isp.)
183	C. 6, s. 4458	bıdımık	Azıcık, biraz.	(* Güdül ve köyleri -Ank.)
184	C. 1, s. 660	bıdımuk	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Taşköprü -Ks.)
185	C. 1, s. 661	bıdırık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* şarkıkaraağaç, * Yalvaç -Isp.; * Bandırma -Ba.; -Ank.; -Nğ.)
186	C. 1, s. 662	bıgıcık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Akyazı -Kc.)
187	C. 1, s. 662	bıgıdık	Bir parça, azıcık, biraz.	(anlılı * Ayaş -Ank.)
188	C. 1, s. 662	bıgırık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Bozdoğın -Ay.; Mesevle -Mğ.)
189	C. 6, s. 4459	bıgırık	Azıcık, biraz.	(* Güdül ve köyleri Ank.)
190	C. 6, s. 4459	bığılı	Pek çok, yığılı, yığın yığın.	(Dereçine * Sultandağ ı -Af.)
191	C. 1, s. 662	bıgırık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Bozdoğın -Ay.; Mesevle -Mğ.)
192	C. 1, s. 662	bıgıycık	Bir parça, azıcık, biraz.	(Uğurlu * Ermenek -Kn.)
193	C. 1, s. 663	bıkımık	Bir parça, azıcık, biraz.	(Mençek * Ermenek -Kn.)
194	C. 1, s. 664	bıkırık	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Ank.)
195	C. 1, s. 667	bıllakma	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Kilis -Gaz.)

196	C. 1, s. 667	bıllakmacık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Kilis -Gaz.)
197	C. 1, s. 667	bingılbingıl	Çok.	(* Lüleburgaz -Krk.)
198	C. 1, s. 669	birdiğ	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Ada.; -İç.)
199	C. 1, s. 674	bızdıkbızdık	Çok ve küçük (köpek yavruları hakkında).	(* Düzce -Bo.)
200	C. 1, s. 678	biboy, biboyda	Aynı büyüklükte, eşit.	(-Sm.)
201	C. 1, s. 679	bibüşürüm	Bir defa pişirilebilecek kadar.	(* Merzifon -Ama.)
202	C. 1, s. 679	bicımık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Tefenni, Ürkütlü * Bucak -Brd.)
203	C. 1, s. 679	bicınna	Bir parça, azıcık, biraz.	(Tozkovan * Gülnar -İç.)
204	C. 1, s. 679	bicik	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Kü.)
205	C. 1, s. 682	bicimcik	Ufacık, bir parçacık, bir tutam.	(* Eşme -Uş.; -Brd.; * Susurluk -Ba.; -Kü.; * Düzce -Bo.; * Safranbolu -Zn.; Ovasaray, Çıkırık * Mecitözü -Çr.; - Sm.; * Erbaa, * Zile, * Artova, - To.; Ziyere, Zana, Sarıköy * Merzifon -Ama.; Karakuş * Ünye -Or.; Süle -Gm.; -Ezm.; Lök, -Yz.; Çayırılı * Haymana, Çanılı * Ayaş -Ank.; * Mucur, -Krş.; Bahçeli * Bor -Ng.; Çukurbağ, Uğurlu * Ermenek -Kn.)
206	C. 1, s. 682	bicimicik	Ufacık, bir parçacık, bir tutam.	(Bağyaka, Çadır * Finike -Ant.)

207	C. 1, s. 682	bicirtik	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Ezm.)
208	C. 1, s. 683	biçimdik	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Gaz.; Solakuşağı * Şereflikoçhisar -Ank.)
209	C. 1, s. 683	biçiñgi, biçingı	Bir parça, bir damla.	(Sarmadi * Ermenek -Kn.)
210	C. 1, s. 683	biçingi	Bir parça, bir damla.	(-İç.)
211	C. 1, s. 684	bidemi	Arşın kadar bir ölçü.	(* Maçka -Tr.)
212	C. 1, s. 684	bidenda	Bir tane daha.	(* Sivrihisar -Es.)
213	C. 1, s. 684	bidamlacık	Bir parça, azıcık, biraz.	(Kavacık * Uzunköprü -Ed.; Kadıköy * Saray -Tk.)
214	C. 1, s. 684	biddınnah	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Mesudiye -Or.)
215	C. 1, s. 684	bidduma	Bir parça, azıcık, biraz.	(Akyoma -Gr.)
216	C. 1, s. 685	bidıkı	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Silifke -İç.; Kocayatak * Serik -Ant.)
217	C. 1, s. 687	bidıkım	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Isp.; Ürkütlü * Bucak -Brd.; -Ank.)
218	C. 1, s. 687	bidımcırak	Bir parça, azıcık, biraz.	(Karamanlı * Tefenni -Brd.)
219	C. 1, s. 687	bidınnak	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Ama.)
220	C. 1, s. 687	bidırnak	Bir parça, azıcık, biraz.	(Vazıldan * Divriği -Sv.)
221	C. 1, s. 688	bidik	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Ank.)
222	C. 1, s. 688	bidiki	Bir parça, azıcık, biraz.	(Halilbağı, Okçu * Sivrihisar -Es.; * Talas -Ky.; -Ng.; * Ermenek -Kn.)
223	C. 1, s. 688	bidikicik	Bir parça, azıcık,	(* Sivrihisar -Es.)

			biraz.	
224	C. 1, s. 688	bidimik	Bir parça, azıcık, biraz.	(Afşar aşireti * Taşköprü -Ks.; -Sm.)
225	C. 1, s. 688	bidimuk	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Boyabat -Sn.)
226	C. 1, s. 688	bidinga	Bir parça, azıcık, biraz.	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
227	C. 1, s. 688	bidinnak	Bir parça, azıcık, biraz.	(* İskilip -Çr.)
228	C. 1, s. 688	bidönüm	Bir sefer, bir kez.	(Sarıhamzalı * Sorgun -Yz.)
229	C. 1, s. 688	bigıdık	Bir parça, azıcık, biraz.	(Çanlı * Ayaş -Ank.)
230	C. 1, s. 688	bigırık	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Ba.; İğneciler * Mudurnu, * Düzce -Bo.; Şeref * Yatağan -Mğ.)
231	C. 1, s. 688	bigıyak	Bir parça, azıcık, biraz.	(Doğanbey * Beyşehir -Kn.)
232	C. 6, s. 4461	bigıymık	Çok az, kıymık gibi.	(Dereçine * Sultandağı -Af.)
233	C. 1, s. 688	bigıyuğ	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Mesudiye -Or.)
234	C. 1, s. 689	bıkırıcık	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Çkr.; * Ayaş -Ank.; Bayır * Marmaris -Mğ.)
235	C. 1, s. 689	bıkırık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Gelibolu -Çkl.)
236	C. 1, s. 689	bıkırtık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Erciş -Vn.)
237	C. 6, s. 4461	bıkırtık	Çok az, kıymık gibi.	(-Vn.)
238	C. 1, s. 689	bıkırtık	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Vn.)
239	C. 1, s. 689	biki	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Vezirköprü, * Taşköprü -Ks.)

			biraz.	
240	C. 1, s. 689	bikiti	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Rz.)
241	C. 1, s. 690	bilama	Bir parça, azıcık, biraz.	(Anaraş * Sürmene -Tr.; Karadere, Salarha * Güneysu -Rz.; -Hat.)
242	C. 1, s. 691	bilekçe	Bilek kadar.	(* Düzce -Bo.)
243	C. 1, s. 692	bileme	Çok az.	(-Rz. Çevresi)
244	C. 1, s. 692	bilesiye	Bilinceye kadar.	(-Ba.; -Ama.)
245	C. 1, s. 694	billokma	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Kilis -Gaz.; * Antalya -Hat.)
246	C. 1, s. 695	bilokma	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Maçka -Tr.)
247	C. 1, s. 694	bimafir	Bir süre, uzun müddet.	(* Sivrihisar -Es.; * Beypazarı -Ank.)
248	C. 1, s. 696	bindik	Bir arkalık yük.	(-Kn.)
249	C. 1, s. 697	bi paça	Bir parça, bir avuç.	(Yayla * Tefenni -Brd.)
250	C. 1, s. 697	bipataz	Bir parça, bir avuç.	(Uğurlu * Ermenek -Kn.)
251	C. 1, s. 697	bipırtık	Bir parça, bir avuç.	(-Ezc.)
252	C. 1, s. 697	bi pürtük	Bir parça, bir avuç.	(-Nğ.)
253	C. 1, s. 697	biralagat	Bir aralık, biraz.	(Uğurlu * Ermenek -Kn.)
254	C. 1, s. 697	birbanımlık	Tabakta çok az kalan yemek.	(Alanlı -Ay.)
255	C. 1, s. 698	birbulaşım	Ele bulaşacak kadar, az.	(* Lapseki -Çkl.)
256	C. 1, s. 698	bircırnıh	Tırnak kadar.	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
257	C. 1, s. 698	bir cimdik	İki parmak tutamı kadar.	(* Tarsus -İç.)
258	C. 1, s. 698	bir çalım	Bir parça, azıcık, biraz.	(Oğuz * Acıpayam -Dz.; * Mesudiye -Or.)
259	C. 1, s. 698	birçeğnemlik	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Lapseki -Çkl.)
260	C. 1, s. 698	bir çelik, bir çerik	Dört batman.	(* Boyabat -Sn.)

261	C. 1, s. 698	birçeynem	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Tr.)
262	C. 1, s. 698	bir çimdik	İki parmak tutamı kadar.	(-Kr.; -Yz.)
263	C. 1, s. 698	birçirtim	Bir damla.	(Alansa * Kelkit -Gm.)
264	C.1, s. 698	birdamzım	Bir yudum, bir parça.	(Salucaz * Tavas -Dz.)
265	C. 1, s. 698	birdıhca	Bir parça, azıcık, biraz.	(Kerkük)
266	C. 1, s. 698	birdıkna	Bir parça, azıcık, biraz.	(Çayağzı * Şavşat -Ar.)
267	C. 1, s. 698	birdiği	Bir parça, azıcık, biraz.	(-İç.)
268	C. 1, s. 698	bir diki	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Kn.)
269	C. 1, s. 698	birdimla	Biraz, küçük.	(-Tr.)
270	C. 1, s. 699	bire	Epeyce, iyice, usule uygun şekilde.	(Yenice* Emet -Kü.)
271	C. 1, s. 699	birecem	Epeyce, iyice, usule uygun şekilde.	(İshaklı * Çivril -Dz.)
272	C. 1, s. 699	birecik	Bir parça, azıcık, biraz.	(Çamova * Divriği -Sv.)
273	C. 1, s. 699	birelemet	Pek çok.	(-İç.)
274	C. 1, s. 700	bireñarı	Şöyle böyle, az çok, oldukça, biraz, üstünkörü.	(-Kn.)
275	C. 1, s. 700	birey	Epeyce, iyice, usule uygun şekilde.	(Atabey, Yassıviran * Senirkent -İsp.; Minnetler -Ba.; -Gm.; -Ezm.; -Mr.; * Mut köyleri -İç.)
276	C. 1, s. 700	bireyce	Epeyce, iyice, usule uygun	(* Ermenek -Kn.)

			şekilde.	
277	C. 1, s. 700	bireycem	Epeyce, iyice, usule uygun şekilde.	(Kemaliye * Alaşehir -Mn.)
278	C. 1, s. 700	bireyi	Epeyce, iyice, usule uygun şekilde.	(Uğurlu * Ermenek -Kn.)
279	C. 1, s. 700	bireyice	Epeyce, iyice, usule uygun şekilde.	(* Dinar -Af.)
280	C. 1, s. 700	birez	Bir parça, azıcık, biraz.	(Yassıvıran * Senirkent -Isp.; Çeltekin * Yeşilova -Brd.; Sarıköy * Merzifon -Ama.; -Gaz.; * Gürün -Sv.; * Karaisalı -Ada.)
281	C. 6, s. 4462	birez	Az, çok az.	(Dereçine* Sultandağı -Af.)
282	C. 1, s. 701	bir hapaz	Bir avuç.	(Salur -Kn.)
283	C. 1, s. 701	bir hav	Birazcık, bir ara.	(Limanköy * Çayeli -Rz.)
284	C. 1, s. 701	biriyim	Epeyce, iyice, usule uygun şekilde.	(* Buldan -Dz.)
285	C.1, s. 701	bir kanım	Bir yudum, bir parça.	(Salucaz * Tavas -Dz.)
286	C. 1, s. 702	birkıdım	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Sm.)
287	C. 1, s. 702	birkıdımcık	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Sm.)
288	C. 1, s. 702	birkındık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Ağın -El.)
289	C. 1, s. 702	bir kırık	Bir parça, azıcık, biraz.	(Denizli, Beşikdüzü * Vakfikebir -Tr.; Dadye * Mesudiye -Or.)
290	C. 1, s. 702	bir kıymık	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Dz.)

291	C. 6, s. 4462	bir koşum hapaz	Yan yana iki avuç dolusu.	(Yenişar * şarkıkaraağ -Isp.)
292	C. 1, s. 702	bir kk	Dörtte bir teneke.	(* Divriği -Sv.)
293	C. 1, s. 702	birne	Bir miktar.	(Koyundere * Ahıska -Kr.)
294	C. 1, s. 702	bir pırtık	Bir parça, azıcık, biraz.	(Süle, Haşara -Gm.; -Ezc.; Savrun * Divriği -Sv.)
295	C. 1, s. 702	birpırtık	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Ağın, * Keban -El.)
296	C. 1, s. 702	bir pürtük	Bir parça, azıcık, biraz.	(-r.)
297	C. 1, s. 702	bir sokum	Bir lokma.	(Hisar * Sarayköy -Dz.)
298	C. 1, s. 702	birsomar	On altı teneke buğday.	(-Ank.)
299	C. 1, s. 702	bir tahtadan	Hepsini birden.	(* Mesudiye -Or.)
300	C. 1, s. 702	birtalay	Bir yığın, bir çok.	(Karaçay aşireti,Başhöyük * Kadınhanı -Kn.)
301	C. 1, s. 702	birtaptan	Hepsini birden.	(Gencelin* Mut -İ.)
302	C. 1, s. 702	birtee	Bir parça, azıcık, biraz.	(şıhlar * Ulubey -Or.)
303	C. 1, s. 702	birtiği	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Merzifon -Ama.; * Göksun köyleri -Mr.; * Gürün -Sv.; andırılar -Ada.)
304	C. 1, s. 703	birtiğim	önemsiz, azıcık.	(-Mr.; -Yz.)
305	C. 1, s. 703	bir tike	Bir parça, azıcık, biraz.	(Azerî köyleri -Ama.; -Or.; Sasu * Bulancak, Kayadibi * şebinkarahisar -Gr.; Alansa * Kelkit, Süle-Gm.; * Yusufeli -Ar.; * Refahiye -Ezc.; -Kr.; -Sv.)
306	C. 1, s. 703	bir tiki	Bir parça, azıcık, biraz.	(Hisarcık * Yayladağı -Hat.)
307	C. 1, s. 703	birtikna	Bir parça, azıcık, biraz.	(Yavuzky * şavşat -Ar.)

308	C. 1, s. 703	birtiy	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Sm.; Doğanbey * Beyşehir -Kn.)
309	C. 1, s. 703	bir tutam	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Bayburt -Gm.)
310	C. 1, s. 703	bir uğurdan	Hepsini birden.	(-İst.)
311	C. 1, s. 703	biryalamlık	Bir yalayışta bitecek kadar az.	(* Lapseki -Çkl.)
312	C. 1, s. 703	bir yayım	Biraz, bir parça (yoğurt hakkında).	(-Rz.)
313	C. 1, s. 703	bir yaylım	Bir hayli, epeyce.	(* Merzifon -Ama.)
314	C. 1, s. 703	birzamzam	Bir yudum, bir parça.	(Salucaz * Tavas -Dz.)
315	C. 1, s. 703	bise	1. Bir parça, azıcık, biraz. 2. Çok, pek.	1. (Karamanlı * Tefenni, Kayadibi * Yeşilova, Çamköy * Gölhisar -Brd.; * Elmalı -Ant.) 2. (* Sarayköy -Dz.)
316	C. 1, s. 703	biseda	Biraz daha.	(* Tefenni -Brd.)
317	C. 1, s. 703	biseğel	Bir parça, azıcık, biraz.	(Çeliş -Brd.; Uğurlu * Ermenek -Kn.; -Ant.)
318	C. 1, s. 704	bisihım, bisıkım	Bir avuç.	(* Silifke -İç.)
319	C. 1, s. 707	bişirim	Pişırmeye yetecek kadar, bir pişirimlik	(-Sm.; -Nğ.)
320	C. 1, s. 707	bişirimlik	Pişırmeye yetecek kadar, bir pişirimlik	(-Sm.; * Bor, -Nğ.)
321	C. 1, s. 708	bitavbitavına	Tamamı tamamına.	(Kerkük)
322	C. 1, s. 708	bitay	Hayvan yükünün yarısı.	(İskilip -Çr.)
323	C. 1, s. 708	bitdadak	Bir parça, azıcık, biraz.	(Çerçin -Brd.)
324	C. 1, s. 708	bitdeñi	Bir damla kadar az.	(* Silifke -İç.)
325	C. 1, s. 709	bitekiz	Hepsini birden.	(-Gaz.)

326	C. 1, s. 709	bitemi	1.Tamı, tamamı. 2. Arşın ayarında bir ölçü.	1. (Kıldaca * Mesudiye, Arpaköy -Or.) 2. (Güneyce -Rz.)
327	C. 1, s. 709	bitevi	Tam, kesiksiz.	(Manastır, Yugoslavya)
328	C. 1, s. 710	biti	Bir parça, azıcık, biraz.	(Ziyere -Ama.; * Bafra -Sm.; Şekeroba -Mr.; Aşudu * Darende -Ml.; * Şereflikoçhisar, * Beypazarı -Ank.; -Nğ.; -Ada.)
329	C. 1, s. 710	biticik	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Sivrihisar -Es.; * Merzifon -Ama.; -Mr.; -Ada.)
330	C. 1, s. 710	bitiğ	Bir parça, azıcık, biraz.	(Çıkırık * Mecitözü -Çr.)
331	C. 6, s. 4463	bitiğ	Az, azca.	(-Yz.)
332	C. 1, s. 710	bitiği	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Merzifon -Ama.; * Erbaa -To.; Köseceli -Gaz.; -Sv.; -Ank.)
333	C. 1, s. 710	bitik	Bir parça, azıcık, biraz.	(Hasanoğlan -Ank.)
334	C. 1, s. 710	bitike	Bir parça, azıcık, biraz.	(Düzköy * Keşap, * Tirebolu, * Görele köyleri, * Alucra -Gr.; Havsı * Kelkit -Gm.; -Ada.)
335	C. 1, s. 711	bitiki	Bir parça, azıcık, biraz.	(*Yalvaç -Isp.; Halilbağı, Okçu * Sivrihisar -Es.; * Talas -Ky.)
336	C. 1, s. 711	bitimcik	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Çarşamba -Sm.; -Mr.; -Yz.)
337	C. 1, s. 711	bitimi ölçü	Yüz dirhem.	(-Ank.)
338	C. 1, s. 711	bitimsiz	Sonsuz, sonu gelmeyen.	(* Vakfikebir -Tr.)
339	C. 1, s. 711	bitiy	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Ama.; Tekke * Erbaa -To.; -Ank.; Haruniye * Bahçe -Ada.)
340	C. 1, s. 711	bitiyi	Bir parça, azıcık,	(-Çkr.; Zana, * Merzifon -Ama.;

			biraz.	* Kalecik -Ank.)
341	C. 6, s. 4463	bitiyi	Az, azca.	(-Mr.)
342	C. 1, s. 711	bitiyim	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Merzifon -Ama.; Belalan * Kavak -Sm.)
343	C. 1, s. 711	bitiyin	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Merzifon ve köyleri -Ama.)
344	C. 1, s. 711	bitke	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Sm.)
345	C. 1, s. 712	bitmiş	Sonu, en son fiyatı.	(* Bor -Nğ.)
346	C. 1, s. 712	bitteki	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Ermenek -Kn.; -İç.)
347	C. 1, s. 712	bittig	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Ada.)
348	C. 1, s. 712	bittiği	Bir parça, azıcık, biraz.	(Değirmenocağı * Osmaniye, * Kozan -Ada.)
349	C. 1, s. 712	bittiğicik	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Kilis -Gaz.)
350	C. 1, s. 712	bittike	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Mesudiye köyleri -Or.)
351	C. 1, s. 712	bitü	Bir parça, azıcık, biraz.	(Gülebi, İncesu * Gürün -Sv.)
352	C. 1, s. 712	bitücek	Bir parça, azıcık, biraz.	(Koşaca -Sm.)
353	C. 1, s. 712	bitüycük	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Osmancık -Çr.)
354	C. 1, s. 713	bizal	Bir parça, azıcık, biraz.	(Görmel, Uğurlu * Ermenek -Kn.)
355	C. 1, s. 713	bizeğem	Bir parça, azıcık, biraz.	(-Sn.)
356	C. 1, s. 713	bizeğil	Bir parça, azıcık, biraz.	(* Boyabat -Sn.)
357	C. 1, s. 714	bizel	Bir parça, azıcık, biraz.	(Yukarıkaraçay * Acıpayam -Dz.; * İskilip -Çr.; -Sm.)

358	C. 1, s. 734	bolaseçe	Bol bol, döke saça, geniş.	(Haşara -Gm.)
359	C. 1, s. 734	bolbolamaç	Bol bol, döke saça, geniş.	(* Kurşunlu -Çkr.)
360	C. 1, s. 734	bolbolamad	Bol bol, döke saça, geniş.	(-Çr.)
361	C. 1, s. 734	bolbolamadı	Bol bol, döke saça, geniş.	(* Antakya -Hat.; * Bor -Nğ.)
362	C. 1, s. 734	bol bolamat	Bol bol, döke saça, geniş.	(-Mn.; Saray, -Çkr.; * İnebolu -Ks.; * Merzifon, -Ama.; * Çarşamba -Sm.; Süle -Gm.; * Refahiye -Ezc.; -Kr.; * Afşin -Mr.; -Sv.; Çayırılı * Haymana -Ank.; * Pınarbaşı -Ky.; Uğurlu, Görmel, * Ermenek -Kn.; * Anamur -İç.; * Elmalı -Ant.; Yerkesik -Mğ.)
363	C. 1, s. 735	bolbolumad	Bol bol, döke saça, geniş.	(-Brd.)
364	C. 1, s. 735	bol bulamaç	Bol bol, döke saça, geniş.	(-Brs.; * Düzce -Bo.)
365	C. 1, s. 735	bolcaman, bolcana	Çokça, genişçe.	(* Bor -Nğ.)
366	C. 1, s. 735	bolcarak	Çokça, genişçe.	(* Silifke -İç.)
367	C. 1, s. 735	bolurak	Çokça, genişçe.	(* Silifke -İç.)
368	C. 1, s. 736	bonak	Biraz.	(Yaylagöne * Malkara -Tk.)
369	C. 1, s. 737	boramboram	Bol bol, aralıksız.	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
370	C. 1, s. 748	boyunsıra	Boyu kadar.	(Hurma * Silifke -İç.)
371	C. 1, s. 768	bölenecek	Bölünceye kadar.	(-Ama. ve çevresi)
372	C. 1, s. 783	bukadak	Bu kadar.	(-İç.)
373	C. 1, s. 792	bunca	Bu kadar, bu kadar çok.	(-Sm.; * Arapkir -Ml.; Cenciğe -Ezc.)
374	C. 1, s. 792	buncacuh	Küçük, az, kısa, hafif.	(Uluşiran * Şiran -Gm.; * Arapkir

				-Ml.)
375	C. 1, s. 792	buncağız	Küçük, az, kısa, hafif.	(* Iğdır -Kr.)
376	C. 1, s. 792	buncak	Bu kadar.	(-Ba.; -Ml.)
377	C. 1, s. 792	buncaz, buncâz	Bu kadarcık.	(Kuşbaba * Bucak -Brd.; İsabey * Çal -Dz.; -Ada. köyleri)
378	C. 1, s. 792	buncucuḡ, buncucuk	Biraz, birazcık.	(Harput -El.)
379	C. 1, s. 792	buncuk	Biraz, birazcık.	(-El.)
380	C. 1, s. 793	bunluk	Fevkalâde.	(-Ky.)
381	C. 1, s. 799	burkaç	Bol yetişen, feyizli.	(-Yz.)
382	C. 1, s. 808	buyu	Bir kere, bir kez.	(Yenice * Emet -Kü.; -Ks.)
383	C. 1, s. 819	bülbül	Tahıl ölçmek için kullanılan çanağın dörtte biri.	(-Ks.)
384	C. 1, s. 830	büşürüm	Pişirmeye yetecek kadar, bir pişirimlik	(Sarıköy * Merzifon -Ama.; Gökköy * Reşadiye -To.)
385	C. 1, s. 830	bütevi	Tamamen, hepsi, tümünden.	(Bozburun -Mğ.)
386	C. 1, s. 830	bütüley	Tamamen, hepsi, tümünden.	(Türkistan)
387	C. 1, s. 830	bütürem	Tamamen, hepsi, tümünden.	(-Sn.; * Merzifon -Ama.; * Bozkır -Kn.)
388	C. 1, s. 830	bütürüm	Tamamen, hepsi, tümünden.	(Akyoma -Gr.)
389	C. 2, s. 843	cağılcağıl	Yığın yığın.	(-Sm.)
390	C. 2, s. 850	calapcalap	Bol bol, taşa taşa (su hk.).	(Çayır, Sofular * Zile -To.; Denizli, Beşikdüzü * Vakfikebir -Tr.; -Gaz.; -Sv.)
391	C. 2, s. 863	carislih	Dolu, çok.	(Karşış * Daday -Ks.)
392	C. 2, s. 864	cartı	Yarım, parça.	(Kafkas Türkleri -İst.)
393	C. 2, s. 878	celgi	Bir ip dolusu	(* Boğazlıyan -Yz.)

			(çamaşır hk.): Bir celgiyunah yudum.	
394	C. 2, s. 882	cenk	Tek avucun aldığı kadar şey.	(Nezrevan * Tuzluca -Kr.)
395	C. 2, s. 885	cerek	Başparmakla işaret parmak arasındaki uzunluk.	(* Arpaçay -Kr.)
396	C. 2, s. 887	cevde	Bir tuluk miktarında sıvı.	(Kerkük)
397	C. 2, s. 889	cıbara	Diz boyu.	(* Üsküdar -İst.)
398	C. 2, s. 896	cıddane	Azıcık, bir parça.	(* Sungurlu -Çr.)
399	C. 2, s. 896	cıdıdık	Azıcık, bir parça.	(* Gelendost -Isp.)
400	C. 2, s. 897	cıdık	Azıcık, bir parça.	(* Gelendost -Isp.; -To.)
401	C. 2, s. 897	cıdımık	Azıcık, bir parça.	(* Taşköprü -Ks.)
402	C. 2, s. 897	cıdırık	Azıcık, bir parça.	(* Yalvaç -Isp.; Yayla * Tefenni -Brd.; -Ks.; * Beyşehir -Kn.)
403	C. 2, s. 898	cıdrık	Azıcık, bir parça.	(Karaağaç Kn.)
404	C. 2, s. 898	cıggıda	Azıcık, bir parça.	(* Kangal -Sv.)
405	C. 2, s. 906	cıkgada	Bir parça, azıcık.	(Karabüzey * Araç -Ks.)
406	C. 2, s. 906	cıkkada	Bir parça, azıcık.	(Ağlı * Küre -Ks.)
407	C. 2, s. 906	cıkkadar	Bir parça, azıcık.	(-İst.; -Ks.)
408	C. 2, s. 906	cıkkata	Bir parça, azıcık.	(-İst.)
409	C. 2, s. 906	cıkma	Bir parça, azıcık.	(Göle * Ardahan -Kr.)
410	C. 2, s. 912	cıls	Bütün, hep.	(-Ama.; Taşoluk * Göksun -Mr.)
411	C. 2, s. 912	cılız	1. Bütün, hep. 2. Seyrek	1. (Kızılçakçak, * Arpaçay -Kr.) 2. (*Divriği -Sv.)
412	C. 2, s. 913	cılla	Bütün, hep.	(Cumayanı -Zn.; *Ayaş -Ank.)
413	C. 2, s. 914	cılpcıl	Çok su olduğunu belirtir.	(-Gaz.)
414	C. 2, s. 917	cımicak	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(* Fethiye -Mğ.)

415	C. 6, s. 4473	cımcık	Azıcık, çok az.	(Af.;Kozluca-Brd.)
416	C. 2, s. 917	cımcık	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(* Dinar ve köyleri -Af.; * Keçiborlu ve köyleri -Isp.; -Brd.; -Dz. ve ilçeleri; Şerefler, * Fethiye -Mğ.)
417	C. 2, s. 917	cımidık	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(Körküler, Kumdanlı, Sücüllü * Yalvaç -Isp.)
418	C. 2, s. 917	cımık	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(Yassıvıran * Senirkent -Isp.; * Tefenni, * Gölhisar, * Yeşilova ve köyleri -Brd.; -Dz. ve ilçeleri; -Bo.; -Ant.; Karaçulha * Fethiye -Mğ.)
419	C. 2, s. 919	cıncık	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(* Erciş -Vn.; * Serik -Ant.)
420	C. 2, s. 924	cınna	Az, bir parça.	(-Kn. ve ilçeleri; -Ada.; * Anamur, * Gülnar ve köyleri -İç.)
421	C. 2, s. 924	cınnacık	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(* Ermenek -Kn.; * Silifke -İç.)
422	C. 2, s. 924	cınnak	Az, bir parça.	(-Dz.; -Ama.; * Seydişehir -Kn.; * Mut -İç.; * Manavgat -Ant.)
423	C. 2, s. 924	cıp	Hep, bütün, pek çok.	(* Antakya -Hat.)
424	C. 2, s. 929	cırık	Çeyrek.	(-Brs.)
425	C. 6, s. 4473	cırım	Az, küçük parça.	(Çepni Şabanlı * Şereflikoçhisar -Ank.)
426	C. 2, s. 936	cırnak	Az, bir parça.	(Yayla * Tefenni -Brd.; -Bil.;

				* Refahiye -Ezc.; * Suşehri -Sv.; Çanılı * Ayaş -Ank.)
427	C. 2, s. 937	cırt	Pek az.	(* Araç -Ks.)
428	C. 2, s. 938	cırtcırt	Az az anlamında kullanılır.	(Karakuş * Ünye -Or.)
429	C. 2, s. 941	cıt kadar	Az, azıcık.	(Mülayim -Zn.; -Ks.)
430	C. 2, s. 948	cızıcık	Azıcık.	(Limasol -Kıbrıs)
431	C. 2, s. 952	cızzık	Az, biraz.	(* Gelendost -Isp.; Darıveren, * Acıpayam -Dz.)
432	C. 2, s. 952	cib	Hep, bütün, pek çok.	(* Çal -Dz.; * İnebolu -Ks.; -Sm.; * Erbaa -To.; -Tr.; Utav* Yusufeli -Ar.; * Kilis -Gaz.; * Göksun -Mr.; * Yayladağı, * Dört Yol, Erzin -Hat.; Taşçı * Bakırdağı, * Develi, * Pınarbaşı -Ky.; -Nğ.; -Kn.; -İç.; -Mğ.)
433	C. 2, s. 956	ciblik	Son derece.	(* Kilis -Gaz.)
434	C. 2, s. 958	cicicik	Çok az.	(Körküler * Yalvaç -Isp.)
435	C. 2, s. 961	cidirik	Azıcık, bir parça.	(* Yalvaç -Isp.; Akait -Kn.)
436	C. 2, s. 961	cidkada	Azıcık, bir parça.	(* Çerkeş -Çkr.)
437	C. 2, s. 961	cidkadanak	Azıcık, bir parça.	(* Kızılcahamam -Ank.)
438	C. 2, s. 963	ciğil ala	Küçük ve çok olan şey (hk.).	(Yakaköy * Gelendost -Isp.)
439	C. 2, s. 965	cilha	Bütün, hep.	(Bardakçı * Seyitgazi -Es.)
440	C. 2, s. 966	cilhar	Sonuna kadar anlamında kullanılır.	(Mençek *Ermenek -Kn.)
441	C. 2, s. 966	cilis	1. Bütün, hep. 2. Sonuna kadar anlamında kullanılır.	1. (Kuzayca * Çayıralan köyleri, * Boğazlıyan -Yz.; Köşker -Krş.; * Develi, * Bünyan, * Pınarbaşı -Ky.ve köyleri; * Avanos -Nş.; * Bor -Nğ.;

				-Kn.; Merbeze * Kozan -Ada.;Hacıhamzalı, Gülek * Tarsus -İç.) 2. (Bozdoğan aşireti, Kesmeburun * Osmaniye -Ada.)
442	C. 2, s. 966	ciliz	Bütün, hep.	(Karanidere, * Şereflikoçhisar -Ank.)
443	C. 2, s. 967	cilla	Bütün, hep.	(Bardakçı * Seyitgazi -Es.)
444	C. 2, s. 967	cilleyi	Bütün, hep.	(Ayvalı * Sivrihisar -Es.)
445	C. 2, s. 967	cilliye	1. Bütün, hep. 2. Sonuna kadar anlamında kullanılır.	1. (* Kalecik -Ank.) 2. (* Kalecik -Ank.)
446	C. 2, s. 967	cilp	Sonuna kadar anlamında kullanılır.	(Eldirek *Fethiye –Mğ.)
447	C. 2, s. 968	cimbiş	Biraz, küçük parça.	(Emircik * Çivril -Dz.)
448	C. 2, s. 971	cimcil	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(* Savaştepe -Ba.)
449	C. 2, s. 969	cimcik	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.).	(Sirge * Eşme -Uş.; Yakaköy * Gelendost -Isp.; Yayla * Tefenni -Brd.; Ortaköy * Çal -Dz.; * Alaşehir -Mn.; Susurluk-Ba.; -Kü.; Tokat * Sivrihisar -Es.; * Akyazı -Sk.; İğneciler * Mudurnu, * Düzce -Bo.; * Sungurlu -Çr.; -Sm.; Mürüs * Erbaa, * Artova, * Zile -To.; Uzunmusa -Or.; Düzköy * Keşap -Gr.; -Gm.; -Rz.; * Elbistan, * Afşin -Mr.; Çepni * Gemerek

				-Sv.; Karanidere * Şereflikoçhisar -Ank.; -Krş.; * Bor -Nğ.; Uğurlu, Çukurbağ * Ermenek -Kn.; Karaisalı -Ada.; Yerkesik -Mğ.; Limasol -Kıbrıs)
450	C. 2, s. 974	cimicih	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(* Mucur -Krş.)
451	C. 2, s. 974	cimicik	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(Kozan * Eşme -Uş.; Tahtacı -Isp.; Kavakköy * Çivril, * Çal -Dz.; * Torbalı köyleri -İz.; * Zile -To.; Bağyaka * Finike -Ant.; Dont * Fethiye -Mğ.)
452	C. 2, s. 977	cinecik	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(Doğanbey * Beyşehir -Kn.)
453	C. 2, s. 980	cini	1. Bir parça. 2. Bir diş.	1. (* İnebolu -Ks.; * Bafra -Sm.) 2. (-Sn.; -Ama.)
454	C. 2, s. 980	cinicik	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(Yayla * Tefenni -Brd.)
455	C. 2, s. 981	cinkadar	Çok az.	(Düzköy * Keşap -Gr.; Çayırılı * Haymana -Ank.)
456	C. 2, s. 982	cinna	Az, bir parça.	(* Ermenek -Kn.)
457	C. 2, s. 982	cip	Hep, bütün, pek çok.	(-Brd.; Bereketli * Tavas -Dz.; Emiralem * Menemen -İz.; -Mn.; -Ba.; Hacımahmut

				* Emet -Kü.; Bozan, Tokat -Es.; -İst.; * Taşköprü, * İnebolu -Ks.; -Sn.; Sıralı * Kavak -Sm.; * Merzifon -Ama.; * Niksar -To.; Karakuş * Ünye -Or.; -Gm.; -Ar.; Tavusker, * Oltu -Ezm.; * Ağın, -El.; * Arapkir, Akçadağ, Polat -Ml.; * Afşin, İğde, Karadut -Mr.; Amik ovası Türkmenleri * Reyhanlı-Hat.; * Gürün -Sv.; -Ank.; -Nğ.; Yapıntı * Mut -İç.; -Ada.; -Ant.; -Mğ.)
458	C. 2, s. 987	cit kadar	Az, azıcık.	(Dişli * Bolvadin -Af.; Bozan -Es.; Erenköy -İst.; Aliköy * Çaycuma -Zn.; * İnebolu -Ks.; -Or.)
459	C. 2, s. 987	citmik	Az, azıcık.	(* İnebolu -Ks.)
460	C. 2, s. 987	citmük	Az, azıcık.	(* Bartın -Zn.)
461	C. 2, s. 990	ciyil	Bir parça (iplik hk.).	(Yayla * Tefenni –Brd)
462	C. 2, s. 991	ciynak	Az, bir parça.	(* Silifke -İç.)
463	C. 2, s. 993	cobul	Bol.	(-Yz.; Karanıdere* Şereflikoçhisar -Ank.)
464	C. 2, s. 995	coh	Çok, fazla.	(* Susurluk -Ba.; -Nğ.)
465	C. 2, s. 995	cohum	Bolluk.	(Ayvalı * Sivrihisar -Es.)
466	C. 2, s. 996	colapcolap	Bol bol.	(Hüyük * Şarkışla -Sv.)
467	C. 2, s. 997	comcom	Bol bol.	(-Sm.)
468	C. 2, s. 999	congulcongul	Bol bol.	(* Sivrihisar -Es.)
469	C. 2, s. 1003	corulcorul	İneğin sütünün bol olduğunu anlatır.	(Körküler * Yalvaç -Isp.)
470	C.2,S.1008	cöz	Az, biraz.	(* Boyabat -Sn.)
471	C. 2, s. 1030	ça	Uzakta olan bir yeri göstermek için	(-İz.; * Alaşehir -Mn.; * Edremit -Ba.)

			"ta" anlamında kullanılır.	
472	C. 2, s. 1036	çağıldağ	Pek çok.	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
473	C. 2, s. 1040	çak	Bol (meyve hk.).	(Taşköprü -Ks.)
474	C. 2, s. 1043	çakıldak	Bol, çok (tahıl ve meyve hk.).	(Dadıç -Bo.)
475	C. 2, s. 1043	çakıldak gibi	Çok, sık anlamında kullanılır.	(Sürez * Bozdoğan -Ay.)
476	C. 2, s. 1044	çakırca	İyice, orta.	(Yerkesik -Mğ.)
477	C. 2, s. 1051	çalgap	Bir parça.	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
478	C. 2, s. 1053	çalgırbaç	Hepsi, tamamı.	(Solakuşağı *Şereflikoçhisar -Ank.)
479	C. 2, s. 1058	çalkap	Bir şeyin yarısı.	(-Ml.)
480	C. 2, s. 1064	çamçakçamçak	Çok çok, şarıl şarıl (su hk.).	(* Merzifon -Ama.)
481	C. 2, s. 1072	çap	Bir avuç.	(-Gr.)
482	C. 2, s. 1088	çatal pençe	İki avuç.	(-Gaz.)
483	C. 2, s. 1094	çavgalçavgal	Bol bol anlamında kullanılır.	(-Kü.)
484	C. 2, s. 1099	çe	Uzakta olan bir yeri göstermek için "ta" anlamında kullanılır.	(Haruniye ve çevresi * Bahçe -Ada.)
485	C. 2, s. 1124	çelim avuç	Bir avuç dolusu.	(Kuşbaba * Bucak -Brd.)
486	C. 2, s. 1125	çelliş	Çok ucuz alınan mal.	(Emirler * Bala -Ank.)
487	C. 2, s. 1133	çen	Bir şeyin yarı parçası.	(-Mr.; Faydalı * Kozan -Ada.)
488	C. 6, s. 4479	çenge	Parmaklar aşağı doğru olarak elin alabileceği ölçüde, avuç dolusu.	(Kerkük)
489	C. 2, s. 1145	çerek	Çeyrek.	(* Ermenek -Kn.)
490	C. 2, s. 1145	çerik	Parça, yarım.	(* Vezirköprü -Sm.; * Merzifon

				-Ama.)
491	C. 2, s. 1150	çetenek	Elma, armut ve ceviz gibi meyvelerin dörtte biri.	(* Göynük -Bo.)
492	C. 2, s. 1156	çéynem	Bir ağız dolusu.	(* Zile -To.; * Erciş -Vn.; -Dy.; Gündüzbey * Yeşilyurt -Ml.; -Gaz.)
493	C. 2, s. 1159	çığ	Sık, çok.	(Tekkeköy -Dz.)
494	C. 2, s. 1176	çımçıkıl	Çok, bol.	(Hamzabali * Bozdoğan -Ay.; * Perşembe -Or.; * Tirebolu -Gr.)
495	C. 2, s. 1176	çımçıtır	Çok, bol	(* Ünye -Or.)
496	C. 2, s. 1176	çımık	Az.	(Hırka * Tavas, * Acıpayam -Dz.)
497	C. 2, s. 1183	çınnacık	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(* Ereğli -Kn.)
498	C. 2, s. 1190	çırtık	Küçük, az.	(* Kelkit -Gm.; * Kemah -Ez.)
499	C. 2, s. 1193	çıtılgı	Sık.	(* Bor -Nğ.)
500	C. 2, s. 1193	çıtımık	Çok, sık.	(Navlu * Yeşilova -Brd.)
501	C. 2, s. 1195	çıtırım	Çok, bol.	(-Nğ.)
502	C. 2, s. 1196	çıt kadar	Az, azıcık.	(-Ks.)
503	C. 2, s. 1210	çiğnem	Bir parça, bir lokma.	(Başpınar, Karamanlı * Tefenni, Kozluca, Çebiş -Brd.; * Tire, * Ödemiş ve köyleri -İz.; * Edremit -Ba.; * Mustafa Kemal Paşa -Brs.; * Bor -Nğ.)
504	C. 2, s. 1210	çiğneyim	Bir parça, bir lokma	(* Merzifon -Ama.)
505	C. 2, s. 1221	çim	Az, biraz.	(Kesme * Eğridir -Isp.; Düzköy * Ayancık -Sn.)
506	C. 2, s. 1222	çimdik	İki parmak ucuyla alınan miktar,	(* Edremit -Ba.; Tokat -Es.; * Erciş -Vn.; -Dy.; * Kilis -Gaz.; * Divriği

			tutam (toz şeyler hk.)	-Sv.; * Afşin, * Elbistan -Mr.; Bahçeli * Bor -Nğ.; -Kn.; Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk.)
507	C. 2, s. 1224	çimke	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(Koçhisar -Çkr.)
508	C. 2, s. 1224	çimkem	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(-Yz.)
509	C. 2, s. 1225	çimtik	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(-Ky.; -Nş.)
510	C. 2, s. 1227	çindik	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(-Sn.; Aşudu * Darende -Ml.; * Afşin -Mr.)
511	C. 2, s. 1228	çinicik	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(Güvere * Silifke -İç.)
512	C. 2, s. 1229	çinke	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(Yarıkkaya * Yalvaç -Isp.; -Mr.; Mustafabeyli * Ceyhan -Ada.)
513	C. 2, s. 1229	çiñke	Çokluk anlatır.	(* Silifke -İç.)
514	C. 2, s. 1229	çinkem	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(-Krş.)

515	C. 2, s. 1230	çintem	İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam (toz şeyler hk.)	(-Yz.)
516	C. 2, s. 1242	çitemik	Çok sık (ağaçlar hk.).	(Çuvallı * Yeşilova -Brd.)
517	C. 2, s. 1246	çit kadar	Az, azıcık.	(Atlıhisar * Şuhut -Af.)
518	C. 2, s. 1247	çitmik	Az, azıcık.	(Davutlar * Kuşadası -İz.; * Düzce -Bo.; Aliköy * Çaycuma -Zn.)
519	C. 2, s. 1247	çitmük	Az, azıcık.	(Melenderesi, Feraköy * Düzce -Bo.)
520	C. 6, s. 4482	çiye	Bir parçacık.	(*Kula-Mn.)
521	C. 2, s.1258	çoh	Çok, fazla.	(Balıklı * Şavşat -Ar.; Karakoyunlu * Iğdır -Kr.; -Ezc.)
522	C. 2, s. 1260	çokculam	Çok fazla.	(Alanlı -Ay.)
523	C. 2, s. 1260	çokçoğu	Daha fazla, en çok.	(* Bor -Nğ.)
524	C. 2, s. 1261	çokum	Gereğinden fazla.	(Andifli * Kaş -Ant.)
525	C. 2, s. 1264	çom	Bir tutam.	(* Vize -Krk.)
526	C. 2, s. 1328	dahacık	Biraz daha, azıcık.	(* Göle, * Ardahan, * Posof -Kr.)
527	C. 2, s. 1342	daldır buldur	Seyrek, aralıklı.	(* Bor -Nğ.)
528	C. 2, s. 1352	damınan	Dam dolusu.	(* Bor -Nğ.)
529	C. 2, s. 1361	danı	Değın, kadar, dek.	(-Gaz.)
530	C. 2, s. 1361	dâni, danî	Değın, kadar, dek.	(* Merzifon köyleri -Ama.; * Zile -To.; -Gaz.; Kıyıklar * Bahçe -Ada.)
531	C. 2, s. 1371	dâri	Dek, değın, kadar.	(Gökdere * Akdağmadeni -Yz.)
532	C. 2, s. 1399	deeyy	Ta anlamında kullanılır.	(* Bor -Nğ.)
533	C. 2, s. 1399	degan	Kadar.	(* Antakya -Hat.)
534	C. 2, s. 1400	degen	Kadar.	(* Antakya -Hat.)
535	C. 2, s. 1400	degin	Kadar.	(* Zile -To.; * Antakya -Hat.)

536	C. 2, s. 1404	deh	Kadar.	(* Antakya -Hat.)
537	C. 2, s. 1406	dehna	Çok, pek çok.	(Karamanlı * Tefenni -Brd.)
538	C. 2, s. 1407	deki	Kadar.	(Güvenli * Anamur -İç.)
539	C. 2, s. 1407	dekili	Kadar.	(İncekum * Silifke -İç.; Kümbet, Aydınlı -Ada.)
540	C. 2, s. 1406	dekli	Kadar.	(Sofular * Eğridir -Isp.; Yayla * Tefenni -Brd.; Bulkaz * Çivril -Dz.; * Ermenek -Kn.; * Gazipaşa -Ant.; Genek, Karaçalı, Eldirek, Ceylan, Kınık * Fethiye-Mğ.)
541	C. 2, s. 1407	dekni	Kadar.	(Haruniye -Ada.)
542	C. 2, s. 1424	deni	Kadar.	(Tepeköy * Torbalı -İz.; -Ezm.)
543	C. 2, s. 1427	depeleme	Tepeleme, iyice dolu.	(* Düzce -Bo.; -Gaz.; * Bor -Nğ.)
544	C. 2, s. 1427	depeli	Tepeleme, iyice dolu.	(* Zile -To.)
545	C. 2, s. 1429	depili	Tepeleme, iyice dolu.	(Armutlu * Aksaray -Nğ.)
546	C. 2, s. 1446	deyin	Kadar.	(Kurtkale * Çıldır -Kr.)
547	C. 2, s. 1451	dığdı	Çok.	(Ekse * Çal -Dz.)
548	C. 2, s. 1454	dıhlımdıhlım	Tıklım tıklım, tıka basa.	(* Bor -Nğ.)
549	C. 2, s. 1454	dıka basa	Ağız ağıza dolu, tıka basa.	(-Çkr.; -Nğ.; * Ermenek -Kn.)
550	C. 2, s. 1455	dıkı	Biraz, bir parça, azıcık.	(Yalıhüyük * Bozkır, * Ermenek köyleri -Kn.; * Mut köyleri, * Anamur -İç.; Çandır * Serik, * Alanya -Ant.)
551	C. 2, s. 1455	dıkıcık	Biraz, bir parça, azıcık.	(* Eğridir köyleri -Isp.; * Ermenek köyleri -Kn.; * Alanya, Çandır, Apturrahmanlar * Serik -Ant.)
552	C. 2, s. 1455	dıkım	Biraz, bir parça,	(Yılanlı * Eğridir -Isp.; Sidek * Kaş

			azıcık.	-Ant.)
553	C. 2, s. 1456	dıkımcık	Biraz, bir parça, azıcık.	(* Gelendost -Isp.)
554	C. 2, s. 1457	dıklımdıklım	Tıka basa, tıklım tıklım.	(Bağıllı * Eğridir -Isp.; -Çkr.)
555	C. 2, s. 1457	dıkna	Biraz, bir parça, azıcık.	(-Gm.)
556	C. 2, s. 1457	dıknem	Biraz, bir parça, azıcık.	(-Gm.)
557	C. 2, s. 1459	dımdık	Bir tutam.	(* Edremit ve çevresi, * Susurluk -Ba.)
558	C. 2, s. 1460	dımcık	Biraz, bir parça, azıcık.	(Sidek * Kaş -Ant.)
559	C. 2, s. 1460	dımcık	Biraz, bir parça, azıcık.	(Kuşbaba * Bucak -Brd.)
560	C. 2, s. 1460	dımık	Biraz, bir parça, azıcık.	(* Dinar -Af.; Karaçulha, Dont * Fethiye -Mğ.)
561	C. 2, s. 1462	dındık	Biraz, bir parça, azıcık.	(Azerî köyleri -Ama.; -Gr. ve köyleri)
562	C. 2, s. 1464	dıngılı	Azıcık, bir parça.	(* Iğdır -Kr.)
563	C. 2, s. 1468	dırçım	Azıcık, bir damla.	(* Oltu -Ezm.)
564	C. 2, s. 1472	dırnak kadar	Çok az.	(Güney * Yeşilova -Brd.)
565	C. 2, s. 1474	dıtmık	Pek az, çok küçük.	(Büyükçaylı * Dört Yol -Hat.)
566	C. 2, s. 1479	dibedilik	Büsbütün, tamamen.	(* Elbistan -Mr.)
567	C. 2, s. 1479	dibelek	Büsbütün, tamamen.	(-Gaz.)
568	C. 2, s. 1479	dibeli	Büsbütün, tamamen.	(-Ks.)
569	C. 2, s. 1479	dibelik	1. Büsbütün, tamamen.	1. (Deresag, İğneciler * Mudurnu -Bo.; -Çr.; Aşudu

			2. Çok.	* Darende -Ml.; Eymir * Nallıhan -Ank.; Başköy, Karahisar * İncesu -Ky.; -Kıbrıs) 2. (Kıbrıslar -Bo.; -Çr.; * Gerze köyleri -Sn.)
570	C. 2, s. 1479	dibidüz	Büsbütün, tamamiyle.	(Eymir * Bozdoğan -Ay.; Süle -Gm.; Uşhum * Yusufeli -Ar.; -Kr.; Ilıca * Aşkale -Ezm.; Çavuşköy * Babaeski -Krk.)
571	C. 2, s. 1479	dibiduz	Büsbütün, tamamiyle.	(Kaptanpaşa köyleri * Çayeli -Rz.)
572	C. 2, s. 1484	dıkarı	En iyi cins, fevkalâde (tahıl).	(Saroğlan -Ky.)
573	C. 2, s. 1484	dike	Biraz, bir parça, azıcık.	(Tokat, Bozan -Es.; -Nş.)
574	C. 2, s. 1486	diki	Biraz, bir parça, azıcık.	(* Safranbolu -Zn.; * Boyabat, -Sn.; Zığala, Ezine, Sarayözü, Efte, Heniske, Şehsadi, Zana çevresi -Ama.; * Talas, * Develi -Ky.; * Ermenek -Kn.)
575	C. 2, s. 1489	dikna	Biraz, bir parça, azıcık.	(-Tr.; Süle -Gm.)
576	C. 2, s. 1491	dilbeder	Mükemmel, noksansız.	(* Sivrihisar -Es.)
577	C. 6, s. 4488	dimik	Çok az.	(-Sv.;-Ky.)
578	C. 2, s. 1509	dip	Pek, çok anlamında kullanılır.	(Kavala göçmenleri, Karşıyaka * Erdek -Ba.)
579	C. 2, s. 1513	direm	Azıcık, bir parça.	(İğdeli * Gemerek -Sv.; -Yz.)
580	C. 2, s. 1532	dizleme	Diz boyu.	(Zığana * Torul -Gm.)

581	C. 2, s. 1533	dobak	Tamam, bütün.	(Hamamözü, * Merzifon -Ama.)
582	C. 2, s. 1534	dodiri	Kısa.	(* Sivrihisar -Es.)
583	C. 2, s. 1547	dolmadodah	Ağzına kadar dolu, dopdolu.	(İrişli, Bayburt * Sarıkamış, * Selim Kr.)
584	C. 2, s. 1548	dolyan pazar	Çok, bol anlamında kullanılır.	(-Nğ.)
585	C. 2, s. 1548	dolyan pazarı	Çok, bol anlamında kullanılır.	(-Nğ.)
586	C. 2, s. 1567	dot	Bir parça.	(Ersis * Yusufeli -Ar.)
587	C. 2, s. 1568	doya döküm	Bir şeyin çok bol olduğunu anlatmak için kullanılır.	(Çerçin -Brd.)
588	C. 2, s. 1568	doyumluğ	Doyuracak kadar bol olan yiyecek.	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
589	C. 2, s. 1574	dökümdöküm	Bir şeyin çok bol olduğunu anlatır.	(* Bor -Nğ.)
590	C. 2, s. 1578	dölek	Çok ürün veren.	(-Ky. ve çevresi)
591	C. 2, s. 1602	dumayı	Büsbütün, tamamen: Bostanı dumayı kazdım.	(Hisarcık * Yayladağı -Hat.)
592	C. 2, s. 1603	dumuk	Az, biraz.	(* Taşköprü köyleri -Ks.)
593	C. 2, s. 1609	duşcalık	Pek.	(Yassıviran * Senirkent -Isp.)
594	C. 2, s. 1616	dübüdüz	Büsbütün, tamamiyle.	(* Gelibolu -Çkl.)
595	C. 2, s. 1627	dükçe	Bir tutam, bir miktar, bir parça (yün, pamuk).	(Kerkük)
596	C. 2, s. 1628	dümayı	Tamamen,	(-Gaz.; -Mr.)

			büsbütün.	
597	C. 3, s. 1657	ebidünya	Pek çok anlamında.	(* Keçiborlu -Isp.)
598	C. 3, s. 1659	eccik	Az, çok az, azıcık, biraz, küçücük.	(* Merzifon -Ama.)
599	C. 3, s. 1659	eccük	Az, çok az, azıcık, biraz, küçücük.	(* Merzifon -Ama.)
600	C. 3, s. 1661	ecicik	Az, çok az, azıcık, biraz, küçücük.	(Sarıhamzalı * Sorgun -Yz.; * Haymana -Ank.)
601	C. 3, s. 1661	ecik	Az, çok az, azıcık, biraz, küçücük.	(-Çr.; * Alucra -Gr.; Telin * Gürün -Sv.; Sarıhamzalı * Sorgun, Türkmenaraplısı -Yz.; Çayırılı * Haymana, Hasanoğlan -Ank.; Yerkesik -Mğ.)
602	C. 3, s. 1662	ecücük	Az, çok az, azıcık, biraz, küçücük.	(Çepni * Gemerek -Sv.; * Merzifon köyleri -Ama.; Tekneli, Almus * Turhal, * Zile -To.; Havsu * Kelkit -Gm.)
603	C. 3, s. 1662	ecük	Az, çok az, azıcık, biraz, küçücük.	(Ayvalı * Taşköprü, Peşman * Daday -Ks.; * İskilip -Çr.; Çilehane * Reşadiye, Çilekoru * Turhal, Çayır * Zile ve köyleri -To.; Bayadı -Or.; Uluşiran * Şiran, * Bayburt -Gm.; Yeniköy * Aşkale -Ezm.; Zemher * Refahiye -Ez.; -Gaz. ve köyleri; Hacıilyas * Koyulhisar, * Zara, * Hafik, -Sv.; Gürcü * Kızılcahamam -Ank.; * Mucur -Krş.)
604	C. 3, s. 1663	eçcik	Az, çok az, azıcık,	(* Sivrihisar -Es.)

			biraz, küçücük.	
605	C. 3, s. 1663	eçcük	Az, çok az, azıcık, biraz, küçücük.	(Ziyere -Ama.)
606	C. 3, s. 1663	eçcük	Az, çok az, azıcık, biraz, küçücük	(Ziyere -Ama.)
607	C. 3, s. 1663	eçe	Kadar.	(Hasanoğlan -Ank.)
608	C. 3, s. 1706	elçim	1.Az, bir kerede ele alınabilecek kadar az olan nesne. 2. Tutam, bir avucun alabileceği miktar, bir demet, bir parça.	1. (Karkıncık * Artova -To.; Salman * Akkuş -Or.; -Gm.; -Kr. ve köyleri; Keçek * Oltu -Ezm.; Aşudu * Darende -Ml.; Bozüyük * Göksun -Mr.; Hisarcık * Yayladağı -Hat.; -Sv.; Kortulu -Krş.; Bahçeli * Bor -Nğ.; -Ada.;* Mut köyleri -İç.; Çavuşköy * Babaeski -Krk.) 2. (Gündüzbey * Sandıklı -Af.; * Sungurlu -Çr.; * Merzifon, -Ama. ve köyleri; Uluşiran * Şiran -Gm.; Tepeköy, Ciritdüzü * Şavşat -Ar.; Yeniköy * Aşkale -Ezm.; * Ahlat -Bt.; Lohan -Gaz.; Türkçayırı * Afşin -Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri * Reyhanlı -Hat.;* Gürün, Kesme * Divriği -Sv.; -Yz.; Meydanlı* Saideli -Kn.; Çavuşköy * Babaeski -Krk.)
609	C. 3, s. 1707	elçin	Tutam, bir avucun alabileceği miktar, bir demet, bir parça.	(-İç.)
610	C. 3, s. 1708	eldirem	Azıcık.	(İğneciler * Mudurnu Bo.)
611	C. 3, s. 1710	elemet	Çok.	(Boyalı -Kn.; -İç.)
612	C. 3, s. 1722	elli	Ne kadar olsa,	(-Sv.; * Bor -Nğ.)

			istediğin kadar.	
613	C. 3, s. 1725	elmek	1. Bir tutam, bir avucun aldığı kadar. 2. Bir avuç.	1.(* Taşköprü -Ks.; * Terme -Sm.) 2.(Ağrakos * Suşehri -Sv.)
614	C. 3, s. 1727	elöre	O kadar çok anlamında.	(Çiftepınar * Mersin -İç.)
615	C. 3, s. 1728	el ucu	Baş parmak hariç, dört parmak tutumu kadar.	(* Tarsus -İç.)
616	C. 3, s. 1729	elucuynan	Pek az, azıcık.	(* Bor -Nğ.)
617	C. 3, s. 1734	emeretli	Çokça, iyice.	(Kaçar aşireti, Sirge * Eşme-Uş.; Uluşiran * Şiran-Gm.)
618	C. 3, s. 1745	endek	Kısa.	(Tömek -Kn.)
619	C. 3, s. 1759	enköp	Azamî, en çok.	(Karaçay, Başhöyük * Kadınhanı -Kn.)
620	C. 3, s. 1759	eñmeñ	En üstün.	(-Gaz.)
621	C. 6, s. 4449	epi	Epeyce.	(Yz.;Afşar,Pazarören *Pınarbaşı-Ky.)
622	C. 3, s. 1763	epiyim	Epeyce, epey.	(Çakallı * Kavak -Sm.)
623	C. 3, s. 1764	epten	Büsbütün, tamamiyle.	(* Lüleburgaz -Krk.)
624	C. 3, s. 1765	eremeke	Bol bol, geniş geniş, sere serpe.	(Tahtacı -Isp.; * Kadirli -Ada.)
625	C. 3, s. 1794	eşli	Çok.	(Türkmen aşireti * Bünyan -Ky.)
626	C. 3, s. 1819	éycene	İyice, adamakıllı.	(Koyundere * Ahıska -Kr.)
627	C. 3, s. 1821	eyiceme	İyice, adamakıllı.	(* Afşin -Mr.)
628	C. 3, s. 1821	eyicemen	İyice, adamakıllı.	(* Afşin -Mr.)
629	C. 3, s. 1823	eyitten	İyiden iyiye, adamakıllı, bayağı.	(İncekum * Silifke -İç.)
630	C. 3, s. 1830	ezücük	Az miktarda olan şey.	(Zana -Ama.)

631	C. 3, s. 1837	farş	Çok, pek.	(-Sv.)
632	C. 3, s. 1837	fasdak	İki avuç dolusu.	(-Uş.; -Kü.)
633	C. 3, s. 1856	firt	Yudum, bir içim.	(* Refahiye -Ez.; -Dy.; * Nizip -Gaz.; Kesme * Divriği -Sv.; Enez * Keşan -Ed.)
634	C. 3, s. 1882	gabala	Fazla.	(Bayat * Emirdağ -Af.)
635	C. 3, s. 1890	gaddel	Çok.	(* Küre -Ks.; -Çr.)
636	C. 3, s. 1890	gadder	Çok.	(-Bo.)
637	C. 3, s. 1911	gangal	Bir tutam, demet.	(-Mn.)
638	C. 3, s. 1920	garamangark	Bol bol, çok miktarda.	(Kaya * Fethiye -Mğ.)
639	C. 3, s. 1924	gargın	Çok fazla, bol.	(* Eğridir, Büyükkabaca * Senirkent -Isp.; Honaz -Dz.; -Ba.; Tokat -Es.; -Gr.; * Koyulhisar -Sv.; -Nğ.; * Bünyan -Ky.; Tahanlı * Mersin -İç.; Yerkesik -Mğ.)
640	C. 3, s. 1924	garğın	Çok fazla, bol	(* Merzifon -Ama.)
641	C. 3, s. 1945	gaygun	Hızlı, çok.	(Yerkesik -Mğ.)
642	C. 3, s. 1946	gayılı	Çok, yığılı.	(* Bor -Nğ.)
643	C. 3, s. 1964	ged	Eksik, kısa.	(* Arpaçay ve bazı köyleri, * Çıldır -Kr.; * Gürün -Sv.)
644	C. 3, s. 1997	gerek	Eksik.	(Köşker -Krş.; Gaşyer, Tekfurambarı * Milas -Mğ.)
645	C. 3, s. 1998	gereme kucak	Bir kucak dolusu anlamında da kullanılır.	(Sarıkavak * Merzifon -Ama.)
646	C. 3, s. 2028	gıcımık	Çok fazla, sık.	(Çığırı * Dinar -Af.)
647	C. 3, s. 2029	gıcırım	Çok fazla anlamında olup "gibi" sözcüğüyle beraber kullanılır.	(* Silifke -İç.)
648	C. 3, s. 2034	gıdım	Pek az.	(-Sm.; Danışman * Fatsa -Or.;

				Nefsiköseli * Görele -Gr.; Uluşiran * Şiran -Gm.; Çanılı * Ayaş -Ank.)
649	C. 3, s. 2034	gıdıman	Pek az.	(-Çr.)
650	C. 3, s. 2034	gıdımcık	Pek az.	(-Sm.)
651	C. 3, s. 2034	gıdımcuk	Pek az.	(-Sm.)
652	C. 3, s. 2038	gılav	Az, noksan.	(Mesken * Yatağan -Mğ.)
653	C. 3, s. 2045	gımicık	Küçük, az, azıcık.	(Dikici * Dinar -Af.; Yassıören * Senirkent -Isp.; Uğurlu * Ermenek -Kn.)
654	C. 6, s. 4410	gımih	Küçük bir parçacık.	(Afşar,Pazarören*Pınarbaşı-Ky.)
655	C. 3, s. 2045	gımık	Küçük, az, azıcık.	(Alâattin * Acıpayam -Dz.)
656	C. 3, s. 2048	gındık	Küçük, az, azıcık.	(* Erciş -Vn.)
657	C. 3, s. 2063	gıtmık	Küçük, az, azıcık	(Tahtacı -Isp.)
658	C. 3, s. 2068	gıynağ	Çok az, küçük parça.	(Bahçeli * Bor -Nğ.)
659	C. 3, s. 2068	gıynak	Çok az, küçük parça.	(* Gököy -Or.; Nefsiköseli * Görele, Akyoma -Gr.)
660	C. 3, s. 2078	gilik	Yumruk kadar (yağ için).	(Şalcı * Şavşat -Ar.)
661	C. 3, s. 2080	gircin	Bir parçacık.	(Azeri köyleri -Ama.)
662	C. 3, s. 2107	goçam	Bir ya da iki avuç dolusu.	(Kumarlar * Bayramiç -Çkl.; -Kr. ve köyleri; -Ezm.; * Gürün -Sv.; * Bor, -Nğ.; * Mut ve köyleri -İç.)
663	C. 3, s. 2090	goç avuç	Bir ya da iki avuç dolusu.	(* Ağın -El.)
664	C. 3, s. 2098	gollik	Kesik, yarım.	(-Ezm.)
665	C. 3, s. 2101	gongurak	Bir şeyin çokluğunu anlatmak için kullanılır.	(Ceylan * Fethiye -Mğ.)
666	C.3, s.2107	goşa	Bir ya da iki avuç	(* Marmaris -Mğ.)

			dolusu.	
667	C.3, s. 2107	goşam	Bir ya da iki avuç dolusu.	(Yaka * Gelendost, Sofular * Eğridir -Isp.; Çilehane * Reşadiye, * Zile -To.; * Arapkir -Ml.; Karaözü, Çepni * Gemerek, Hacıilyas * Koyulhisar, Eskihiyuk * Şarkışla -Sv.; Gökdere * Akdağmadeni -Yz.)
668	C. 3, s. 2110	govur	Yarı boş, doluya yakın.	(* Ünye -Or.)
669	C. 3, s. 2123	gödegöde	Öbek öbek, yığın yığın.	(Virancık * Emet -Kü.)
670	C. 3, s. 2180	göz erimi	Gözün görebileceği kadar uzaklık, ufuk.	(* Lapseki -Çkl.; Tokat, Bozan -Es.; -Çr.; * Merzifon -Ama.; -Tr.)
671	C. 3, s. 2181	gözürümü	Gözün görebileceği kadar uzaklık, ufuk.	(* Merzifon ve köyleri -Ama.)
672	C. 3, s. 2181	göz ildiği	Gözün görebileceği kadar uzaklık, ufuk.	(-Ky.)
673	C. 3, s. 2181	göz ilimi	Gözün görebileceği kadar uzaklık, ufuk.	(Tokat -Es.; -Sv.; -Kn.)
674	C. 3, s. 2182	göz irimi	Gözün görebileceği kadar uzaklık, ufuk.	(* İskilip -Çr.; -Gaz.; Eğrigöz -Kn.; * Bor -Nğ.)
675	C. 3, s. 2182	göz kırımı	Gözün görebileceği kadar uzaklık, ufuk.	(-Gaz.)
676	C. 3, s. 2184	göz verimi	Gözün görebileceği kadar uzaklık,	(-Kn.)

			ufuk.	
677	C. 3, s. 2184	göz yaylını	Gözün görebileceği kadar uzaklık, ufuk.	(Yaka * Gelendost -Isp.; Alâattin * Acıpayam, Çöplü * Çivril, * Sarayköy ve köyleri -Dz.; * Düzce, * Mudurnu -Bo.; Tutmaç -Sv.)
678	C. 3, s. 2195	gundek	Kısa.	(Yukarıkale * Koyulhisar -Sv.)
679	C. 3, s. 2196	gungul	Tepeleme dolu (tahıl için).	(Güllübahçe, * Fatih -İst.)
680	C. 3, s. 2197	gup	Çok.	(Sarayköy -İst.)
681	C. 3, s. 2219	gülgülü	Bol, bereketli.	(Eymir * Bozdoğan -Ay.)
682	C. 3, s. 2221	güm	Çok.	(* Lapseki -Çkl.)
683	C. 3, s. 2236	gür gür	Sık sık, sürekli.	(Oğuz * Acıpayam -Dz.)
684	C. 3, s. 2239	güünekli	Bol, çok (yağmur ve sel için).	(Şumnu, Bulgaristan)
685	C. 3, s. 2247	hacanabir	"Ne kadar daha" anlamında kullanılır.	(-Kıbrıs)
686	C. 3, s. 2252	hahılı	Pek çok, yığılı.	(-Nğ.)
687	C. 3, s. 2253	hakılı	Yığılı, çok.	(* Bor -Nğ.)
688	C. 3, s. 2256	haladız	Seyrek.	(Bağıllı * Eğridir -Isp.)
689	C. 3, s. 2260	halıberi	Biraz iyi, iyice.	(Ceylan * Fethiye -Mğ.)
690	C. 3, s. 2277	hapahap	Ağzına kadar, dolu.	(-Mr.)
691	C. 3, s. 2278	hapan	Avuç dolusu.	(-Mn.; Süksün * İncesu -Ky.; Kayapınar -Kn.)
692	C. 3, s. 2278	hapar	Avuç dolusu.	(* Çal -Dz.)
693	C. 3, s. 2278	hapas	1. Avuç dolusu. 2. Bir tutam (buğday vb. tahıllar için).	1. (Akse -Uş.; Kuşbaba * Bucak -Brd.; Homa * Çivril -Dz.; -Bo.; * İnebolu ve köyleri -Ks.; -Çr.; Karaviran * Akşehir -Kn.)

				2. (-Kn.)
694	C. 3, s. 2278	hapashapas	Avuç avuç.	(* Bolvadin -Af.)
695	C. 3, s. 2278	hapaz	Avuç dolusu.	(Çığırı * Dinar, * Sandıklı -Af.; Gölkonak* Şarkıkaraağaç, * Eğridir ve köyleri, Uluğbey, Yassıören* Senirkent, Yarıkkaya, * Yalvaç, -Isp.; Başpınar * Tefenni, -Brd.; Darıveren * Acıpayam, Honaz ve çevresi, -Dz.; Tepeköy * Torbalı, * Kula -İz.; * Eşme ve köyleri,* Alaşehir, -Mn.; Çağlayan -Brs.; -Kü.; Tokat -Es.; * İzmit -Kc.; * Göynük, * Gerede, -Bo.; * Safranbolu -Zn.; * İnebolu, Karabüzey* Araç, Kayı * Tosya, -Ks.; Saray * Kurşunlu, -Çkr.; * İskilip, Kavşıt * Sungurlu, Tanrıvermiş * Mecitözü -Çr.; -Sn.; Ladik * Merzifon, -Ama.; * Niksar, -To.; Uluşiran * Şiran -Gm.; Voryanlı -Mr.; Saray -Yz.; -Nş.; * Bor -Nğ.; * Beyşehir, Yendiğin * Ilgın, -Kn.; Höketçe* Saimbeyli -Ada.; * Silifke, * Anamur -İç.; Erenkavak, Bağyaka * Finike, Güzelsu * Akseki, -Ant.; * Fethiye ve köyleri -Mğ.)
696	C. 3, s. 2278	hapazhapaz	Avuç avuç.	(-Isp.)
697	C. 3, s. 2280	hapıcık	Çocuk dilinde bir lokma, bir yudum.	(* Düzce -Bo.)
698	C. 3, s. 2283	haram	Bir deste ot.	(Zana -Ama.; Uluşiran* Şiran -Gm.)

699	C. 3, s. 2288	harhar	Bol bol.	(* Mecitözü -Çr.)
700	C. 3, s. 2298	hasgene	İyice, tam olarak.	(Beşikdüzü * Vakfıkebir -Tr.)
701	C. 3, s. 2318	hayla, haylâ	Çok.	(* Silifke, * Gülnar ve köyleri -İç.)
702	C. 3, s. 2338	hemil	Ağaçların verdiği ürünün bol, bereketli olması hali.	(* Antakya -Hat.)
703	C. 3, s. 2359	hıllı	Daha çok.	(* Ermenek -Kn.)
704	C. 3, s. 2361	hımhış	Dopdolu, tıklım tıklım.	(* Antakya -Hat.)
705	C. 3, s. 2361	hımık	Biraz.	(Adiller * Ermenek -Kn.)
706	C. 3, s. 2364	hınçhınç	Ağız ağıza dolu, dopdolu.	(Darıveren * Acıpayam -Dz.)
707	C. 3, s. 2375	hış	Çok.	(-İsp.; Kürkçüler -Bo.; * Nizip -Gaz.; * Bor -Nğ.; * Antakya -Hat.; * Kozan -Ada.)
708	C. 3, s. 2376	hışım	Pek çok.	(* Çiçekdağı -Krş.)
709	C. 3, s. 2378	hışır	Bol.	(Limanköy * Çayeli -Rz.; Ersis * Yusufeli -Ar.)
710	C. 3, s. 2378	hışırdım	Çok.	(Afşar * Pınarbaşı -Ky.)
711	C. 3, s. 2386	hindik	Az.	(Şenoba * Uludere -Hak.)
712	C. 3, s. 2396	holaz	Ağzına kadar dolu.	(* Sürmene -Tr.)
713	C. 3, s. 2396	holdurholdur	Çok bol olmayı anlatır.	(Çanılı * Ayaş -Ank.)
714	C. 3, s. 2405	hopaz	Avuç dolusu.	(-İz. ve köyleri; -Ks.; -Yz.)
715	C. 3, s. 2408	horalı	Fazla.	(-Mr.)
716	C. 6, s. 4521	hoturhotur	Bol bol, çok (akan sıvılar için).	(Ulukışla*Bor-Nğ.)
717	C. 3, s. 2431	hölpek	Bol.	(Kargı * Tosya -Ks.)
718	C. 3, s. 2436	hörüklü	Çok dolu, yığılı.	(* Sivrihisar, Tokat -Es.; Çıkrık * Mecitözü -Çr.;

				* Merzifon ve köyleri, Şehsadi * Ezinepazarı, -Ama.)
719	C. 3, s. 2446	huşirik	Çok dolu.	(Tutmaç -Sv.)
720	C. 3, s. 2447	huynuk	Herşeyden önce, özellikle, en çok.	(-İz.)
721	C. 4, s. 2456	hürüklü	Çok dolu, yığılı.	(Cumafakılı * Sorgun -Yz.)
722	C. 4, s. 2455	ıccıg	Çok az, biraz.	(Hasanoğlu -Ank.)
723	C. 4, s. 2455	ıccık	Çok az, biraz.	(* Bor -Nğ.; * Mersin ve köyleri -İç.)
724	C. 4, s. 2456	ıclıh	Çok az, biraz.	(Çepni * Gemerek -Sv.; -Nş.)
725	C. 4, s. 2456	ıcık	Çok az, biraz.	(Tahtacı -Isp.; -Brd.; Araplı * Salihli -Mn.; Sarıkavak -Es.; * Kandıra -K C.; * Ünye -Or.; * Elbistan -Mr.; Dışlık * Kangal, İnkışla * Gemerek, * Şarkışla ve çevresi -Sv.; * Pınarbaşı ve köyleri -Ky.; Bahçeli, * Bor -Nğ.; * Ermenek -Kn.; -Ada.; Gezende * Gülnar, İncekum * Silifke, Namrun * Tarsus -İç.; * Alanya, * Gazipaşa -Ant.; Ceylan, Dont, Karaçulha * Fethiye -Mğ.)
726	C. 4, s. 2456	ıcuk	Çok az, biraz.	(* Ünye -Or.)
727	C. 4, s. 2456	ıdık	Çok az, biraz.	(Ayvagediği * Mersin -İç.)
728	C. 4, s. 2462	ıhmak	İyi ve çok olmak.	(Yukarıseyit * Çal -Dz.; Çanlı * Ayaş -Ank.)
729	C. 4, s. 2464	ıkışıkış	Ağına kadar dolu, çok kalabalık.	(* Düzce -Bo.)
730	C. 4, s. 2464	ıkış tıkış	Ağına kadar dolu, çok kalabalık.	(* Düzce -Bo.)
731	C. 4, s. 2464	ıklım ıklım	Ağına kadar dolu,	(* Kandıra -Kc.; * Merzifon -Ama.;

			çok kalabalık.	Kuzköy * Ünye -Or.)
732	C. 4, s. 2464	ıklım tıklım	Ağzına kadar dolu, çok kalabalık.	(Bağlılı, * Gelendost, * Şarkıkaraağaç, * Yalvaç -Isp.; Çöplü * Çivril -Dz.; Yeniköy, Demirkapı * Susurluk -Ba.; Saraycık -Kü.; * Akyazı ve çevresi -Sk.; * İskilip -Çr.; * Çarşamba -Sm.; * Merzifon -Ama.; * Zile -To.; Salarha -Rz.; Cenciğe -Ezc.; * Ağın -El.; Aşudu * Darende -Ml.; * Nizip -Gaz.; Eşke * Divriği, * Gürün, Hacıilyas * Koyulhisar, * Şarkışla ve köyleri -Sv.; Çanılı * Ayaş -Ank.; Bahçeli * Bor, -Nğ.; Yerkesik -Mğ.)
733	C. 4, s. 2470	ılgın	Çok uzak.	(-Ama.)
734	C. 4, s. 2474	ılkımsılkım	Çok uzak.	(* Kilis -Gaz.)
735	C. 4, s. 2475	ımık	Az, biraz.	(Ovacık * Tavas -Dz.)
736	C. 4, s. 2477	ımmannına kadar	Ağzına kadar (dolu).	(-Bo.)
737	C. 4, s. 2479	ıñgılıkış	Çok dolu, tıklım tıklım.	(* Düzce -Bo.)
738	C. 4, s. 2480	ınnak	Azıcık.	(Tozkovan * Gülnar -İç.; Karaçulha * Fethiye -Mğ.)
739	C. 4, s. 2481	ırağırak	Oldukça uzak, uzakça.	(Çağlayık * Silifke -İç.)
740	C. 6, s. 4524	ırandıran	Çok çok.	(Af.)

741	C. 4, s. 2499	ıycık	Azıcık.	(* Ermenek -Kn.; * Mut ve köyleri -İç.)
742	C. 4, s. 2500	ızcık	Azıcık.	(-Nğ.)
743	C. 4, s. 2500	ızıcıh	Azıcık.	(Çavuşköyü * Sorgun -Yz.)
744	C. 4, s. 2500	ızıcık	Azıcık.	(Aşudu * Darende -Ml.; Kıbrıs -Ank.; * Bor -Nğ.)
745	C. 4, s. 2499	ız	Az.	(Aşudu * Darende -Ml.; * Antakya -Hat.; Ağcakışla * Şarkışla -Sv.; Şıhlar * Boğazlıyan, Çavuş * Sorgun -Yz.; Afşar * Pınarbaşı, * Bünyan -Ky.; * Bor, -Nğ.; * Ermenek -Kn.; Misis -Ada.; * Mut ve köyleri, Yanpar * Mersin, Tekeler * Silifke -İç.; * Gazipaşa -Ant.)
746	C. 4, s. 2504	iccik	Çok az, biraz.	(Hasanoğlu -Ank.)
747	C. 4, s. 2504	ice	İyice, adamakıllı.	(İğneciler * Mudurnu -Bo.)
748	C. 4, s. 2504	ıcık	Çok az, biraz.	(* Ermenek -Kn.)
749	C. 4, s. 2504	icicik	Çok az, biraz.	(İncirli -Yz.; * Akşehir, * Ilgın -Kn.)
750	C. 4, s. 2504	ıcık	Çok az, biraz.	(-Yz.; Hasanoğlu -Ank.)
751	C. 4, s. 2514	iğsik	Az, eksik, noksan.	(* Lüleburgaz -Krk.)
752	C. 4, s. 2517	ikistire	En iyi.	(İğneciler * Mudurnu -Bo.)
753	C. 4, s. 2535	ımanı	Çok.	(Çağa -Bo.)
754	C. 4, s. 2538	immana	1. Pek çok. 2. Birçok.	1. (İğneciler * Mudurnu -Bo.; * Milas -Mğ.) 2. (* Beypazarı -Ank.)
755	C. 4, s. 2540	indeme	Çok az (şey).	(* Tirebolu ve köyleri -Gr.)
756	C. 4, s. 2540	indemine	Çok az (şey).	(Akyoma -Gr.)
757	C. 4, s. 2545	innak	Çok az.	(Eldirek * Fethiye -Mğ.)
758	C. 4, s. 2545	innem	1.Çok;	1. (* Şebinkarahisar, Zil * Alucra

			sayılamayacak kadar çok. 2. Büsbütün.	-Gr.; -Tr.) 2. (-Or.)
759	C. 4, s. 2546	ipisi	En iyisi.	(Macar * Gazipaşa -Ant.)
760	C. 4, s. 2556	isik	Az, eksik.	(* Karaman -Kn.; * Lüleburgaz -Krk.)
761	C. 6, s. 4527	işşibıdık	Azıcık.	(*Güdül-Ank.)
762	C. 4, s. 2575	iyigelen	İyice, tamamiyle, geniş ölçüde.	(* Düzce -Bo.)
763	C. 4, s. 2575	iyirek	İyice.	(* Gülnar -İç.)
764	C. 6, s. 4529	kabala	Ölçeğin ağzına dek dolu olması, tepeleme.	(Körküler * Yalvaç-Isp.)
765	C. 4, s. 2587	kaçam	Bir avuç.	(-Gr.)
766	C. 4, s. 2598	kahdiri	İyice, esaslı.	(İncekum * Silifke -İç.)
767	C. 4, s. 2603	kakılı	Pek çok, yığılı, dolu.	(Çığrı * Dinar -Af.; -Brd.; Çöplü * Çivril -Dz.; Maksutlu * Şarkışla -Sv.; Hasandede * Keskin -Ank.; * Bor -Ng.; * Akşehir -Kn.; * Mut -İç.; Bağyaka * Finike -Ant.; -Ed.)
768	C. 6, s. 4531	kakılı	Çok, bol, dolu.	(Mençek*Ermenek-Kn.)
769	C. 4, s. 2607	kalaba	Kalabalık, pek çok.	(Bala * Gelendost, * Senirkent -Isp.; Çerçin -Brd.; * Düzce -Bo.; Aliköy * Çaycuma -Zn.; -Mr.; * Antakya -Hat.)
770	C. 4, s. 2620	kança	Nice, ne kadar.	(-Tr.)
771	C. 4, s. 2621	kanday	Ne kadar.	(* Sarayköy -Dz.)
772	C. 4, s. 2661	kargın	Bol, çok.	(* Acıpayam, Honaz -Dz.; Çardak * Göksun -Mr.; Apturrahmanlar

				* Serik -Ant.; * Ula, Yerkesik -Mğ.)
773	C. 4, s. 2663	karıklı	Bol, çok.	(Bayat * Emirdağ -Af.)
774	C. 4, s. 2663	karım	Bir parça, bir çığnem (sakız için).	(Kumdanlı * Yalvaç -Isp.)
775	C. 4, s. 2683	katı	Çok, pek, fazla.	(Kuyucak -Ay.; -İst.; -Ur.)
776	C. 6, s. 4539	katı pek	Çok fazla.	(-Çr.)
777	C. 4, s. 2691	kavram	Tutam, avuç dolusu.	(* Yalvaç, Bağılı * Gelendost, * Eğridir -Isp.; Ekse * Çal -Dz.; * Tire -İz.; * Alaşehir -Mn.; * Emet -Kü.; Tokat -Es.; İğneciler * Mudurnu -Bo.; * Akyazı -Sk.; * Merzifon -Ama.; -To.; Kuz * Ünye -Or.; * Şebinkarahisar -Gr.; Cenciğe -Ezc.; Maksutlu * Şarkışla, Ağrakos* Suşehri, * Koyulhisar -Sv.; * Pınarbaşı -Ky.; * Bor -Nğ.; * Korkuteli -Ant.; * Milas, Yerkesik -Mğ.)
778	C. 4, s. 2725	kel	Yarım (ağırlık ölçüsü için).	(* Ereğli -Kn.)
779	C. 4, s. 2736	kel okka	Yarım okka.	(-Nğ.)
780	C. 4, s. 2739	kemekem	Eksiksiz, tamam.	(* Gürün -Sv.)
781	C. 4, s. 2740	kemkesim	Aşağı, az.	(* Bor -Nğ.)
782	C. 4, s. 2750	kepirhış	Hınca hınç, ağzına kadar dolu.	(-Gaz.)
783	C. 4, s. 2761	kesakça	Beşyüz kuruş.	(* Antakya -Hat.)
784	C. 4, s. 2762	kesekçik	Azıcık.	(* Kadınhanı -Kn.)
785	C. 4, s. 2788	kıdım	Biraz, ufak parça.	(* İskilip -Çr.; * Şebinkarahisar -Gr.; * Merzifon ve köyleri

				-Ama.; * Oltu -Ezm.; * Afşin ve köyleri -Mr.; * Bor -Ng.)
786	C. 4, s. 2788	kıdımık	Biraz, ufak parça.	(* Düzce -Bo.)
787	C. 4, s. 2796	kıldırda	Seyrek, aralıklı.	(Bozan -Es.)
788	C. 4, s. 2801	kılkıla	Ağız ağıza (dolu olmak için).	(Kızılköy * Dinar -Af.)
789	C. 4, s. 2803	kımcık	Azıcık, çok az.	(Çığırı * Dinar -Af.; Koçular * Eğridir, Sav, Senir, Kılıç * Keçiborlu -Isp.; Çöplü * Çivril, Kazlar -Dz.; Yassıören -Ank.)
790	C. 4, s. 2803	kımık	Azıcık, çok az.	(Kızılhisar * Acıpayam -Dz.)
791	C. 4, s. 2809	kındık	Azıcık, biraz.	(-İst.)
792	C. 4, s. 2811	kıncık	Azıcık, biraz.	(* Dinar -Af.)
793	C. 4, s. 2811	kımık	Gereğinden çok dolu.	(-Sm.)
794	C. 4, s. 2812	kınnak	Azıcık, biraz.	(-Ama.)
795	C. 4, s. 2813	kıntıman	Biraz, ufak parça.	(Taçın * Bünyan -Ky.)
796	C. 4, s. 2817	kıran gibi	Sömürürcesine, çok (yemek, içmek için).	(Vazıldan * Divriği -Sv.)
797	C. 4, s. 2818	kırcan	Az.	(* Bolvadin -Af.)
798	C. 4, s. 2803	kırcık	Azıcık, çok az.	(Cebel -Isp.)
799	C. 4, s. 2831	kırkılık	Bir kuruş.	(* Akyazı ve çevresi -Sk.)
800	C. 4, s. 2838	kırtık	Bir lokma, çok az, azıcık.	(* Erciş -Vn.)
801	C. 4, s. 2839	kırtık	Pek az, azıcık, bir parça.	(Uluşiran * Şiran, -Gm.; -Ezm.; * Cenciğe -Ezc.; -Vn.; -Dy.; * Harput, * Ağın -El.; -Ml.; -Ur.)
802	C. 4, s. 2840	kısa	Kıt, az.	(Haçdişlen * Anamur -İç.)
803	C. 4, s. 2840	kısık	Kısa.	(Vazıldan * Divriği -Sv.)

804	C. 4, s. 2845	kıssa	Kısa.	(* Bodrum -Mğ.)
805	C. 4, s. 2848	kıtırak	Kıt, az.	(Hurma * Silifke -İç.)
806	C. 4, s. 2849	kıtırık	Azıcık, küçücük.	(* Ünye -Or.)
807	C. 4, s. 2849	kıtirik	Azıcık, küçücük.	(-Bt.)
808	C. 4, s. 2849	kitleme	Bir avuç.	(-Rz.)
809	C. 4, s. 2850	kıto	Çok az.	(-Bt.)
810	C. 4, s. 2858	kıymıcık	Azıcık, çok az.	(* Senirkent -Isp.; -Dz.; Yeniköy -Ba.; Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk.)
811	C. 4, s. 2883	kirti	Dolu, bol, yığınla.	(İncekum * Silifke -İç.)
812	C. 4, s. 2884	kirtik	1. Pek az, azıcık, bir parça 2. Bir damla, az.	1. (* Niksar-To.;-Ur.;Gavurdağı * Osmaniye-Ada.) 2. (-Ezm.)
813	C. 4, s. 2884	kirtikli	Ağına kadar dolu, dopdolu, yığınla.	(* Silifke -İç.)
814	C. 4, s. 2888	kitekit	Ağız ağıza dolu.	(* Merzifon -Ama.; -Gm.; * Arapkir -Ml.; Hacıilyas * Koyulhisar, * Gürün -Sv.)
815	C. 4, s. 2888	kitikiti	Pek az, azıcık, bir parça	(-Rz.)
816	C. 4, s. 2888	kitili	Çok ufak, bir parça.	(-Rz.)
817	C. 4, s. 2894	koçam	1. İki avuç dolusu. 2. İki kolun sarabildiği kadar, bir kucak (Çalı vb. şeyler için).	1. (*Maçka-Tr.;Cenciğe -Ezc.;Çöplü*Gürün-Sv.) 2. (*Maçka-Tr.)
818	C. 4, s. 2894	koçavuç	İki avuç dolusu.	(-Tr.ve ilçeleri; Erkinis*Yusufeli, *Şavşat-Ar.;-Ky.;-İç.)
819	C. 4, s. 2896	koçpança	İki avuç dolusu.	(Tarsus-İç.)
820	C. 6, s. 4567	konuz	Kabın ağzına dek	(-Or.;-Gr.;-Tr.)

			dolu olması, yarıyı geçmiş durumu.	
821	C. 4, s. 2933	koşam	İki avuç dolusu.	(-Çkl.;Tokat-Es.;-İst.; -Çr.;Tekke*Erbaa -To.;Sıyrınlık*Suşehri -Sv.;*Bor-Nğ.;- Yz.;Pazar*Kızılcahamam -Ank.;Genezin*Avanos -Nş.)
822	C. 4, s. 2954	köklü	Büsbütün, çok, tüm.	(-Mr.; Bahçeli, * Bor -Nğ.; Çomaklı * Korkuteli -Ant.; Yerkesik -Mğ.)
823	C. 4, s. 2958	kömele	Yığın.	(* Antakya -Hat.)
824	C. 4, s. 2958	kömelice	Çokça.	(* Bozdoğan -Ay.)
825	C. 4, s. 2960	köp	Çok.	(Kırım göçmenleri -İst.; Çilehane * Reşadiye -To.)
826	C. 4, s. 2983	kötelek	Kısa, küçük.	(-Ant.)
827	C. 4, s. 3000	kumbik	Ufacık, yumruk kadar.	(-Gm.)
828	C. 4, s. 3000	kumbullu	Tepeleme dolu.	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
829	C. 4, s. 3015	kuşam	İki avuç dolusu.	(-Kn.)
830	C. 4, s. 3029	küldürüm	Bütün, tüm.	(Eymir * Bozdoğan -Ay.)
831	C. 4, s. 3032	külte	Toplu, çok.	(Belenkeşli -İç.)
832	C. 4, s. 3035	kümelteli	Toplu, çok, yığılı.	(Eğrigöz * Emet -Kü.) kümes Arı peteği. (-Tr.)
833	C. 4, s. 3043	küpülküpül	Gürül gürül, bol bol (suyun akışı için).	(* Düzce -Bo.)
834	C. 4, s. 3045	küremkürem	Yığın yığın, küme küme.	(Yassören * Senirkent -İsp.; Beylerli -Dz.; -Yz.; Köşker - Krş.; * Bor -Nğ.; * Ermenek -Kn.)
835	C. 4, s. 3065	lap	1.Çok, en çok. 2. Tam.	1.(Azerî göçmenleri -Kr.) 2.(Azerî göçmenleri -Kr.)

			3. İyice.	3.(Azerî göçmenleri -Kr.)
836	C. 6, s. 4582	lemberdel	Ağzına dek, çok dolu(sıvılar için).	(Gölkonak, Yenişehir *Şarkikaraağaç-Isp.)
837	C. 4, s. 3073	lemberlep	Çok dolu (özellikle sulu şeyler için).	(* Keçiborlu -Isp.; -Dz.)
838	C. 4, s. 3073	lembirlep	Çok dolu (özellikle sulu şeyler için).	(* Fethiye -Mğ.)
840	C. 4, s. 3077	lıhalıh	Ağzına kadar (doluluk için).	(Sarıhamzalı * Sorgun -Yz.)
841	C. 4, s. 3079	lıpalıp	Ağız ağıza, tepeleme (dolu olmak için).	(* Silifke -İç.)
842	C. 4, s. 3079	libal	Ceviz içinin yarısı.	(Erkinis * Yusufeli -Ar.)
843	C. 4, s. 3080	limbelimp	Çok dolu (özellikle sulu şeyler için).	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
844	C. 4, s. 3080	lipelip	Çok dolu (özellikle sulu şeyler için).	(* Bor -Nğ.)
845	C. 4, s. 3092	lömbürlömbür	Ağız ağıza, iyice dolu.	(Bekilli * Çal -Dz.)
846	C. 4, s. 3116	mamır	Bütün, temelli, büsbütün.	(Çengelköy -İst.; Şeref * Yatağan -Mğ.)
847	C. 4, s. 3136	mat	Pek.	(Güney * Eşme -Uş.)
848	C. 4, s. 3181	mıh gibi	Dopdolu, çok sıkı (meyve için).	(* Ödemiş köyleri -İz.; * Bor -Nğ.)
849	C. 4, s. 3183	mıkırmıkır	Çok dolu, gereğinden çok.	(-Nğ.)
850	C. 4, s. 3189	mırkışmırkış	Çok dolu, tıklım tıklım.	(* Düzce -Bo.)
851	C. 4, s. 3191	mısmıl	1. Büsbütün, tümüyle. 2. Daha çok. 3. Az.	1. (Akçaşar, Çetince * Yalvaç, * Eğridir -Isp.; -Kn.) 2. (Kelekçi * Acıpayam -Dz.) 3. (* Ereğli -Kn.)
852	C. 4, s. 3192	mısmıllı	Büsbütün, tümüyle.	(* Eğridir köyleri -Isp.)

853	C. 4, s. 3193	mısmısıl	Büsbütün, tümüyle.	(* Gelendost -Isp.)
854	C. 4, s. 3193	mısmıtıl	Büsbütün, tümüyle.	(-Dz.; Düğrek, Dont, * Ula, * Bodrum, Ahiköy -Mğ.)
855	C. 4, s. 3203	mintirik	Çok az.	(Türkmenli -Çkl.)
856	C. 4, s. 3204	mirili	Çok, pek çok.	(Saray -Yz.)
857	C. 4, s. 3216	mudara	Az, kıt.	(Kayadibi, * Tirebolu -Gr.; -Gm.; -Rz.; * Milas -Mğ.)
858	C. 4, s. 3217	muğlâk	Az, cılız.	(Genezin * Avanos -Nş.)
859	C. 4, s. 3234	nahal	Ne kadar çok, ne çok.	(Yavuz * Şavşat -Ar.)
860	C. 4, s. 3239	nanca	1. Bir parça. 2. Pek çok. 3. Ne kadar.	1. (-Ezm.) 2. (* Safranbolu -Zn.) 3. (* Emirdağ -Af.; -Bo.; * Safranbolu -Zn.; -Ezm.; * Pertek, * Ağın -El.; -Ml.; Suboğaz -Gaz.; * Antakya -Hat.)
861	C. 6, s. 4605	nanca	Ne denli.	(Taze, Tuz, Altınköprü, Kerkük)
862	C. 4, s. 3240	nancacık	Azıcık.	(Hasandede * Keskin -Ank.)
863	C. 4, s. 3247	nenceğiz	Ne kadarcık, ne kadar küçük.	(-Ky.; * Mut köyleri -İç.)
864	C. 4, s. 3247	nencecük	Ne kadarcık, ne kadar küçük.	(Ziyere -Ama.)
865	C. 4, s. 3252	nif	Yarım.	(Babik * Pötürge -Ml.)
866	C. 4, s. 3252	nifir	Büsbütün.	(Tokat -Es.)
867	C. 5, s. 3261	obacak	Birçok.	(-Ky.)
868	C. 5, s. 3262	obluk	Bolluk, çokluk.	(* Sandıklı -Af.)
869	C. 5, s. 3262	oboyca	Çok.	(Çayağzı * Şavşat -Ar.)
870	C. 5, s. 3275	ojgaz	Bir parça, azıcık.	(İrişli, Bayburt * Sarıkamış, * Selim -Kr.)
871	C. 5, s. 3278	olam	Daha çok.	(* Bor -Nğ.)
872	C. 5, s. 3278	olanca	Bütün, tamam.	(* Antakya -Hat.; * Mut köyleri -İç.; Kerkük)

873	C.6, s. 4614	oluşuna	Çok bol, yığın yığın, olabildiğince.	(-Çr.)
874	C. 5, s. 3282	omuzlağa	Bir omuzluk yük.	(Ferhenk * Anamur -İç.)
875	C. 5, s. 3282	omuzlağı	Bir omuzluk yük.	(Aslanköy * Mersin -İç.)
876	C. 5, s. 3282	omuzlama	Bir omuzluk yük.	(İğneciler * Mudurnu -Bo.)
877	C. 5, s. 3282	omuzlamalık	Bir omuzluk yük.	(Nefsiköseli * Görele -Gr.)
878	C. 5, s. 3282	oñ	Çok, bol, verimli.	(* Eğridir köyleri, * Sütçüler köyleri -Isp.; -Brd.; Oğuz, Darıveren * Acıpayam -Dz.; -Kü.; Çiftelınar * Mersin -İç.)
879	C. 5, s. 3283	oñadar	O denli.	(* Aşın -Mr.)
880	C. 5, s. 3284	onca	O denli (çok olan şeyler için).	(Çığrı * Dinar -Af.; * Eğridir köyleri -Isp.; Güney * Yeşilova -Brd.; Kösten, Abaş, Honaz * Acıpayam, Yukarıseyit * Çal -Dz.; * Bergama -İz.; Kemaliye, * Alaşehir -Mn.; Demirkapı * Susurluk -Ba.; Fili * Biga -Çkl.; * Düzce -Bo.; * Devrek -Zn.; Kocabey * Şavşat -Ar.; * Ağın -El.; * Arapkir -Ml.; -Gaz.; * Antakya -Hat.; Çomaklı * Korkuteli -Ant.; Yenice * Tarsus -İç.; Ceylân * Lüleburgaz -Krk.)
881	C. 5, s. 3284	oncacık	O denli az, azıcık.	(-El.; * Koyulhisar -Sv.)
882	C. 6, s. 4615	oncağız	O denli az, azıcık.	(Uğurlu*Ermenek-Kn.)
883	C. 5, s. 3285	oncak	O denli az, azıcık.	(-Ml.)
884	C. 5, s. 3285	oncalık	O denli (çok olan	(Dalhıca * Nazilli -Ay.; Müstecap

			şeyler için)	* Malkara -Tk.)
885	C. 5, s. 3285	oncaman	O denli (çok olan şeyler için)	(Alıköy * Çaycuma -Zn.)
886	C. 5, s. 3285	oncavız	O denli az, azıcık.	(Karaköy * Düzce -Bo.)
887	C. 6, s. 4615	oncâz	O denli az, azıcık.	(*Banaz-Uş.;-Yz.;Afşar,Pazarören *Pınarbaşı-Ky.)
888	C. 5, s. 3285	oncıvaz	O denli az, azıcık.	(Hacıahmet * Düzce -Bo.)
889	C. 5, s. 3285	oncuğaz	O denli az, azıcık.	(-Gm.)
890	C. 5, s. 3285	oncuk	O denli az, azıcık.	(-El. ve çevresi; *Lüleburgaz -Krk.)
891	C. 5, s. 3285	onculah	O denli az, azıcık.	(-Ezm.)
892	C. 5, s. 3285	oncuvas	O denli az, azıcık.	(Hacıahmet * Düzce -Bo.)
893	C. 5, s. 3285	oñeder	O denli.	(-Ada.)
894	C. 5, s. 3285	oñmag	Bol, verimli olmak.	(-Brd.)
895	C. 6, s. 4617	ortalayı	Yarı yarıya.	(-Ks. ve çevresi)
896	C. 5, s. 3291	ortara	Tam orta yerinden, yarı yarıya.	(-Sm.)
897	C.5, s. 3315	ögürögür	Pek çok.	(-Ky.)
898	C.6, s. 4624	öğurlü	Bol, çok, bitmez.	(Hurma*Silifke, İskele *Anamur -İç.)
899	C. 5, s. 3325	öğüş	Çok.	(Aşağılıca -Es.; * Çerkeş -Çkr.; Harput -El.)
900	C. 5, s. 3335	ölögre	Adamakıllı.	(Civanyaylağı * Mersin-İç.)
901	C. 5, s. 3354	örüklü	Tepeleme, dolu, taşkın.	(Çayır * İzmit -Kc.; İğneciler * Mudurnu -Bo.; * Kurşunlu -Çkr.; -Çr.)
902	C. 5, s. 3374	özke	Çok, toplu.	(* Gelendost -Isp.; -Gm.)
903	C. 5, s. 3377	paça	Avuç, avuç dolusu.	(Darıveren * Acıpayam -Dz.)
904	C. 5, s. 3392	pança	Avuç dolusu.	(Haruniye -Ada.)
905	C. 5, s. 3396	para	Az, azıcık.	(Halilbağı, Okçu * Sivrihisar -Es.; Kıbrısçık -Bo.; * Beypazarı, * Nallıhan -Ank.)
906	C. 5, s. 3396	paraca	Az, azıcık.	(Bayadı -Or.)

907	C. 5, s. 3399	parı	Az, azıcık.	(Bulak * Safranbolu -Zn.; * Göynük, * Mudurnu -Bo.)
908	C. 5, s. 3411	pataz	Avuç dolusu.	(Kaşoba * Karaman -Kn.; * Silifke, * Tarsus -İç.)
909	C. 5, s. 3425	pelese	Parça, bir parça, azıcık.	(-Isp.)
910	C. 5, s. 3425	pelesek	Parça, bir parça, azıcık.	(Yassıvıran * Senirkent -Isp.)
911	C. 5, s. 3426	peleste	Bir tutam.	(Yeniköy -Ba.)
912	C. 6, s.4645	perenti	Tek tük.	(*Fethiye-Mğ.)
913	C. 5, s. 3434	persek	Eksik.	(Gilevği * Elmalı -Ant.)
914	C. 5, s. 3435	pesek	Eğri, eksik.	(Eymir * Bozdoğan -Ay.)
915	C. 6, s. 4648	pır	Dolu.	(*Nizamiye-Tn.)
916	C. 5, s. 3447	pırtık	Azıcık, bir parça.	(-Kü.; * Bayburt -Gm.; Cimin -Ezc.)
917	C. 5, s. 3447	pırtık	Azıcık, bir parça.	(-Ama.; Cenciğe -Ezc.; * Ağın -El.; * Arapkir -Ml.)
918	C. 5, s. 3465	pitik	Az, küçük.	(* Niksar -To.)
919	C. 5, s. 3469	polak	Bir elin alabileceği kadar ekin sapı, ekin tutamı.	(Kalivya * Malkara -Tk.)
920	C. 5, s. 3470	ponçağ	Bir avuç.	(* Ağın -El.)
921	C. 5, s. 3470	ponçak	Bir tutam.	(Ömerhacılı * Kaman -Krş.)
922	C. 5, s. 3481	pökem	Tüm, tamam.	(Karakoyunlu * Iğdır -Kr.)
923	C. 6, s. 4655	puçuk	Yarım, buçuk.	(-Çr.)
924	C. 5, s. 3501	pürpürüm gibi	Çok, sık.	(Eşref -Çr.)
925	C. 5, s. 3504	püske	Biraz, bir parça.	(Yeniköy*Susurluk -Ba.)
926	C. 6, s. 4667	salım	Bir kez pişirmeye yetecek ölçüde (Kahve vb.için).	(Fethiye- Mğ.)
927	C. 5, s. 4536	sanak	Az süre, kısa zaman.	(* Sivrihisar -Es.; * Avanos -Nş.; Musulmantaş

				* Kozan -Ada.; * Hayrabolu -Tk.)
928	C. 5, s. 3552	satır gibi	Pek çok, sık.	(*Afşin-Mr.)
929	C. 5, s. 3553	sat pat	Seyrek, aralıklı, tek tük.	(* Bor -Nğ.; Çomaklı * Korkuteli -Ant.)
930	C. 5, s. 3553	savahacan	Sabaha kadar.	(Koyundere * Ahıska -Kr.)
931	C.6, s. 4678	sayısayı	Tek tük, bir bir.	(Orhana*Anamur-İç.)
932	C. 5, s. 3556	seel	Az, azıcık.	(Eldirek * Fethiye -Mğ.)
933	C. 6, s. 4679	sefe sergen	Çok, bol.	(Tekeler*Silifke-İç.)
934	C. 5, s. 3568	sehel	Biraz, bir parça.	(Kışla,Darıviran-Isp.;Solmaz*Tavas-Dz.;-Gaz.)
935	C. 5, s. 3573	seklem	1. Bir kişinin ya da hayvanın taşıyabileceği yük, denk. 2. 10 batman(un vb.şeyler). 3. Yarım, yarıma yakın, eksik. 4. Az, azıcık.	1. (-Brs.; * Şebinkarahisar -Gr.; Yukarıbağlar -Ml.; Sofraz * Besni -Adı.; * Suşehri, Hacııyas * Koyulhisar -Sv.; -Ky.; -Nğ.) 2. (*Ereğli-Kn.) 3. (Büyükçaylı, Erzin -Hat. Afşar, Pazarören * Pınarbaşı -Ky.; Kösekaş * Hacıbektaş -Nş.) 4. (Hereke*Malkara-Tk.)
936	C. 5, s. 3575	sel	Bir parça,az.	(-Brd.;Karıncak -Krk.)
937	C. 5, s. 3576	sele	Başparmakla işaret parmağı arasındaki uzaklık (el açık durumdayken).	(* Keçiborlu, İğdecik -Isp.; Salda * Yeşilova -Brd.; Çöplü * Çivril, Bereketli * Tavas, Oğuz * Acıpayam -Dz.; * Bozdoğan -Ay.; * Turgutlu -Mn.; Yeniköy -Ba.; Tokat, Bozan -Es.; -Kü.; Çanılı * Ayaş, Şabanözü * Polatlı -Ank.; * Ermenek -Kn.; -Ada.; Çomaklı * Korkuteli, Güzelsu * Akseki

				-Ant.; * Bodrum -Mğ.)
938	C. 6, s. 4686	sergin	Çok, bol.	(İncekum* Silifke-İç.)
939	C. 5, s. 3595	seten seyrek	Tek tük.	(*Gürün-Sv.)
940	C. 5, s. 3595	set pet	Tane tane, tek tük.	(*Gerede-Bo.)
941	C. 6, s. 4688	seyhelem, sehlem	Yarım dolu çuval.	(-Kr. Ve köyleri)
942	C. 5, s. 3605	sığm	Çok, bol.	(Vazıldan*Divriği-Sv.)
943	C. 6, s. 4691	sıkım	El dolusu, bir avuç.	(Karamanlı * Tefenni -Brd.; Darıveren * Acıpayam -Dz.)
944	C. 6, s. 4692	sınlık	Tırnak kadar.	(Afşar, Pazarören * Pınarbaşı -Ky.)
945	C. 5, s. 3618	sırım	Pek çok, sık.	(* Güdül ve köyleri -Ank.)
946	C. 6, s. 4693	sırım gibi	Pek çok, sık.	(*Güdül ve köyleri -Ank.)
947	C. 6, s. 4694	sıtgına	Adamakıllı, iyice.	(Gökdere-Akdağmadeni -Yz.)
948	C. 6, s. 4698	sile	Ağzına dek dolu.	(* Iğdır, -Kr. ve köyleri)
949	C. 6, s. 4698	silesi	Dolusu.	(Afşar,Pazarören* Pınarbaşı-Ky.)
950	C. 5, s. 3635	silesil	Ağzına değin dolu, tam.	(Dalıca* Nazilli-Ay.)
951	C. 5, s. 3635	sile sile	Ağzına değin dolu, tam.	(Yalvaç, Yassıören * Senirkent -İsp.;-Brd.;-Nğ.)
952	C. 6, s. 4698	silme	Ağzına dek dolu.	(* Bor -Nğ.; Eldirek * Fethiye -Mğ.)
953	C. 6, s. 4698	silme silecek	Ağzına dek dolu.	(Güneyce * İkizdere -Rz.)
954	C. 6, s. 4701	siyem	Başparmakla işaretparmağı arasındaki uzaklık (el gergin durumdayken).	(Bölceagaç * Manyas -Ba.)
955	C. 6, s. 4701	siyam	Başparmakla işaretparmağı arasındaki uzaklık (el gergin durumdayken).	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
956	C. 6, s. 4703	sokum	Azcık.	(* Antakya ve çevresi -Hat.)
957	C. 5, s. 3661	sokumluk	Bir lokmaya	(*Bor-Nğ.)

			yetişecek kadar.	
958	C. 5, s. 3664	som	Tam, dolu.	(Ürgüp-Nş.)
959	C. 6, s. 4710	sumuc	El gergin durumda iken başparmakla göstermeparmağı arasındaki uzaklık.	(Güneyce * İkizdere -Rz.)
960	C. 6, s. 4711	su silmesi	Ağzına dek, tepeleme dolu, dolusu.	(Kıvrasıl*Alanya-Ant.)
961	C. 6, s. 4711	suyam	Bir karış.	(Dışlık*Kangal-Sv.)
962	C. 5, s. 3706	suyum	Biraz, bir parça.	(Vazıldan*Divriği-Sv.)
963	C. 6, s. 4715	sürbe	Sayısız, çok.	(-ML.)
964	C. 6, s. 4718	süyüm	Bir parça(iplik için.)	(Davulku*Hekimhan -ML.;-Gaz.)
965	C. 6, s. 4720	şaka	Dörtte bir.	(-Dy.)
966	C. 5, s. 3738	şakır şakır	Çok, bol.	(* Bor -Nğ.)
967	C. 6, s. 4726	şığşırm	Çok, sıkışık.	(-Çr.)
968	C. 5, s. 3768	şıkırdım	Bol, kalabalık, sık.	(* Merzifon -Ama.; * Şebinkarahisar -Gr.; -Tr.; -Gaz.; * Afşin ve köyleri -Mr.; Maksutlu * Şarkışla, * Gemerek -Sv.; * Osmaniye, Misis -Ada.; Civanyaylağı * Mersin, * Mut ve köyleri, * Tarsus -İç.; -Kıbrıs)
969	C. 6, s. 4726	şıkırdım	Dolu,çok,yoğınla.	(Afşar, Pazarören *Pınarbaşı -Ky.; Tahanlı *Mersin-İç.)
970	C. 5, s. 3769	şıkkıltım	Bol, kalabalık, sık.	(-Ezc.)
971	C. 6, s.4729	şıpana	Eşit.	(-Vn.)
972	C. 6, s. 4728	şışırım	Çok, yeğin.	(-Çr.)
973	C. 6, s. 4713	şokurdum	Çok, sık nesneler için.	(-Çr.)
974	C. 5, s. 3795	şudeki	Şu kadar.	(Gürenli * Anamur -İç.)

975	C. 5, s. 3795	şugadacık	Azıcık.	(Ağlı * Küre -Ks.)
976	C.5 , s. 3795	şugalen	Şu kadar.	(* Ereğli -Zn.)
977	C. 5, s. 3796	şuncağız	Şu kadarcık.	(-Yz.)
978	C. 5, s. 3796	şuncıvaz	Şu kadarcık.	(Hacıahmet * Düzce -Bo.)
979	C. 5, s. 3796	şuncuvaz	Şu kadarcık.	(Karaköy * Düzce -Bo.)
980	C. 5, s. 3796	şupurşupur	Bol bol (gözyaşı için).	(* Silifke -İç.)
981	C. 5, s. 3796	şuvattak	Şu kadar.	(Hasanoğlan -Ank.)
982	C. 6, s. 4734	tahne	Aralıklı, az sayıda, ıssız, تنها	(-Yz. ilçe ve köyleri)
983	C. 5, s. 3818	tamamıncaz	Tümüyle.	(Koyundere * Ahıska -Kr.)
984	C. 5, s. 3822	tanısga	En iyi.	(* Mut ve köyleri -İç.)
985	C. 5, s. 3822	tanıska	En iyi.	(Başmakçı, Tatarlı * Dinar -Af.; * Gelendost -Isp.; Kızılhisar -Dz.; * Kurşunlu -Çkr.; * Çarşamba -Sm.; Ağrakos * Suşehri -Sv.)
986	C. 5, s. 3823	taniska	En iyi.	(Tokat -Es.; -Tr.)
987	C. 5, s. 3823	tankı	Az, eksik.	(-İz.)
988	C. 5, s. 3828	tapizir	Çok alçak, kısa.	(-Bt.)
989	C. 5, s. 3848	tavatır	Pek çok.	(* Arapkir -Ml.; Emirler * Bala -Ank.)
990	C. 5, s. 3852	tay	Bir küfe ağırlığında.	(* İskilip -Çr.)
991	C. 5, s. 3857	teberük	Çok az.	(-Gr. ve köyleri)
992	C. 6, s. 4748	tehne	Aralıklı, az sayıda, ıssız, تنها.	(-Brd.; -Çr.; * Gündül -Ank.; * Fethiye -Mğ.)
993	C. 6, s. 4749	tekbuçuk	Az, şöyle böyle, az buçuk.	(İncekum*Silifke-İç.)
994	C. 5, s. 3868	tekleme	Biraz.	(* Ereğli -Kn.)
995	C. 6, s. 4749	tekleme	Az, tek tük.	(*Bünyan-Ky.)

996	C. 6, s.4750	tekli	Değın, dek.	(*Fethiye-Mğ.)
997	C. 5, s. 3874	tellim	Tüm, hep, çok.	(Ulamış * Seferihisar -İz.; * Anamur, * Gülnar -İç.)
998	C. 5, s. 3875	teltiksiz	Eksiksiz, tam.	(* Bergama -İz.)
999	C. 5, s. 3882	tengirşek	Yarım denk, yarım çuval.	(Çukurcak, İshaklı -Af.)
1000	C. 6, s.4754	tepeli	Ağzına dek dolu, tepeleme.	(Uluşiran*Şiran-Gm.)
1001	C. 5, s. 3885	tepe tepe	Ağız ağıza (dolu olma için).	(* Akyazı ve çevresi -Sk.)
1002	C. 5, s. 3886	tepid	İyice dolu (çuval, fıçı vb. şeyler için).	(* Söğüt -Bil.)
1003	C. 5, s. 3902	tevatır	Çok.	(Üçem * Bala -Ank.; -Ky.)
1004	C.5, s. 3906	teyyy	Taa.	(* Bor -Nğ.)
1005	C.6, s .4760	tıhlımtıhlım	Sıkışık, Çok dolu, tıklım tıklım.	(Çr.)
1006	C. 6, s. 4760	tıkı	Az.bir parça.	(Manavgat-Ant.)
1007	C. 6, s. 4760	tıkıcık	Azıcık.	(*Manavgat-Ant.)
1008	C.5, s. 3912	tıkıç	Çok dolu, sıkı, sıkışık.	(-To.)
1009	C. 5, s. 3912	tıkım	Az, biraz.	(Manastır * Beyşehir -Kn.)
1010	C. 5, s. 3912	tıkır	Sık, yoğun.	(Sarica * Gököy -Or.)
1011	C. 5,s. 3913	tıkış tıkış	Çok dolu, sıkı, sıkışık.	(* Düzce -Bo.)
1012	C. 5, s. 3913	tıkıtıkına	Tastamam, eşit, tam, uygun.	(-Sm.; -El.)
1013	C. 5, s. 3913	tıkız	Çok dolu, sıkı, sıkışık.	(* Bandırma -Ba.; * Biga -Çkl.; * İznik -Brs.; Tokat -Es.; -Bo.; * Taşköprü -Ks.; * Osmancık -Çr.; * Kurşunlu -Çkr.; * Ulubey -Or.; * Kavak, -Sm.; Vazıldan * Divriği, Hacıilyas *

				Koyulhisar -Sv.; Bahçeli * Bor, - Nğ.; * Kozan -Ada.; Civanyaylağı * Mersin -İç.; Yerkesik -Mğ.)
1014	C. 5, s. 3922	tırıp	Çok, bol.	(Gazipınarı * Artova -To.; Maksutlu * Şarkışla -Sv.; Çalış * Haymana, Emirler * Bala -Ank.; * Çiçekdağı -Kırş.; Genezin * Avanos -Nş.; * Bor -Nğ.; Ergenüşağı * Kozan -Ada.)
1015	C. 5, s. 3923	tırkaz	Çok dolu, sıkı, sıkışık.	(Karahoca * Haymana -Ank.)
1016	C. 5, s. 3915	tımatım	Tastamam, uygun.	(-Mğ.)
1017	C. 5, s. 3929	tıy	Az, çok az, biraz.	(Sunusa * Erbaa -To.)
1018	C. 5, s. 3931	tike	Azıcık.	(Piraziz -Gr.)
1019	C. 5, s. 3933	tilipetilip	Ağız ağıza (dolu olmak için).	(Doma * İnegöl -Brs.)
1020	C. 5, s. 3944	tiyy	Taaanlamımnda uzun bir zaman ya da uzaklık belirtir.	(*Bor-Nğ.)
1021	C. 5, s. 3946	toḥ	Dolu, çok.	(-Ezc.)
1022	C. 5, s. 3958	tombuy	Bir avuç, bir tutam.	(Kerkük)
1023	C. 5, s. 3958	tombuz	Bir avuç, bir tutam.	(Kerkük)
1024	C. 5, s. 3962	tonkal	Çok, bol (mal için).	(Kerkük)
1025	C. 5, s. 3971	tort	Çokluk ve sıklık belirtir.	(Büyükçaylı * Dört Yol -Hat.)
1026	C. 6, s. 4772	tosbasoluğu	Azıcık dinlenme.	(-Çr.)
1027	C. 5, s. 3976	tot	Kısa.	(* Boyabat -Sn.)
1028	C. s, s. 3981	tökel	Çok.	(-Kn.)
1029	C. 5, s. 3983	tömek	Alçak, kısa.	(Vazıldan * Divriği -Sv.)

1030	C. 5, s. 3991	tulun	Bütün.	(* Ulubey -Or.)
1031	C. 5, s. 3994	tuna	Çok, bol.	(* Eğridir ve köyleri -Isp.; Balcılar, Hasan, Karacahisar * Milas -Mğ.)
1032	C. 6, s. 4776	tunna	Bol, çok.	(Çr.)
1033	C. 5, s. 4000	tutam	Bir avuçluk (ot, ekin vb. şeyler).	(-Kü.; Peşman * Daday -Ks.; * Sungurlu -Çr.; * Çarşamba -Sm.; * Merzifon -Ama.; * Alucra -Gr.; -Gm.; Gözene -Ml.; * Antakya -Hat.; -Sv.; -Ky.)
1034	C. 5, s. 4003	tutum	Bir avuçluk (ot, ekin vb. şeyler).	(Zencidere -Ky.)
1035	C. 5, s. 4001	tutkun	Bol, verimli.	(Yenice * Tarsus -İç.)
1036	C. 5, s. 4004	tuyamıya	Yaklaşık olarak, aşağı yukarı.	(* Sungurlu -Çr.)
1037	C. 5, s. 4008	tükel	Tam, bütün.	(Kurugöl * Mucur, Köşker -Krş.; * Avanos ve köyleri -Nş.)
1038	C. 5, s. 4010	tült	Üçte bir parça.	(* Antakya -Hat.)
1039	C. 5, s. 4011	tülübe	Çok, yığın yığın.	(* Kandıra, * İzmit -Kc.)
1040	C. 5, s. 4012	tümbül	Hep, bütün.	(* Bahçe -Ada.)
1041	C. 5, s. 4012	tümbütün	Eksiksiz, bütün.	(-Ank.)
1042	C. 5, s. 4013	tümün	Hep, bütün.	(* Ödemiş ve köyleri -İz.)
1043	C. 6, s. 4780	tüne çayı	Bol, çok.	(Bayburt*Selim-Kr.)
1044	C. 6, s. 4040	umu	Tüm, bütün.	(-Sm.)
1045	C. 6, s. 4041	unca	Onca, o denli.	(*Şebinkarahisar- Gr.)
1046	C. 6, s. 4041	uncam	Onca, o denli.	(Gökçesu-Bo.;Tavşancıl *Gebze -Kc.)
1047	C. 6, s.4789	urup	1. Yarım. 2. Dörtte bir. 3. El gergin durumdayken başparmakla işaret	1. Afşar, Pazarören *Pınarbaşı-Ky.) 2. (Çayağzı *Şavşat-Ar.) 3. (Çr.)

			parmağı arasındaki uzaklık.	
1048	C. 6, s. 4044	urup buçuk	Azar azar, perakende.	(-Ezc.)
1049	C. 6, s. 4054	uz	Epeyce, çokça.	(* Çal -Dz.; -Sm.; -Ama.)
1050	C. 6, s. 4792	uz	Çok.	(Bor-Nğ.)
1051	C. 6, s. 4057	ücük	Azıcık.	(Aşağı Kayı * Tosya Ks.)
1052	C. 6, s. 4793	üçürdüm	Üçte bir pay.	(Darıveren * Acıpayam -Dz.; Çıkırık * Mecitözü, -Çr. * Bünyan -Ky.; Narlıkuyu * Silifke -İç.)
1053	C. 6, s. 4062	üğrümüğrüm	Çok sık, çok bol.	(Hacılyas * Koyulhisar -Sv.)
1054	C. 6, s. 4794	üğme	Çok dolu, tepeleme, yığılı.	(Silifke-İç.)
1055	C. 6, s. 4797	ürün	Az.	(Çepni * Gemerek-Sv.)
1056	C. 6, s.4805	vazırvazır	Çok çok, sık sık, birbiri ardınca.	(-Sm.)
1057	C. 6, s. 4101	vııırdım gibi	Çok, çok kalabalık, kum gibi.	(-Nğ.)
1058	C. 6, s. 4101	vıcıır vıcıır	Çok, çok bol.	(* Gelendost, Bağlılı, Anamos * Eğridir -Isp.; -Mn. ve çevresi; Ulaşmış -İz.; * Kandıra -Kc.; * Düzce -Bo.; Cenciğe -Ez C.; * Arapkir -Ml.; * Afşin -Mr.; -Sv.; Bahçeli * Bor, -Nğ.; * Milas -Mğ.; * Lüleburgaz -Krk.)
1059	C. 6, s. 4101	vıgılvıgıl	Çok, çok bol, kımtılarda kaynaşma	(* Eğridir köyleri -Isp.; Bekilli * Çal -Dz.; Tokat -Es.; * Düzce -Bo.; -Sm.; Reyhanlı ve Amik

			durumunda (kurt, karınca, sinek, çocuk vb.).	Ovası Türkmenleri * Reyhanlı -Hat.; * Gürün -Sv.; Bahçeli * Bor -Nğ.; * Ermenek -Kn.;* Bodrum -Mğ.)
1060	C. 6, s. 4101	vıǵılı	Çok, çok bol, kımıltılarla kaynaşma durumunda (kurt, karınca, sinek, çocuk vb.).	(-Kn.)
1061	C. 6, s. 4102	vıǵırvıǵır	Çok, çok bol, kımıltılarla kaynaşma durumunda (kurt, karınca, sinek, çocuk vb.).	(* Bolvadin -Af.; * Eğridir köyleri -Isp.; Çöplü * Çivril -Dz.; * Emet -Kü.; Ağlı * Küre -Ks.; * Kurşunlu -Çkr.; -Ez C.; Çanılı * Ayaş -Ank.; Bahçeli * Bor -Nğ.)
1062	C. 6, s. 4102	vıngılvingıl	Çok, çok bol, kımıltılarla kaynaşma durumunda (kurt, karınca, sinek, çocuk vb.).	(* Kandıra -Kc.)
1063	C. 6, s. 4104	vıyılviyıl	Çok, çok bol, kımıltılarla kaynaşma durumunda (kurt, karınca, sinek, çocuk vb.).	(* Kandıra -Kc.)
1064	C. 6, s. 4104	vıyırvıyır	Çok, çok bol, kımıltılarla kaynaşma durumunda (kurt, karınca, sinek,	(-Ks.)

			çocuk vb.).	
1065	C. 6, s. 4107	vingilvingil	Çok, çok bol, kımılıtlarla kaynaşma durumunda (kurt, karınca, sinek, çocuk vb.).	(* Merzifon ve köyleri -Ama.)
1066	C. 6, s. 4123	yağlı	Bol, çok.	(* Bor -Nğ.; * Milas -Mğ.)
1067	C. 6, s. 4128	yaııcı	Çok fazla (sıcak için).	(Uluşiran * Şiran -Gm.)
1068	C. 6, s. 4140	yalamık	Bir tadımlık.	(-Çr.)
1069	C. 6, s. 4140	yalamtık	Az, bir parça (yemek için).	(* Lapseki -Çkl.)
1070	C. 6, s. 4147	yalımparça	Bir avuç.	(Kümbet -Kr.)
1071	C. 6, s. 4185	yarıbuçuk	Biraz.	(*Bor-Nğ.)
1072	C. 6, s. 4186	yarım avuç	Tek avuç.	(-Yz. ve çevresi; * Bor -Nğ.)
1073	C. 6, s. 4187	yarımsomar	Sekiz teneke buğday.	(-Ezm.)
1074	C. 6, s. 4207	yavlak	Çok, çok fazla.	(-Af.;Cebel * Eğridir -Isp.)
1075	C. 6, s. 4213	yayım yasım	Bol, dağmık.	(* Düzce-Bo.;-Ed.)
1076	C. 6, s. 4820	yegin	Çok, bol.	(İphan * Yusufeli -Ar.)
1077	C. 6, s. 4820	yeğın	Çok, bol.	(* Çerkeş -Çkr.; -Gaz.)
1078	C. 6, s. 4230	yeğrek	Çok.	(-Ezm.)
1079	C. 6, s. 4258	yételık	Yetecek kadar.	(Erkinis*Yusufeli -Ar.;Afşar,Pazarören * Pınarbaşı- Ky.)
1080	C. 6, s. 4259	yeterge	Yetecek kadar.	(Lohan-Gaz.)
1081	C. 6, s. 4259	yetıkıle	Yetecek kadar.	(*Sivrihisar-Es.)
1082	C. 6, s. 4260	yetım	Yetecek kadar.	(Haçdışlen *Anamur-İç.)
1083	C. 6, s. 4262	yeyen	Hızlı, fazla.	(-Gaz.)
1084	C. 6, s. 4264	yığa	Yığılı, içi tepeleme	(*Bor-Nğ.; *Ermenek -Kn.)

			dolu.	
1085	C. 6, s. 4265	yıhın	Çok, çok fazla meyveli.	(Kızılcık * Göksun-Mr.)
1086	C. 6, s. 4278	yiğın	Çok fazla, bol.	(Topaç-Yz.;Genezin*Avanos-Nş.; -Ky.; * Bor -Nğ.; Kılbasan * Karaman -Kn.)
1087	C. 6, s. 4283	yitelik	Yetebilecek nicelikte, yetişecek kadar.	(* Bor-Nğ.)
1088	C. 6, s. 4330	yük	Hayvan üzerindeki ikiküfe ağırlık.	(* İskilip-Çr.)
1089	C. 6, s. 4830	zağlı, zaglı	Pek çok.	(* Kula -Mn.)
1090	C. 6, s. 4353	zat	Daha çok, büsbütün.	(* Bor -Nğ.)
1091	C. 6, s. 4357	zebil	Çok, bol.	(* Güdül ve köyleri -Ank.; -Nğ.)
1092	C. 6, s. 4833	zéda	Daha çok.	(Şenoba * Uludere -Hak.)
1093	C. 6, s. 4358	zehel	Biraz.	(Kösten Dz.;Karaanca *Gediz-Kü.)
1094	C. 6, s. 4834	zel	Biraz (süre, zaman için).	(* Fethiye -Mğ.)
1095	C. 6, s. 4361	zem	Az, biraz.	(*Boyabat-Sn.)
1096	C. 6, s. 4371	zımbazık	Hıncahınç, ağzına kadar.	(-Brd.; * Kandıra -Kc.; * Merzifon -Ama.)
1097	C. 6, s. 4349	zankazank	Hıncahınç, ağzına kadar.	(-Ky.)
1098	C. 6, s. 4371	zımazık	Hıncahınç, ağzına kadar.	(-Ama.)
1099	C. 6, s. 4372	zımbazıp	Hıncahınç, ağzına kadar.	(Yakacık * Kartal -İst.; -Sm.)
1100	C. 6, s. 4837	zımsık	Sımsıkı, çok sıkışık, tıka basa.	(-Çr.)

1101	C. 6, s. 4373	zınbazık	Hıncahınç, ağzına kadar.	(Söğüt -Dz.)
1102	C. 6, s. 4837	zingazınk	Ağzına dek dolu.	(* Fethiye -Mğ.)
1103	C. 6, s. 4375	ziñgırzık	Hıncahınç, ağzına kadar.	(* Bozdoğan -Ay.; * Milas -Mğ.)
1104	C. 6, s. 4375	zingızığ	Hıncahınç, ağzına kadar.	(-Brd.)
1105	C. 6, s. 4837	zingazık	Ağzına dek dolu.	(-Çr.)
1106	C. 6, s. 4838	zınkazık	Ağzına dek dolu.	(-Çr.)
1107	C. 6, s. 4375	zınkazınk	Hıncahınç, ağzına kadar.	(Çakallı -Ada.)
1108	C. 6, s. 4375	zınkılzık	Hıncahınç, ağzına kadar.	(* Honaz -Dz.; -Kü.)
1109	C. 6, s. 4377	zıp zıp	Sık sık.	(* Bor-Nğ.)
1110	C. 6, s. 4382	zırzıba	İyice.	(*Mersin köyleri-İç.)
1111	C. 6, s. 4382	zıbazıp	Ağzına dek	(*Maçka-Tr.)
1112	C. 6, s. 4401	zörülzörül	Bol bol.	(* Çal-Dz.)

5. SONUÇ

1. Dilimizin sınırları hâlâ çizilememiş gramer sahası olan zarflar, her açıdan üzerinde durulması gereken mühim bir alandır. Türkiye Türkçesinde zarflar (belirteçler) ile alakalı birçok sınıflandırma yapılmış olup nasıl tasnif edilirse edilsin cümle içinde kullanıldığı kelimeyi açıklayan yahut tanımlayan bütün anlatımlar olmak gibi yaygın bir ifadeyi belirtmektedir. Belirteçler, Türkçenin en eski metinlerinden başlayarak çok yaygın şekilde kullanılmakta olan kelimelerdir. Bundan dolayı kullanılma ve işletilme süreçlerinde üstlenilen fonksiyonların fazlalığından dolayı işlevsel açıdan epeyce çeşitlilik belirtmelerine neden olmuştur. Özetle zarflar Türkçe için hâlen tartışma bahsidir.

2. *Derleme Sözlüğü'nde Miktar Zarfları* adlı çalışma, altı ciltten oluşan *Derleme Sözlüğü* temel alınarak yapılmıştır. Çalışmadaki verileri ortaya çıkarırken yaptığımız taramalar ve fişlemeler, söz varlığı açısından miktar zarfı adlandırmalarının ne kadar zengin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu inceleme, sözcük çeşitliliği ve mana zenginliğiyle çok gelişmiş özelliklere sahip bir dil olan Türkçenin ne kadar köklü ve güçlü bir dil olduğunu göstermiştir.

3. Standart Türkiye Türkçesinde ve Türkiye Türkçesi ağızlarında zarf olan sözcükler sayılabilecek kadar azdır. Muharrem Ergin'in "miktar, ölçü ve derece bildiren sözcükler miktar zarfıdır." tanımından yola çıkarak "Ne kadar? Ne derece?" sorularını karşılayan tüm sözcükleri miktar zarfı olarak değerlendirdik. *Derleme Sözlüğü*'nün ayrıca çeşitli il ve yörelere ait ağız çalışmalarının çok dikkatli ve defalarca taranması neticesinde tespit edilen sözcük sayısı 1112'dir.

4. Konuşuldukları yöreye göre farklı adlandırmaya sahip miktar zarflarının eş anlamlılık açısından zengin olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, Ankara'da *zebil* "çok, bol", Niğde'de *çıtırım* "çok, bol", Artvin'de ise *yegin* "çok, bol" anlamlarına gelir.

5. Benzer kavrama gönderimde bulunan, fakat fonetik açıdan değişime uğramış (örneğin, *azıcık* sözcüğü karşılığında kullanılan *azacıḡ* , *azacık*, *azacuḡ* , *azacuk* gibi) çok sayıda eş anlamlı dil unsurunun var olduğu görülmüştür.

6. Miktar zarfı olan kelimelerin çeşitli ses değişimlerine uğradığı görülmüştür. Örneğin "azacıḡ" kelimesinde kelime sonunda görülen k>ḡ değişmesi, "azık" kelimesinde ünsüz ikizleşmesi vardır.

7. Eski Türkçe Dönemi'ne ait kelimelerin canlı bir şekilde yaşadığı tespit edilmiştir. Örneğin, Eski Anadolu Türkçesinde *çok* anlamında kullanılan *yavlak* kelimesi bugün de Anadolu ağızlarında aynı şekilde kullanılmaktadır.

8. Aynı telaffuza sahip bir miktar zarfının farklı yörelerde farklı anlamlara gelebildiği görülmüştür. Örneğin, *nanca* sözcüğü Erzurum'da “bir parça” , Zonguldak'ta “pek çok” anlamlarına gelir.

9. Bazı miktar zarflarının anlamı daha da pekiştirmek için ikileme şeklinde kullanıldığı görülmüştür. Örneğin, “avuç dolusu” anlamına gelen *hapas* kelimesi *hapas hapas* olarak kullanılarak “avuç avuç” anlamına gelmektedir.

10. Her miktar zarfı kullanım sıklığı bakımından farklı bir coğrafi dağılım göstermektedir. Örneğin, “fevkalade” anlamındaki *bunluk* kelimesi Kayseri'de, “bol bol” anlamındaki *com com* kelimesi Samsun'da, “çok az” anlamındaki *cımbıt* kelimesi Sakarya'da sık kullanılmaktadır.

11. Miktar zarfı olan her sözcük kendi anlamınca kullanılır. Kelimeleri kendi manaları miktar zarfı yapar. Örneğin; *ebi dünya* “pek çok”, *Koçpança* “iki avuç dolusu”, *sefe sergen* “çok, bol ”, *yalım parça* “bir avuç”.

12. Azlık-çokluk ifade eden bu kelimeler yapıcı yalın ve türemiş kelimelerden meydana geldiği gibi, diğer zarf çeşitlerinde görüldüğü üzere, farklı sözcük gruplarından oluşurlar:

Yalın miktar zarfları: *cöz, ça,çığ,dip,ız.*

Türemiş miktar zarfları: *eldirem, dımdık,oncacık, ortalayı,örüklemek.*

Kelime gruplarından oluşan miktar zarfları: *dırnak kadar, iklim tıklım, zörül zörül.*

13. Azlık çokluk belirteçleri kendi içerisinde anlamları bakımından sınıflandırılığında eşitlik, üstünlük, en üstünlük, aşırılık bildiren zarflar olduğu görülmektedir:

Eşitlik derecesi gösterenler

anca : bu kadar, bu miktar

atlak : kadar.

buncak : bu kadar.

buncaz, buncâz : bu kadarcık.

dâri : dek, değin, kadar

dekli	: kadar
degan	: kadar.
degen	: kadar.
degin	: kadar.
deh	: kadar.
eçe	: kadar.
oñadar	: o denli.
oncaman	: o denli
oñeder	: o denli.
seğmilek	: benzer, gibi.
sınlık	: tırnak kadar
şudeki	: şu kadar.
şuvattak	: şu kadar.
yételik	: yetecek kadar.
yitelik	: yetebilecek nicelikte, yetişecek kadar.

Üstünlük derecesi gösterenler

Ağın	: daha fazla.
Ambel	: daha, çok, beter.
ambel beter	: daha fena, daha beter.
ımmanınakadar	: ağzına kadar (dolu)

En üstünlük derecesi gösterenler

anca	: en çok.
baştanbaş	: en iyi, ekstra.
çokçoğu	: en çok.
dıkarı	: en iyi cins, fevkalâde
eñmeñ	: en üstün.
ey	: en
hen	: en anlamında edattır.
ikistire	: en iyi
iñ	: en, çok
ipisi	: en iyisi.
tanıkısa	: en iyi

Aşırıılık derecesi gösterenler

balderen	: bol bol
bunluk	: fevkalâde.
comcom	: bol bol.
congulcongul	: bol bol
ımmannına kadar	: ağzına kadar (dolu).
kirtikli	: ağzına kadar dolu, dopdolu, yığınla.
pataz	: avuç dolusu
sıtgına	: adamakıllı, iyice.
sırım gibi	: pek çok, sık
sile	: ağzına dek dolu.

14. Derlediğimiz miktar zarflarında örneğine en fazla rastlanan aşırıılık bildiren miktar zarfları olmuştur. En az kullanılan ise en üstünlük derecesi gösteren miktar zarfları olmuştur.

KAYNAKLAR

- Akar, A. (2006). Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunları. *TurkishStudiesInternationalPeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic*, 1(2), 37-53.
- Akar, A. (2012). *Türk Dili Tarihi*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Banguoğlu, T. (1977). Anadolu (ve Rumeli) ağızları. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* (C-1, s. 132-134.). İstanbul : Dergah Yayınları.
- Banguoğlu, T. (1990). *Türkçenin Grameri*, Ankara : Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Banguoğlu, T. (2011). *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bilgegil, M. Kaya (2014). *Türkçe Dilbilgisi*, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Buran, A. (2011), “Türkiye Türkçesi Ağızlarının Tasnifleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *TurkishStudies International PeriodicalFortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic*, Volume 6/1 Winter, s. 40-55.
- Caferoğlu, A. (1946). *Anadolu DialektolojisineDair Bir Deneme*. Türk Dili-Belleten, Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara, s. 565.
- Caferoğlu, A. (1959), *DieanatolischenundrumelischenDialekte*. PhTF I, s. 239-260.
- Caferoğlu, A. (1974). *Türk Dili Tarihi II*, İstanbul: Enderun Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1984). *Türk Dili Tarihi I*, İstanbul: Enderun Yayınları.
- Delice, H.İ. (2012). *Sözcük Türleri*, Sivas: Asitan Kitap Yayınları.
- Deny, J. (2012). *Türk Dil Bilgisi* (Çev. A.U. Elöve), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Ediskun, H. (1999). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ercilasun, A.B. (2014). *Türk Dili Tarihi*, İstanbul: Akçağ Yayınları.
- Eren, Hasan. (1998). *Türklük Bilimi Sözlüğü I Yabancı Türkologlar*. Ankara:Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gencan, T.N. (1979). *Dilbilgisi*, Ankara: TDK Yayınları.
- Hatiboğlu, V. (1972). *Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hengirmen , M. (1999). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınları.
- İmer, K ., Kocaman, A., Özsoy,A.S.(2013).*Dilbilim Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karahan, L. (1996). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*.Ankara :Akçağ Yayınları.
- Karahan, L. (2008). *Türkçe’de Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karataş, T. (2004). *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karpuz, H.Ö. (2013). *Türkçe’de Zarflar*, Denizli: Ege-Doğuş Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z., Ercilasun, A., Gülensoy, T., Parlatır, İ., Zülfikar, H., Birinci, N. (2007). *Türk dili ve kompozisyon*. (2. Baskı). Ankara: Ekin Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. (2022). *Türkiye Türkçesi Şekil Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kowalski, T.: 1931 “Osmanisch-TürkischDialekte”, Enzyklopädie des Islām, IV: 991-1011.

Kral, P. (1980). De in TurkijegesprokenTurksedialecten met eenoverzichtvan de verwantschapstermen in Turkije, M. A. thesis, LeidenUniversity.

Turan, Fikret, Türkçede Zarflar Üzerine, Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı, Ankara: 1998, s. 301- 307.

Türkçe Sözlük(1988). Ankara: Türk Dil Kurumu (TDK).

Türkçe Sözlük (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu (TDK).

Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü (I-VI Cilt), (2019). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Nedim KOTCİOĞLU

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : 3 Temmuz Lisesi, 2006

Lisans : Atatürk Üniversitesi, 2011

Yüksek Lisans : Sinop Üniversitesi, 2024

Mesleki Deneyim

İş Yeri : Sakarya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Meb, 2014-2016

İş Yeri : Şehit Mansur Cansız Anadolu İmam Hatib Lisesi, Meb, 2016-2020

İş Yeri : Ozanlar Anadolu Lisesi, Meb, 2020-2023